

ॐ

धार्मिक—सज्जनयोगी
पण्डितकेशवभट्टज्योतिर्विदा

संस्कृतः शोधितश्च
वैश्वदेवादिपुरश्चर्यादिसंवलितश्चापि.

प्रतिलिखितः

मन्वात्मकर्मकाण्डस्तृतीयः

काश्मीरदेशे

यन्त्रालयेऽङ्कयित्वा

सप्तविंशत्सरे ५०१२ चक्रमे १६६३ ईस्वी १६३६

परोपकाराय प्राकाश्यं नीतः

मूल्यं ३।५)

पत्ता पं० केशवभट्टज्योतिषी पाठशालाटीचर रैणावारी-भाग

काश्मीर—श्रीनगर—

पृष्ठ से, ब्रह्मकलशस्थापन, कलशार्चन व्याहृति, वैश्वदेव
 पंचयाग, पुरश्चयादिजपानुष्ठानविधि, ब्राह्मणवरण, आ-
 सनविचार, "गुरुशिखा, "मालासख्या, "करमाला,
 "मन्त्रसिद्धि, "जपनियम, "पुरश्चरण, हवनमुद्रा, मा-
 लासंस्कारविधिः (नुट) जपविषय (तात्रिकजप) यहा से
 गणेश, वरदगणेश, वल्लभा, [वैदिक जप] गैणाना-
 न्त्वा, वै-गायत्री, ता-गायत्री, प्रार्थना व-शतनाम,
 ता-गायत्री, ता-ब्रह्मा, वै-ब्रह्मा, द्वादशाक्षर, अष्टाक्षर,
 वै-तद्विष्णोः, ता लक्ष्मीनारायण, महालक्ष्मी, वै-अश्व-
 पूर्वा, षडक्षर, वै-योरुद्राअमो, ता-गुह्यकाली, मृत्युञ्जय,
 वै-त्र्यम्बकं, अमृतेश्वरम्, अमृतेश्वरी, वै चित्रन्दवानां,
 ता-विष्णुरा, दुर्गा, वै-जातवेदसे ता, कुमार, वै कुमारमाता,
 ता-अन्नपूर्णा, आनन्देश्वर, ता-महाराज्ञी, वै, त्रिशद्वामा,
 ता-भूतेश्वर, ज्वालामुखी, महोदेव, शौरिका, वामदेव,
 भुवनेश्वरी, शारदा, त्रिपुरा, भीमा, वैखरी, सरस्वती,
 भद्रकाली, महाकाली, शत्रुविध्वंसिनी, उच्छिष्टचण्डा-

अथ ब्रह्मकलशस्थापनम्

(ॐ कलश को अर्घ व पुष्प कीमन्त्र से फेंकना) "ॐ भद्रं
 पश्येम प्रचरेम भद्रं, भद्रं वदेम शृणुयाम भद्रम् ।
 तन्नो मित्रो वरुणो मामऽहन्तामऽदितिः सिन्धुः
 पृथिवी उत द्यौः ॥ १ ॥ अभि नो देवीर-
 वसा महः शर्मणानृपती । अञ्चिन्नपत्राः सचन्ताम् १ ॥
 इहेन्द्राणीमुपह्वये वरुणानीं स्वस्तये । आग्रायीं सोमपीत-
 ये २ ॥ मही द्यौः पृथिवी च न इमं यज्ञं मिमिक्षताम् ।
 पिपृतां नो भरीमभिः ३ ॥ तयोरिदृधृतवत्पयो विप्रा
 रिहन्ति धीतिभिः । गन्धर्वस्य ध्रुवे पदे ४ ॥ स्यान्ना
 पृथिवि भवाऽनृक्षरा निवेशनी । यज्ज्ञा नः शर्म सप्रथः ५
 अतो देवा अवन्तु नो यतो विष्णुर्विचक्रमे । पृथिव्याः
 सप्त धामभिः ६ ॥ इदं विष्णुर्विचक्रमे त्रेधा निदधे

पदम् । समूढमस्य पांसुरे ७ ॥ श्रीणि पदा विचक्रमे
 विष्णुर्गोपा अदाम्यः । अतो धर्माणि धारयन् ८ ॥
 विष्णोः कर्माणि पश्यत यतो व्रतानि पस्पृशे । इन्द्रस्य-
 युज्यः सखा ९ ॥ तद्विष्णोः परमं पदं सदा पश्यन्ति
 सूरयः । दिवीव चक्षुराततम् १० ॥ तद्विप्रासो विपन्यवो
 जागृवांसः समिन्धते । विष्णोर्यत्परमं पदम् ॥ ११ ॥
 ॐ गायत्र्यैनमः । ॐ भूर्भुवःस्वस्तस्वितुवरैर्यं भर्गो
 देवस्य धीमहि । धियो यो नः प्रचोदयात् ३ ॥
 (क्षेत्रपालों को अर्घ्य) ॐ अश्वमेधे घोराणामार्यम् ॥
 द्रष्ट्रेणम उपद्रष्ट्रेणमोऽनुद्रष्ट्रेणमः ख्यात्रेणम उपख्यात्रे-
 नमोऽनुकशास्त्रेणमः शृण्वतेनम उपशृण्वतेनमः सतेन-
 मोऽसतेनमो जातायनमो जनिष्यमाणायनमो भूताय-
 नमो भविष्यतेनमश्चक्षुषेणमः श्रोत्रायनमो मनसेनमो
 वाचेनमो ब्रह्मणेनमः शान्तायनमस्तपसेनमः ॥ भूतं

भव्यं भविष्यद्वपद् स्वाहानम, अक्सामयजुर्वपद्स्वाहा
 नमोगायत्रीत्रिष्टुब्जगती वपद्स्वाहानमः पृथिव्यन्त-
 रिचंदौर्वपद्स्वाहा नमोऽन्नंकृषिर्वृष्टिर्वपद्स्वाहानमः पिता-
 पुत्रः पौत्रो वपद्स्वाहानमः प्राणो व्यानोऽपानोवपद्स्वा-
 हानमोभूर्भुवःस्वर्वपद्स्वाहानमः ॥ (कलश को पुष्पऽर्घ्यं)
 यो विश्वचक्षुरुत विश्वतोमुखो विश्वतोहस्त उत विश्व-
 तस्पात् । सम्बाहुभ्यां नमते सम्पतत्रैर्द्यावापृथिवी ज-
 नयन्देव एकः ॥ आब्रह्मन्ब्राह्मणो ब्रह्मवर्चस्वीजायता-
 मऽसिन्नाष्ट्रे राजन्य एषव्यः शूरो महारथो जायतां
 दोग्धी धेनुर्वोढाऽनुद्धानाऽशुःसप्तिर्जिष्णुरथेष्ठाः पुरन्धि-
 र्योषा सभेयोयुवाऽस्य यजमानस्य वीरोजायतां निकामे
 निकामे नः पर्जन्यो वर्षतु फलवत्यो न ओषधयः पच्य-
 न्तां योगक्षेमो न कल्पताम् ॥ (इषेत्वोर्जे न्वेति ब्रह्मणाः
 सर्ववेदो ब्रह्मणः) इषे त्वोर्जे त्वा वायवः स्थोपायवः

स्य देवो वः सविता प्रार्पियतु श्रेष्ठतमाय कर्मणे,
 आप्पायध्वमध्या दवभागं प्रजावतीरनमीवा अयन्मा-
 मावःस्तेन ईशत माघशंसः, परिवो रुद्रस्य हेतिर्धृणक्तु
 ध्रुवाअस्मिन्गोपतौ स्यात बर्हीयजमानस्य पशून्पाहि यज
 मानस्य पशुपा असि ॥ देवस्यत्वा सवितुः प्रसवेऽ-
 श्विनोर्बाहुभ्यां पूष्णोहस्ताभ्यामाऽदधे, गोपदऽसि प्रत्यु-
 ष्ठं रक्षः प्रत्युष्टारातिः प्रेयमज्जाद्विपणा, बर्हीरञ्छ
 मनुना कृता स्वधया वितष्टा उर्वन्तरिक्षं वीहीन्द्रस्थ,
 परिप्लुतमसि माऽधो मोपरि परुस्त ऋज्या समाच्छेत्ता
 तेमारिपत्, देवबर्हिः शतवन्शं विरोह सहस्रवन्शा
 विवयं रुहेम, आदित्या रास्त्रासीन्द्राण्याः सन्नहनं पूषा
 ते ग्रन्थि ग्रथ्नातु, सतेमास्यादिन्द्रस्यत्वा बाहुभ्यामुद्यच्छे
 वृहस्पतेस्ता मूर्ध्ना हरामि, देवङ्गममऽसि तदाहरन्ति
 कवयः पुरस्ताद्देवेभ्यो जुष्टमिह बर्हीरासदे ॥ वसोः

पवित्रमसि शत धारं वसूनां पवित्रमसि सहस्रधारमज्य-
 च्मावः प्रजया संसृजामि रायस्पोषेण बहुला भवन्तीः ॥
 मधुमद्घृतवत्पिन्वमाना जीवाजीवन्तीरुप वः सदेम,
 मातरिश्वानो घर्मोऽसि द्यौरसि पृथिव्यासि विश्वधायाः
 परेण धाम्ना हुतासि माहाः सा विश्वायुः सा विश्व-
 व्यचाः सा विश्वधायाः, हुतस्तोको हुतो द्रप्सोऽज्ये
 वृहते नाकायस्वाहा, द्यावापृथिवीभ्यां सम्पृच्यध्वमृ-
 तावरी ऊर्मिणा मधुमत्तमा मान्द्रा धानस्य सातयः,
 इन्द्रस्य त्वा भागं सोमेनातनच्यज्दस्तमसि विष्णवे वि-
 ष्णो हव्यं रक्षस्वापो जागृत ॥ महितृणामवोऽस्तु धुमं
 मित्रस्यार्ज्यम्णः, दुराधर्ष वरुणस्य नहि तेषामज्माचन
 नाध्वसु वारणेषु, ईशोरिपुरघशंसः यस्मै पुत्रासो अदितेः
 प्रजीवसे मर्त्याय, ज्योतिर्यच्छन्त्यजस्रं सोमानं स्वरणं
 कृणुहि ब्रह्मणस्पतिः, कवीवन्तं य औशिजः यो रैवान्यो

अमीवहा वसुवित्पुष्टिवर्धनः, स नः सिपक्तु यस्तरः,
 मानः शंसो अरुरुपो धूर्तिः प्राणध्वर्त्यस्य रचाऽणो
 ब्रह्मणस्पते ॥ (विष्टर व पानीयुत पात्र मे तीनफूल पाना)
 संन्वः सृजामि हृदयं संसृष्टं मनो अस्तुवः १ । संसृष्टा-
 स्तन्वः सन्तु वः संसृष्टः प्राणो अस्तुवः २ ॥ संख्या-
 वः प्रियास्तन्वः संप्रिया हृदयानिवः । आत्मा वो अस्तु
 संप्रियः संप्रियास्तन्वो मम ३ ॥ (उस के विष्टर से
 जीवाधान, करना) अग्रेरायुरासि तस्य ते मनुष्या आ-
 युष्कृतस्तेनास्मा अमुष्मा आयुर्धेहि १ ॥ इन्द्रस्य प्राणः
 सते प्राणन्ददातु यस्य प्राणस्तस्मै ते स्वाहा २ ॥
 पितृणां प्राणास्ते ते प्राणन्ददतु येषां प्राणस्तेभ्यो
 वः स्वाहा ३ ॥ मरुतां प्राणास्ते ते प्राणन्ददातु येषां
 प्राणस्तेभ्यो वः स्वाहा ४ ॥ विश्वेषान्देवानां प्राणास्ते ते
 प्राणन्ददतु येषां प्राणस्तेभ्यो वः स्वाहा ५ ॥ प्रजापतेः

परमेष्ठिनः प्राणो तौ ते प्राणन्दत्तां ययोः प्राणस्ताभ्यां
 वां स्वाहा ६ ॥ यदऽसर्पस्तत्सर्पिरऽभवो यन्नवमस्तन्नव-
 नीतमऽभवो यदऽध्रियथास्तदधृतमऽभवः । ७ ॥ घृत-
 स्य धारामऽमृतस्य पन्थामिन्द्रेण दत्तं प्रयतं मरुद्भिः
 तच्चा विष्णुरऽन्वपश्यत्तत्तेजसागव्यैरयत् ॥ ८ ॥ पाव-
 मानेन त्वा स्तोमेन गायत्र्या वर्तन्या पांशोर्वीर्येणो
 द्वराम्यऽसौ ॥ ९ ॥ बृहता त्वा रथन्तरेण त्रिष्टुभा व-
 र्तन्या शुक्रस्य वीर्येणोत्सृजाम्यसौ ॥ १० ॥ अग्नेस्ता-
 मात्रया जगत्या वर्तन्या देवस्त्वा सवितोन्नयतुजीवा-
 तवे जीवनस्यायासौ ॥ देवा आयुष्मन्तस्तेऽमृतेनाऽ-
 युष्मन्तस्तेषामऽयमाऽयुषाऽयुष्मानस्त्वसौ ॥ ब्रह्माऽयुष्म-
 त्त्वाङ्मणैरायुष्मत्तस्याऽयमायुषाऽयुष्मा० अग्निरायुष्मान्स
 वनस्पतिभिरायुष्मांस्तस्या० ३ ॥ यज्ञ आयुष्मान्स द-
 विणाभिरायुष्मांस्तस्यायमाऽ० ४ ॥ सोम आयुष्मान्स

ओषधीभिरायुष्मांस्तस्यायमा० ५ ॥ ओषधय आयुष्म-
तीस्ता अद्भिरायुष्मतीस्तासामऽयमऽयुषाऽयुष्मानऽस्त्व-
ऽसौ ६ ॥ इममऽग्र आयुषे वर्चसे कृधि तिग्म-
मोजो वरुण संशिशोधि । मातेवासा अदिते शर्म
यच्छ विश्वेदेवा जरदऽष्टयथासत् ॥ ७ ॥ अश्विनोः
प्राणौतौ ते प्राणन्दत्तां तेन जीव, मित्रावरुणयोः
प्राणौतौ ते प्राणंदत्तां तेन जीव, बृहस्पतेः प्राणः
स ते प्राणं ददातु तेन जीव ॥ (पूजामण्डप के दस
दिशायों का तिल व अर्घ्य फैकना) । (पूर्वे) ॥ ये देवाः-
पुरः सदोऽग्निनेत्रा रक्षोहणस्ते नः पान्तु ते नोऽवन्तु
तेभ्यः स्वाहा १ । (दक्षिणे) ॥ ये देवा दक्षिणात्सदो
यमनेत्रा रक्षोहणस्ते० २ ॥ (पश्चिमे) ये देवाः पश्चा-
त्सदो मरुत्त्रेत्रा रक्षोहणस्ते० ३ ॥ (उत्तरे) ये देवा
उत्तरात्सदो मित्रावरुणनेत्रा रक्षोहणस्ते० ४ ॥ (ऊर्ध्वे

ये देवा उपरिषदः सोमनेत्रा अवस्वदन्तो रक्षोहणस्ते-
नः० ५ ॥ (आग्नेये) इदमऽहं रक्षोभिः समूहाम्यऽग्ने
सन्दह रक्षः सन्दग्धं रक्षोऽग्नेये पुरः सदे रक्षोऽग्ने स्वा-
हा ६ ॥ (नैऋते) यमाय दक्षिणात्सदे रक्षोऽग्ने स्वा-
हा ७ ॥ (वायवे) मरुद्भ्यः पश्चात्सद्भ्यो रक्षोहभ्यः
स्वाहा ८ ॥ (ईशाने) मित्रावरुणाभ्यामुत्तरात्सद्भ्यां
रक्षोहभ्यां स्वाहा ९ ॥ (अधः) सोमायोपरिषदे वस्व-
दते रक्षोऽग्ने स्वाहा १० ॥ (प्रणांतपात्र का पानी वि-
ष्टर से आलोडना) रथः पञ्चवाही दक्षिणा ॥ विष्टर-
से पूजाद्रव्यों में जल की शुद्धि) आपोहिष्ठा मयोभुवस्ता न
ऊर्जे दधात न । महे रणाय चक्षसे ॥ योवः शिवतमो
रसस्तस्य भाजयते हनः । उशतीरिव मातरः ॥ तस्मात्त्र
ङ्गमाभवो यस्यक्षयायजिन्वथा आपो जनयथा च नः ॥ (अ-
र्घ्य की) आप्यायस्व समेतु ते विश्वतः सोमवृष्णयम् । भवा

वाजस्य सङ्गथे ॥ (फूल की) पुष्पवतीः प्रसुमतीः फलि-
नीरफला उत । अश्वा इव सजित्वरीर्वीरुधः पारयिष्णवः ॥
तिलक की) गन्धद्वारां दुराधर्षा नित्यपुष्टां करीषिणीम् ।
इश्वरीं सर्वभूतानां तामिहोपह्वये श्रियम् ॥ (धर्म का)
कर्मणे वां वानस्पत्यमऽसि प्रत्युष्टं रक्षः प्रत्युष्टारातिः
प्रेयमगाद्विषणा बर्हिर्च्छ मनुना कृतास्वधया वित-
ष्टा उर्वन्तरिक्षं वीहि ॥ (धूप की) धूरमि धूर्व धूर्व-
न्तं योऽस्मान्धूर्वति तं धूर्वय वयं धूर्वामस्तं च धूर्व ।
देवानामऽसि ब्रह्मतमं सस्त्रितमं पप्रितमं जुष्टतमं देव-
हूतमम् । विष्णोः क्रमोऽसि अहुतमसि हविर्धानं हं-
हस्व माह्वान्मित्रस्य त्वा चक्षुषा प्रेक्षउरु त्वा वाताय ।
वसवस्त्वा धूपयन्तु गायत्रेण छन्दसाङ्गिरस्वत्, रुद्रा-
स्त्वा धूपयन्तु त्रैष्टुभेन छन्दसाङ्गिरस्वत्, आदित्यास्त्वा
धूपयन्तु जागतेन छन्दसाङ्गिरस्वत्, विश्वेत्वा देवा

वैश्वानरा धूपयन्त्वाऽनुष्टुभेन छन्दसाङ्गिरस्वत् । इन्द्र-
स्त्वा धूपयतु वरुणस्त्वा धूपयतु विष्णुस्त्वा धूपयतु
(सूर्य की) उद्वयं तमसस्परि ज्योतिष्पश्यन्त उत्तरम् ।
देवन्देवत्राः सूर्यमऽगन्मज्योतिरुत्तमम् ॥ (दाँवा की)
तेजोऽसि शुक्रमसि ज्योतिरसि धामाऽसि प्रियन्देवा-
नामऽनाधृष्टं देवयजनं देवताभ्यस्त्वा देवताभ्यो गृह्णामि-
यज्ञेभ्यस्त्वा यज्ञेभ्यो गृह्णामि ॥ (स्वान्मा को तिलक च
दाना) अध्वर्योऽयं यज्ञोऽस्तु देवा ओषधीभ्यः पशुभ्यो
मेधनाय । विश्वस्मै भूताय ध्रुवो अस्तुदेवाः स पिन्व-
स्व घृतवदेवयज्ञ 'अर्थ फूल' इहैवाधि मापच्योष्टा प
र्वता इवाविचाचलित् । इन्द्र इवेह ध्रुवास्तिष्ठेह यज्ञ-
मुदाराय ॥ (स्वाऽसन वां धर्म) इममिन्द्रो अदीदरद्
ध्रुवं ध्रुवेन हविषा हविः । तस्मै सोमो अधि ब्रुवन्-
स्मा उ ब्रह्मणस्पतिः ॥ (धरती का आसन) ध्रुवा

द्यौर्ध्रुवा पृथिवी ध्रुवासः पर्वता इमे । ध्रुवं विश्वमिदं
जगद्ध्रुवो राजा विशामसि ॥ (गन्धाऽर्घं फूल) मही
द्यौः पृथिवी च न इमं यज्ञं मिमिक्षताम् । पिपृतां नो
भरीमभिः ॥ (आकाश को) वलित्था पर्वतानां क्षेत्रं
विभर्षि पृथिवि । प्रया भूमिं प्रवत्सति मह्ना जिनोपि
महिनि 'वायवे गणेश को' निष्वसीद गणपते गणेषु त्वा-
माहुर्विप्रतमं कवीनाम् । नश्चते तत्प्रियते किञ्चनारे
महामर्कं मधवश्चित्रमर्च ॥ 'नैश्चते कुमार का' कुमारं
मातायुवतिः समुन्धं गुहा विभर्ति न ददाति पित्रे ।
अनीकमस्य न मिमज्जनासः पुरा पश्यन्ति निहित-
मरतो 'ईशाने श्री को' अश्वपूर्वा रथमध्यां हस्तिनाद-
प्रमोदिनीम् । श्रियन्देवीमुपह्वये श्रीर्मा देवी जुपताम्
'मध्ये सरस्वती को' इयं शुष्मेभिर्विसखा इवारुजत्सानु
गिरीणां तुविषेभिरुर्मिभिः । पारावतघ्नीमवसे सुवृत्ति-

भि सरस्वतीमाविवासेम धीतिभिः ॥ (मध्ये लक्ष्मीकाभी)
कांस्यस्मितं हिरण्यप्राकारामाद्रां ज्वलन्तीं तृप्तां तर्प-
यन्तीम् । पद्मेस्थितां पद्मवर्णां तामिहोपह्वये श्रियम् ॥
(आग्नेये विश्वकर्म का) विश्वकर्मा विश्वदेवो विश्वजिद्विश्व-
दर्शितः । तत्त्वा घृतस्य धारया श्रेष्ठ्याय समसूषत ॥
[कशल को] ब्रह्मा देवानां पदवीः कवीनामृषिर्विप्राणां
महिषो मृगाणाम् । श्येनो गृध्राणां स्वधितिर्वना-
नां सोमः पवित्रमत्येति रेभन् ॥ प्रतद्विष्णुः स्तवते
वीर्येण मृगो न भीमः कुचरो गिरिष्ठाः । यस्यो-
रुषु त्रिषु विक्रमणेष्वधिचिन्तयन्ति भुवनानि विश्वाः ॥
यो रुद्रोऽग्रौ यो अप्सु यो ओषधोषु यो वनस्पतिषु ।
यो रुद्रो विश्वा भुवना विवेश तस्मै देवाय नमो अस्तु
देवाः ॥ अग्निमीळे पुरोहितं यज्ञस्य देवमृत्विजम् ।
होतारं रत्नधातमम् ॥ इषेतोर्जेत्वा वायवःस्थोऽप्यायवः-

स्थ देवोवः सविता प्रार्पयतु श्रेष्ठतमाय कर्मणे ॥ अग्न
 आयाहि वीतये गृणानो हव्यधातवे । निहोता स-
 त्सिबर्हिषि ॥ शन्नो देवीरभीष्टय आपो भवन्तु पी-
 तये । शंय्योरभिस्रवन्तु नः ॥ आहन्पितृन् सुविदत्राँ
 अविस्ति नपातं च विक्रमणं च विष्णोः । बर्हिषदो
 ये स्वधया सुतस्य भाजन्त पितृस्त इहागमिष्ठाः ॥
 वषट् ते विष्ण आस आकृणोमि तन्मे जुषस्व शि-
 पिषिष्ट हव्यम् । वधन्तु त्वा सुष्टुतयो गिरो मे यूयं
 पात स्वस्तिभिः सदानः ॥ ऋतुपतयेनारायणायनमः
 दुर्गायै, त्र्यम्बकाय, वरुणाय, यज्ञपुरुषाय, अग्निष्वा-
 त्तादिभ्यः पितृगणदेवताभ्योनमः ॥ [यहाँ स्वेष्ट
 याग के प्रधानों के पीछे विष्णुपञ्चायतन देना यहव्य-
 वस्था है ॥ वैश्वदेव के प्रधानभी विष्णुपञ्चायतन ही
 है, "जैसा"] ॐ तद्विष्णोः परमं पदं सदा पश्यन्ति

सूरयः । दिवीव चक्षुगततम् ॥ तद्विप्रासो विपन्य-
 वो जागृवांसः समिन्धते । विष्णोर्यत्परमं पदम् ॥
 भगवतेवासुदेवायनमः, सङ्कर्षणाय, प्रद्युम्नाय, अनि-
 रुद्धाय, सत्याय, पुरुषाय, अन्युताय, माधवाय, गो-
 विन्दाय, सहस्रनाम्नेविष्णवे, लक्ष्मीसहितायनारायणा-
 य ॥ यो रुद्रोऽग्रौ यो अप्सु य ओषधीषु यो व-
 नस्पतिषु । यो रुद्रो विश्वा भुवना विवेश तस्मै रुद्राय
 नमो अस्तु देवानमः ॥ भवायदेवायनमः शर्वायदे-
 वाय, रुद्रायदेवाय, पशुपतयेदेवाय, उग्रायदेवाय, भा-
 मायदेवाय, महादेवाय, ईशानायदेवाय, उमासहिता-
 यशिवाय, पार्वतीसहितायपरमेश्वरायनमः ॥ गणानां
 त्वा गणपतिं हवामहे कविङ्कवीनामुपमश्रवस्तमम् ।
 ज्येष्ठराजं ब्रह्मणां ब्रह्मणस्पत आनः शृण्वन्नुतिभिः
 सीद सादननमः ॥ भगवतेविनायक यनमः एकद-

न्तायनमः, कृष्णपिङ्गलाय, गजाननाय, लम्बादि-
 राय, मालचन्द्राय, हेरम्बाय, आसुरथाय, विघ्ने-
 शाय, विघ्नभक्ष्याय, वल्लभासहिताय श्रीमहागणेशाय
 नमः ॥ चित्रन्देवानामुदगादऽनीकं चक्षुर्मित्रस्य वरु-
 णस्याग्नेः । आप्राद्यावा पृथिवी चान्तरिक्षं सूर्य आ-
 त्मा जगतस्तस्थुपश्चनमः ॥ भगवतेद्वांर्द्वासःसूर्यायनमः
 सप्ताश्वायनमः, अनश्वाय, एकाश्वाय, नीलाश्वाय, प्र-
 त्यक्षदेवाय, परमार्थसाराय, तेजोरूपाय, प्रभासहिता-
 यत्रादित्यायनमः ॥ जातवेदसे सुनवाम सोममऽजा-
 तीयतो निदहाति वेदाः । स नस्पर्शदऽति दुर्गाणि
 विश्वा नावेव सिन्धुं दुरितात्यग्निर्नमः ॥ भगवत्यैश्वर्या-
 यै नमः, कामायै नमः, चार्वङ्ग्यै, टङ्कधारिण्यै, तारायै,
 पार्वत्यै, याक्षिण्यै, श्रीशारिकाभगवत्यै, श्रीशारदाभ-
 वत्यै, श्रीमहाराज्ञीभगवत्यै, श्रीज्वालाभ० श्रीडाभ,

वैखरीभ०, वितस्ताभ०, गङ्गाभ०, यमुनाभ०, कालि-
 काभ०, सिद्धलक्ष्म्यै, महालक्ष्म्यै, महात्रिपुरसुन्दर्यै,
 सहस्रनाम्न्यै देव्यै भवान्यै नमः [विष्णुपञ्चायतनदेवताभ्यो
 नमः] ॥ यत इन्द्र भयामहे ततो नो अभयङ्कृधि ।
 मधवञ्छग्धि तवतन्व ऊतिभिर्विद्विषो विमृधो जहि-
 नमः ॥ अभयङ्करीदेव्यै नमः । चेमङ्करीभवान्यै, सर्व-
 शत्रुघातिन्यै, इहराष्ट्राधिपतये [अमुकभैरवायनमः] ॥
 क्षेत्रस्य पतिना वयं हितेनेव जयामसि । गामश्वं पो
 पयित्वा सनो मृळातीदृशेनमः ॥ हेरुकादिभ्योनमः, व-
 दुकादिभ्योनमः ॥ यौ ते श्वानौ यमरक्षितारौ चतु-
 रक्षौ पथिरक्षी नृचक्षुषा । ताम्यामेनं परिदेहि रा-
 जन्स्वस्तिचास्मा अनमीवश्चधेहि ॥ यत्र वेत्थ वन-
 स्पते देवानां गुह्या नामानि, तत्र हव्यानि गन्तय ॥
 मुञ्चामि न्वा हविषा जीवनाय कमऽज्ञातयक्षमादुत

राजयच्चात् । ग्राहिर्जग्राह यदि वेनेदेनं तस्या हन्त्रा-
 ग्री प्रमुमुक्तमेनम् ॥ अज्ञादज्ञाज्ञो लोको जातं
 पर्वणि पर्वणि । यच्च सर्वस्मादान्मनस्तमिभं तिष्ठामि
 ते ॥ गायत्र्ये नमः ॐ भूर्भुवः स्वः ३ ॥ ॐ नमोऽस्तुतेः परमं
 पदं ॥ ऐन्द्राग्रं वरं बहुलं यदग्रं विश्वेदेवा मानिषि
 ध्यन्ति शूराः । तन्वस्त्रायतां तन्वः सर्वतो मरुताभ्यु-
 प्नन्तो जगमुपगच्छेम जीवाः ॥ १ ॥ अथ मन्त्रः ।
 अमृतेशमुद्रयाऽमृतांशुव्य । अमृतमस्तु अमृताय नमः ।
 सावित्राणि सावित्रस्य देवस्यन्वा साविनुः प्रणवेऽपि नो-
 बोहुभ्यां पृष्णो हस्ताभ्यामादधे । महागमपतये हुमा-
 गाय श्रियं सरस्वत्यै लक्ष्म्यै विश्वकर्मेणे ॥ २ ॥
 भ्यः प्रजापतये, ब्रह्मणे, कलशदेवताभ्यः प्रजापतये,
 महेश्वरदेवताभ्यः । चतुर्वेदश्रवमाणुचराय । चतु-
 पतयनारायणाय । मातंगीयं । रुक्मिणीमादिताय कृष्णाय

श्रीम केशवाय । "पोंपि" प्रियाम-अनन्ताय, वागीश्व-
 रीम नारायणाय । "मांसे" प्रीतिम-अन्युताय, का-
 न्ताय माधवाय । "काल्मुने" शक्तिम-चक्रिणे । क्रि-
 याम-सोविन्दाय । "चंघे" मिद्धिम-वैकुण्ठाय । म-
 तिम-विष्णवे । "धंशये" शोभास-जनार्दनाय, वि-
 भूतिम-नकुमुदनाय । "ज्येष्ठे" महिमास-उपेन्द्राय,
 इन्द्राय विरिक्माय । "अपांसे" लक्ष्मीम-यज्ञपुरु-
 षाय, धनिम-वामनाय । "आयणे" कान्तिम वासुदे-
 वाय, रतिम-श्रीधराय । "भाद्रपद" प्राप्तिम-हरये,
 मानम-हर्षकेशाय । "आदिशयुजे" प्राकाम्याम-यो-
 गीश्वराय, धीम-पद्मनाभाय । "कार्तिके" लविमाम
 पुनर्गताय, गरिमाम दामोदराय । "मालिन्नुजे"
 शक्तिम-योगीश्वराय, मलयमाम-नरकारये, निष्क-
 लानि-महामार्तहृदाय । दुर्गाय, त्र्यम्बकाय, वरुणाय,

यज्ञपुरुषाय, अग्निष्वात्तादिभ्यः पितृगणदेवताभ्यः ।
 (स्वेष्टयागप्रधानदेवताभ्यः) भगवतेवासुदेवाय, सङ्कषे-
 णाय, प्रद्युम्नाय, अनिरुद्धाय, सत्याय, पुरुषाय, अ-
 च्युताय, माधवाय, गोविन्दाय, सहस्रनाम्नेविष्णवे,
 लक्ष्मीसहितायनारायणाय । भवायदेवाय, शर्वायदे-
 वाय, रुद्रायदेवाय, पशुपतयेदेवाय, उग्रायदेवाय, भी-
 मायदेवाय, महादेवाय, ईशानायदेवाय, उमामहिता-
 यशिवाय, पार्वतीसहिताय, परमेश्वराय । विनायकाय,
 एकदन्ताय, कृष्णपिङ्गलाय, गजाननाय, लम्बोदराय,
 भालचन्द्राय, हेरम्बाय, आगुरवाय, विमेशाय, विज-
 भन्त्राय, बल्लभासहिताय श्रीमहागणेशाय । दांढीमः-
 सूर्याय, सप्ताध्याय, अनश्वाय, एकाध्याय, नीलाध्याय,
 प्रत्यक्षदेवाय, परमार्थसाराय, तेजोरूपाय, प्रभामहि-
 ताय आदित्याय । भगवत्यग्रमार्य, कामार्य, चार्वङ्ग्य,

दहृधामार्य, तामार्य, पार्वत्य, यक्षिण्य, श्रीशारिका-
 मगार्य, श्रीशारदाभ०, श्रीमहारात्रीभ०, श्रीज्वालाभ,
 श्रीशाम०, वैष्णवीभ०, विनम्ताभ०, गङ्गाभ०, यमु-
 नाभ०, कालिकाभ०, मिदलक्ष्म्य, महालक्ष्म्य, म-
 हाविष्णुकुन्दर्य, सहस्रनाम्न्यैर्देव्यैर्भवान्यै, (विष्णुपञ्चा-
 यतनदेवताभ्यः) । अभयहारीदेव्यै चंमहारीभवान्यै, स-
 र्वगणपतिभ्यै, इन्द्राष्ट्राधिपतये [अमुकभगवाय] म-
 हागाय, नाविज्यै, सरस्वत्यै, 'दशकादिभ्यो यदुका-
 दिभ्यः' अनुदलमात्रं दक्षिणभूमिधे ' ॐ नमो नैवेद्यं
 निवेद्यमर्पितमः ॥ द्विष्यगर्भः समवर्तताग्रे भृतस्य
 ज्ञानः सार्वक आसीत् । स दाधार पृथिवीं द्यामुते-
 मां कर्मा देवाय हविषा विधेम ॥ अर्चन्तस्ता ह-
 वामहे देवाः नमिधामहि । अग्रे अर्चन्त उत्तरे अर्चन्त
 प्राच्ये अर्चन्त पश्चिमे अर्चन्त । अर्चन्तु पुत्रका उत्त पु-

रंन धृष्णुमऽर्चत अर्चत अर्चत ॥ इति कलश धापनम् ॥
 अथ कलशपूजा ॥ [पानी छोडना] अस्य श्रीआसन-
 शोधनमन्त्रस्य, मेरुपृष्ठच्छपिः, सुतलं द्रन्दः, कूर्मोदेवता,
 आसनशोधने विनियोगः ॥ [धरती को दो दर्भकाण्ड
 आसन देना] ध्रुवा द्यौर्ध्रुवा पृथिवी ध्रुवामः परेता
 इमे । ध्रुवं विश्वमिदं जगद्ध्रुवो राजा विशामसि ॥
 [धरती को तिलक अर्घ्य पुष्प] प्रीतिप्रदं आधारशतं
 समालभनं गन्धानमः अर्घ्यानमः पुष्पानमः [प्रार्थना]
 पृथ्वि त्वयाभृता लोका देवित्वं विष्णुना भृता । त्वं च
 धारय मां देवि पवित्रं कुरु चासनम् ॥ [स्वेष्टदेवों
 का स्मरण] शुक्राम्बरधरं विष्णुं शशिवर्णं चतुर्भुजम् ।
 प्रसन्नवदनं ध्यायेत्सर्वाविघ्नोपशान्तये ॥ अभिप्रेतार्थसि-
 द्ध्यर्थं पूजितो यः सुरैरपि । सर्वविघ्नच्छिदे तस्मै ग-
 णाधिपतयेनमः ॥ लाभस्तेषां जयस्तेषां कुतस्तेषां

पराजयः । पराभिन्दोयस्त्वयामो हृदयस्यो जनार्दनः ॥
 महाबल मोक्षदा महाभयविनाशिनि । त्राहि मां
 देवि दुष्टान् शत्रूणां भयवधिनि ॥ नमःशिवाय
 निःशेषमप्यजमशानिने । त्रिगुणग्रन्थिदुर्नेत्रभवन्ध-
 विभेदिने ॥ अज्ञानविमिरान्धस्य ज्ञानाञ्जनशलाकया ।
 चतुर्भुजात् तं येन तस्मै श्रीगुरवेनमः । गुरवेनमः
 परमगुरवे परमात्मनगुरवे परमानन्दाय । आशुविजे-
 श्वरानमः ॥ अनाया, अदि, मशिरसि । ओंभूः-
 पादयोः, भुवःशिरसि, स्वःशिरसि । ओंभूःअक्षुष्टाम्यांनमः,
 भुवःतन्त्राम्यांनमः, स्वःमध्यमाभ्यांनमः, महःअना-
 मिकाभ्यांनमः, जनःकान्तिकाभ्यांनमः, तपःमत्यंकर-
 तलकाम्यांनमः ॥ भूःपादयोः, भुवःजान्वयोः, स्वः
 गुणैः, महःनार्या, जनःहृदि, तपःकण्ठे, मत्यंशिरसि ॥
 ओंभूःहृदयायनमः, ओंभुवःशिरसंस्वाहा, स्वःशिरसाय

वषट्, महःकवचायहूं, जनःनेत्राभ्यांवाँषट्, तपःसत्य-
मऽस्त्रायफट् ॥ तत्सवितुरऽङ्गुष्ठाभ्यांनमः वरेण्यंतर्जनी-
भ्यांनमः, भर्गोदेवस्यमध्यमाभ्यांनमः, धीमहिअनामि-
काभ्यांनमः, धियोयोनःकनिष्ठिकाभ्यांनमः, प्रचोद-
यात्करतलकरपृष्ठाभ्यांनमः, तत्पादयोः, सवितुर्जान्वाः
वरेण्यंकट्यां, भर्गोनाभां, देवस्यहृदये, धीमहिकण्ठे,
धियोनासिकायां, यश्चक्षुषे, नःललाटे, प्रचोदयान्
शिरसि ॥ तत्सवितुर्हृदयायनमः, वरेण्यंशिरसेस्वाहा,
भर्गोदेवस्यशिखायैवषट्, धीमहिकवचाकट्टं, धियोयो-
नःनेत्राभ्यांवाँषट्, प्रचोदयादऽस्त्रायफट् ॥ ओंआपः-
स्तनयोः, ज्योतिर्नेत्रयोः, रसोमुखे, अमृतंललाटे,
ब्रह्मभृर्भुवःस्वर्गेशिरसि ॥ ओंतद्विष्णोः परमंपदं हृद-
यायनमः सदापश्यन्तिमूरयःशिरसेस्वाहा, दिवीवचक्षु-
राततंशिखायैवषट्, तद्विप्रागोविपन्ययोकवचायहूं, जा-

गृवांसःसमिन्धवंनेत्राभ्यांवाँषट् विष्णोर्धन्वरमंपदमऽस्त्रा-
यफट् ॥ [नेत्र तर्कों का फैकना] अपमर्पन्तु ते भूता
दिवि भूम्यऽन्तरिक्षगाः । पापाण्डकाग्निं यैव दि-
व्यास्त्रेण प्रताडिताः ॥ [प्राणायाम कर के, पैर मुँह
को छिड़कना] तीर्थेसेयं तीर्थमेव समानानां भवति मानः
शंस्योररूपो भूतिः प्राणश्चैत्यस्य रक्षाऽग्नौ ब्रह्मसन्पते ॥
[पवित्र धारणा] वसोः पवित्रमसि शतधारं वसुनां पवित्रम-
ऽसि । महस्रधारमज्यचमावः प्रजया संसृजामि रावस्पोषेण
बहुला भवन्तीः ॥ (स्यान्मा को गन्ध पुष्प अर्थ चडा-
ना परमान्मने पुरुषोत्तमाय पञ्चभूतात्मकाय विश्वा-
त्मने मन्त्रनाथाय आत्मनेनागयन्माय आधारशक्त्यै ।
समालभने गन्धोदनमः, अर्थोदनमः पुष्पेदनमः ॥ [दीप को]
स्वप्रकाशो महादीपः नधेनस्तिनिगपटः । प्रसीद मम
गोविन्द दीपोज्यं प्रतिगृह्णताम् ॥ [धूप को] वन-

ब्रह्मकलशार्चनम् ।

28

ब्रह्मकाय है

स्पतिरसो दिव्यो गन्धाढ्यो गन्धवत्तमः । आधारः
सर्वदेवानां धूपोज्यं प्रतिगृह्यताम् ॥ मूर्ते कां नमो
धर्मनिधानाय नमःस्वकृतमाचिणे । नमः प्रत्यक्षदेवाय
भास्कराय नमो नमः ॥ (पानी से संकल्प देना)
यत्रास्ति माता न पिता न बन्धुभ्रातापि नां यत्र
सुहृजनश्च । न ज्ञायते यत्र दिनं न रात्रिस्तत्रान्म-
दीपं शरणं प्रपद्ये ॥ आत्मनेनागयणाय आधारशक्त्यै
दीपो नमो धूपो नमः ॥ ॐ तत्सद्ब्रह्म अद्यतावन्निथावद्य०
महागणपतये कुमाराय श्रियै सरस्वत्यै, लक्ष्म्यै,
विश्वकर्मणे द्वादशदेवताभ्यः । प्रजापतये ब्रह्मणे क-
लशदेवताभ्यः ब्रह्मविष्णुमहेश्वरदेवताभ्यः । चातुर्वे-
देश्वराय सानुचराय (अनुपतयेनागयणाय) दुर्गायै,
त्र्यम्बकाय, वरुणाय, यज्ञपुराणाय, अग्निपञ्चात्मादिभ्यः,
पितृगणदेवताभ्यः ॥ भगवतेशासुदेवाय, महादेवाय,

१।००।२।५।७७७७७७

कर्मकाण्डे

49

महाकलशार्चनम् ।

प्रद्युम्नाय अनिरुद्धाय सत्याय पुरुषाय अच्युताय मा-
धवाय गोविन्दाय महस्रनाम्नेविष्णवे लक्ष्मीसहिताय ना-
रायणाय ॥ भवाय देवाय, शर्वाय देवाय, रुद्राय देवाय,
पशुपतये देवाय, उग्राय देवाय, भीमाय देवाय, महादेवाय,
ईशानाय देवाय = उमासहिताय शिवाय, पार्वतीसहिता-
य परमेश्वराय ॥ विनायकाय एकदन्ताय कृष्णपिङ्गलाय
गजाननाय लम्बोदराय भालचन्द्राय हेरम्बाय आगुर-
थाय विघ्नेशाय = वल्लभासहिताय श्रीमहागणेशाय ॥ ॐ
हां ईं सः श्रूयै सप्ताश्वाय, अनश्वाय, एकाश्वाय, नीला-
श्वाय, प्रत्यक्षदेवाय, परमार्थसाराय, तेजोरूपाय =
प्रभासहिताय आदित्याय ॥ भगवत्यै, अर्मायै, कामा-
यै, चार्वङ्ग्यै, टङ्गुधारिण्यै, तारायै, पार्वत्यै, यक्षिण्यै,
श्रीशारिकाभगवत्यै = श्रीशारदाभ०, श्रीमहाराज्ञी-
भ० श्रीज्वालाभगवत्यै व्रीडाभ० वैखरीभ० वित-

स्ताम० गङ्गाभ० यमुनाभ० कालिकाभगवत्यै मिद-
लक्ष्म्यै महालक्ष्म्यै महात्रिपुरसुन्दर्यै सहस्रनाम्न्यै-
देव्यै भवान्यै [विष्णुपञ्चायनतदेवताभ्यः] अभयङ्करी-
देव्यै क्षेमङ्करीभवान्यै सर्वशत्रुघातिन्यै इहाराष्ट्राधिपत-
ये (अमुकमेव्याय) महागायत्र्यै नावित्र्यै गरुडवत्यै
हेरुकादिभ्यो बडुकादिभ्यो दीपभूपमंकल्पान्मिद्विरम्तु
दीपोनमः भूपोनमः ॥ । अपमज्यत । नमःपितृभ्यः ।
देवताभ्यः पितृभ्यश्च महायोगिन्य एवच । नमः स्व-
धा च स्वाहा च नित्यमेव भवन्तिवत् । [अथनावन]
पित्रे [अमुकायाऽमुकगामाय] पितामहाय प्रपिता-
महाय । मात्रे अमुकायै अमुकगामाय । पितामह्यै-
प्रपितामह्यै ॥ मातामहाय प्रमातामहाय वृद्धप्रमा-
तामहाय । मातामह्यै प्रमातामह्यै वृद्धप्रमातामह्यै ।
समस्तमातापितृभ्यो द्वादशदेवताभ्यः पितृभ्यः ।

कर्मनिमित्ते दीपःस्वधा भूपःस्वधा ॥ । मज्यत ॥
ॐ गावज्यै नमः । ॐ भूर्भुवःस्वस्तत्नवितुवेरेण्यं भर्गोदे-
वस्यधीमहि । धियो यो नः प्रचोदयात् ३ । अथतावन ।
महागरुपतेः, कुमारस्य, श्रियः, गरुडवत्यः, लः
क्ष्म्याः, विश्वकर्मणः, द्वादशदेवतानां, प्रजापतेः, ब्रह्म-
णः, कलशदेवतानां । ब्रह्मविष्णुमहेश्वरदेवतानां ।
चातुर्वेदेष्वरस्य सानुचरस्य (चातुर्वेदोपायणस्य) दुर्गा-
याः, त्र्यम्बकस्य, वरुणस्य, यज्ञपुरुषस्य, अग्निष्वा-
त्तादीनां पितृगणदेवतानां, भगवतः वासुदेवस्य, सङ्कपे-
णस्य, प्रद्युम्नस्य, अनिरुद्धस्य, सत्यस्य, पुरुषस्य,
अन्ययुतस्य, माधवस्य, गोविन्दस्य, सहस्रनाम्नः वि-
ष्णोः, लक्ष्मीमहिनस्य नागयणस्य । भवस्य देवस्य,
शर्वस्य देवस्य, रुद्रस्य देवस्य, पशुपतेः देवस्य, उग्र-
स्य देवस्य, भीमस्य देवस्य, महादेवस्य, ईशानस्य-

दवस्य, उमासहितस्यशिवस्य, पार्वतीसहितस्यपरमेश्वरस्य । विनायकस्य, एकदन्तस्य, कृष्णपिङ्गलस्य, गजाननस्य, लम्बोदरस्य, भालचन्द्रस्य, हेरम्बस्य, आसुरथस्य विघ्नेशस्य वल्लभासहितस्यश्रीमहागणेशस्य । ॐ ह्रीं ह्रीं सः शूर्यस्य, सप्ताश्वस्य, अनश्वस्य, एकाश्वस्य, नीलाश्वस्य, प्रत्यक्षदेवस्य, परमार्थसारस्य, तेजोरूपस्य प्रभासहितस्य आदित्यस्य । भगवत्याः अमायाः कामायाः चार्वङ्ग्याः टङ्कधारिण्याः तारायाः पार्वत्याः यक्षिण्याः श्रीशारिकाभगवत्याः ८ श्रीशारदाभ० श्रीमहारानीभ० श्रीज्वालाभ० त्रीडाभ० वैखरीभ० वितस्ताभ० गङ्गाभ० यमुनाभ० कालिकाभ० सिद्धलक्ष्म्याः महालक्ष्म्याः महात्रिपुरमुन्द्याः सहस्रनाम्न्याः देव्याः भवान्याः (विष्णुपञ्चायतनदेवतानां) अभयङ्करीदेव्याः चैमङ्करीभवा-

न्याः भवशत्रुधातिन्याः इहगङ्गाधिपतेः (अमुकमेख्यम्) । महागायत्र्याः मावित्र्याः सरस्वत्याः हेरुकादीनां बहुकादीनां (आत्मनो वाञ्छनः कायोपाजितपापनिवारणार्थं नित्यकर्मनिमित्तं) कलशपूजनं विष्णुपञ्चायतनपूजनं चैत्रेशपूजनमर्चामहं करिष्ये (ॐ कुरुष्व) । (तिलवर्षययान्विकार्यं) । “ ऐमा ही ” दो २ दर्शो से आसन देना । महागणपतेः कुमारस्य० इदमात्मननमः ॥ (अयं मूर्ति दो दर्श रत्न क आवादन करना) महागणपतये कुमाराय श्रियं सरस्वत्यै-युष्मान्वः पूजयामि ॐ पूजय ॥ महागणपतिं कुमारं श्रियं सरस्वतीं लक्ष्मीं विश्वकर्माणं द्वादशवताः प्रजापतिं, ब्रह्माणं कलशदेवताः ब्रह्माविष्णुमहेश्वरदेवताः चातुर्वेदेश्वरं मानुचरं (आतुपतिनारायणं) दुर्गा त्र्यम्बकं वरुणं यज्ञपुरुषं अग्निपञ्चानादीः पितृग-

गणदेवताः, भगवन्तं वामुदेवं मङ्गलपणं, प्रद्युम्नं, अनि-
रुद्धं, सत्यं, पुरुषं, अच्युतं, माधवं, गोविन्दं, मह-
स्यनामानं विष्णुं, लक्ष्मीमहितं नागयणं । भवं देव, श-
र्वदेवं, रुद्रदेवं, पशुपतिदेवं, उग्रदेवं, भीमदेवं, महा-
देवं, ईशानं देवं, उमासहितं शिवं, पार्वतीमहितं परम-
ेश्वरं । विनायकं, एकदन्तं, कृष्णपिङ्गलं, गजाननं,
लम्बोदरं, भालचन्द्रं, हेरम्बं, आमुग्धं, विमेशं, व-
ल्लभासहितं श्रीमहागणेशं । उन्मत्तादीनाः सुखं, मत्ताथं, अ-
नर्थं, एकाथं, नीलाथं, प्रत्यक्षदेवं, परमार्थनारं, ते
जोस्पं, प्रभामहितं आदित्यं । भगवतीं अमां, कामां-
चावर्द्धीं, दृक्कृधाग्नीं, तारुं, पार्वतीं, यक्षिणीं, श्री-
शारिकाभगवतीं, श्रीशारदाभ०, श्रीमहागङ्गाभ०, श्री-
ज्वालाम०, श्रीहाम०, वैष्णवीभ०, धनन्ताभ०, ग-
ङ्गाम०, यमुनाभ०, कालिकाभ०, मिदलक्ष्मीं, म-

हालक्ष्मीं, महाविष्णुमुन्दरीं, नम्यनासीं देवीं भवानीं,
विष्णुपद्मावतं देवाः, अमयक्ष्मीं देवीं, चैमक्ष्मीं भ-
वानीं, श्रीशारदाविनीं, दृक्कृधाविपतिं । अमुकं मे-
त्वं । महाभावनीं, माविनीं, भगवतीं, हेरकादीन्
बहुलादीन् । आतापिष्ठाभिः श्रेयावाहय । (यथा
नित्यं) ॥ "प्राज्ञायातः" ॥ पाथार्थमुदकं नमः ॥
शक्तं देवीं गमिष्ये ॥ लाजाथं दक्षं चैव सर्वपाथिनम-
न्यतः । सर्वपाथं जलं चैव पञ्चाङ्ग पाथनचक्षुः ॥
भगवताः पाथं ॥ महागणपतये, कुमाराय, ० पाथं
नमः । (शोभं नित्यं येन) पुनः । शक्तं देवीं ॥ आपः शीरं
कुगाप्रतिमं पुनः च दक्षिण एतलाः । यथाः विद्यार्थकथेति
यथाः यथाः यथाः ॥ भगवतां यथाः ॥ महागणपते कुमारे
श्रीः नमः । लक्ष्मी, विष्णु, रुद्र, उग्रदेवताः, प्रजापते,
वज्रनरकनाशकताः, शक्तिपुण्ड्रेश्वरदेवताः, चातुर्वर्देव

सानुचर (ऋतुपतेनारायण) दुर्ग, त्र्यम्बक, वरुण, यज्ञ-
 पुरुष, अग्निष्वात्तादयः पितृगणदेवताः, भगवन्वासुदेव-
 सङ्कर्षण, प्रद्युम्न, अनिरुद्ध, मत्स्य, पुरुष, अच्युत, माधव-
 गोविन्द, सहस्रनामन् विष्णो, लक्ष्मीसहितनारायण ।
 भवदेव, शर्वदेव, रुद्रदेव, पशुपतेन्देव, उग्रदेव, भीमदेव-
 महादेव, ईशानदेव, उमासहितशिव, पार्वतीसहितपरमेश्वर
 विनायक, एकदन्त, कृष्णपिङ्गल, गजानन, लम्बादर-
 मालचन्द्र, हेरम्ब, आसुरथ, विघ्नेश, बल्लभासहितश्रीम-
 हागणेश । हांहींसःसूर्य, सप्ताश्व, अनश्व, एकाश्व, नीलाश्व
 प्रत्यक्षदेव, परमार्थसार, तेजोरूप, प्रभासहितआदित्य ।
 भगवतिअमे, कामे, चार्वङ्गि, टङ्कधारिणि, तारे, पार्वति-
 यचिणि, श्रीशारिकाभगवति, श्रीशारदाभ०, श्रीमहा-
 राज्ञीभ०, श्रीज्वालाभ० व्रीडाभ० वैखरीभ० वितस्ताभ०
 गङ्गाभ० यमुनाभ० कालिकाभ० सिद्धलक्ष्मीः महा-

लक्ष्मीः महात्रिपुरमुन्दारि, सद्यनाभिदेविभवानिविष्णु-
 पञ्चायतनदेवताः । अमयकुरादेवि, क्षेमकुरीभवानि स-
 र्वशत्रुघानिनि, इहगप्ताधिपते (अमुक भगव) महागा-
 यत्रि, मायित्रि, नरस्वनि, हेरुकादयो, बहुकादयः १८वाऽ
 र्घ्यनमः ॥ महागणपतये, कुमागय० समलमनं गन्धो-
 नमः ॥ महागणपतये० अर्घ्यनमः पुष्पनमः ॥ महागण-
 पतये दीपधूपसंकल्पान्सिद्धिरस्तु दीपानमः धूपानमः ॥
 महागणपतये० वामोनमः ॥ (महागणपतेः) एतामां
 देवतानामर्घ्यदानाद्यर्चनविधिः सर्वः परिपूर्णोऽस्तु ॥
 अन्ननमः २ आज्यं २ अद्यदिने अद्ययथासंकल्पात्सिद्धि-
 रस्तु, अन्नहीनं क्रियाहीनं विधिहीनं द्रव्यहीनं मन्त्रहीनं
 यद्गतं तत्सर्वमच्छिद्रं सम्पूर्णमस्तु एवमस्तु ॥ शन्नो-
 देवी ॥ एताम्यो देवताम्यः (महागणपतये) अपोशा-
 ननमः, आचमनीयनमः ॥ पुनः । शन्नोदेवी । (महाग-

गुपतये) एताभ्यां देवताभ्यः दक्षिणायै तिलोद्विरागवज्ज-
ननिष्कर्षं ददामि ॥ (महागणपतिः) एता देवताः न
दक्षिणाग्नेन प्रीयन्तां प्रीताः सन्तु ॥ (कर्मोपपन्नं) ॐ
तद्विष्णोः परमं पदं ० २ ॥ (जप आदि कर के ॥ ॥ अथ
व्याहृतिः " जलाः दृष्टे अग्नि के ईशानकोश पर विष्णु विना
अन्न फल और पानीवाला गंधर्वाः प्रणीतपात्र मे, और आश
मे तिल छोडना " पात्रं तिलाच्च तैर्मिश्रं कुमुमोदकविष्टरैः ।
अग्नेयैश्चानदिग्भागे प्रणीतमग्निधीयते ॥ प्रणीतं तैर्हो-
ते स्थाप्यं स विष्णुर्नात्र संशयः । (संव्यः सृजामीति आभ्यां
पुण्याणां चित्तयं क्षिपन्) ॥ पात्र मे तीन दत्ता तीन मन्त्रों मे
फल छोडना । संव्यः सृजामि हृदयं संसृष्टं मनो अस्तुवः ।
संसृष्टांस्तन्वः सन्तुवः संसृष्टः प्राणो अस्तुवः ॥ संव्या-
वः प्रियास्तन्वः संप्रिया हृदयानि वः । आत्मा वो अ-
स्तु संप्रियः संप्रियास्तन्वो नमः ॥ (अग्नि मे जलाः दृष्टे

दो दर्भकाण्ड छोडना) निर्दग्धं रघो निर्दग्धा-
रातिरऽपात्रे । अग्निमाज्मादं जहि निष्कण्ड्यादं सीदा दे-
वयजनं वह ॥ (प्राणायामं कुर्यात्) ॥ अतन्ता सत्येन
" अग्निं " परिसमृद्धामि, सत्यन्तर्तेन परित्समृद्धामि, अतस-
त्याभ्यां तापरित्स० । अतन्ता सत्येन पर्युद्धामि, सत्यन्त-
र्तेन पर्युद्धामि, अतसत्याभ्यां तापर्युद्धामि, अतन्ता सत्ये-
न परिपिचामि०, सत्यन्तर्तेन परिपिचामि, अतसत्या-
भ्यां तापरिपिचामि ॥ (अग्नि के चार दिशायों को पूर्वोत्तराग्र
चार दर्भकाण्ड छोडना) यज्ञस्य सन्ततिरसि यज्ञस्यत्वा
सन्तत्यै स्तुगामि ॥ (पुग्स्तात, दक्षिणतः, उत्तरतः,
पश्चात्,) इतिन्तरैः परिसीर्य ॥ (दो दर्भकाण्ड जला कर
यथा, तिल, घी, दही और मिठासरूप पञ्चामृत दधि मे
लगाना) इदं हविः पजननं मे अस्तु दशवीरं सर्वगणं स्व-
स्तये, आत्ममनि पूजासनि पशुमनि अभयसनि लोकस-

नि अग्निः प्रजां वदतां मे करोतु अन्नं पयो रंतो अन्मागु
दत्त (पूतेन संलिप्य श्रुतमऽभिचार्यं) ॥ (अग्नि को गन्धर्व
फूल लगाता) अग्नये शुक्रासुहाय स्वाहासहिनाय पानिनाय
त्रिनेत्राय तेजोरूपाय शक्तिहस्ताय ममालभनं गन्धाननाः
अर्थोनमः पुष्पनमः॥ (विस्तार होने पर (गायत्रीब्राह्मण न-
स्पृष्ट देना) और संक्षेप पर ॥ जैसा । अग्नि को फूल) मुक्ताविदु-
महेमनीलधवलच्छायैर्मुखैस्त्रीचर्णयुक्तामिन्दुनिवद्धग्वमुकु-
टां तच्चात्मवर्णात्मिकाम् । गायत्रीं वरदाभ्यां भुजवरां
शूलं कपालं गुणं शंखं चक्रमध्याग्निन्दयुगलं हस्तौ ह-
न्ती भजे ॥ आयातु वरदा देवी त्र्यम्बरा ब्रह्मवादिनी ।
गायत्रि छन्दसां मातृवत्प्रयाने नमोऽस्तु ते ॥३॥ महा-
ध्याहृतयः प्रजापतेः ॥ (आहुति अनर्वाच्य देना । ॐ
अग्नयेस्वाहा, ॐ भूःस्वाहा, ॐ भुवःस्वाहा, ॐ स्वःस्वा-
हा, ॐ भूभुवःस्वःस्वाहा ॥ ॐ भूःस्वाहा, ॐ भुवःस्वः-

हा, ॐ स्वःस्वाहा, ॐ महःस्वाहा, ॐ जनःस्वाहा, ॐ त-
पःस्वाहा, ॐ सत्यंस्वाहा, ॐ तत्सवितुर्वरेण्यं ० ३॥ (फूल)
(अश्वमेध घोरारणामार्पण) (पृ२ से) नकल्पतां (पृ३२) नक दे
कर फूल चतुर्भुजामर्कसहस्रकोटिभां त्रिलोचनां हारकि-
रीटशोभिताम् । चतुर्मुखस्याङ्कगतां महोज्ज्वलां वेदश्वरीं
पञ्चमुखीं नमाम्यहम् ॥ आहुती) ॐ ओजोसि ० ॥ देवाश्च-
वा अमुराश्च संययन्ता आसंस्तान्गायत्र्याऽन्तरातिष्ठदोजोवि-
र्वीर्यमन्नाद्यं परिगृह्य संवत्सरो वा वैनान्सोऽन्तरातिष्ठ-
तुविंशतिर्गायत्र्या अक्षराणि चतुर्विंशतिः संवत्सरस्या-
ऽर्धमासास्ते विदुर्यन्तरान्वा इयमुपवत्स्यति त इदं भवि-
ष्यन्तीति तं व्याह्वयन्त दाभोत्यमुगह्वयन् विश्वकर्म-
क्षिति देवासस्तान्यतरांश्च नोपवर्तत ते देवा एतद्यजुरऽ-
पश्यन्नोजोसि सहोऽसि वलमऽसि भ्राजोसि देवानां धा-
मनामसि विश्वमसि विश्वायुः सर्वमांस सर्वायुग्मिभूरि-

ति स देवानुपावर्तत ततो देवा अभवन् पराञ्जुग अ-
भवन्नाग्नेय्यमष्टाकपालं निर्वपेद्भ्रातृव्यवान्वा स्वधीमा-
नो वा तमाज्माघैर्वैयं जुभिरभिभृते दांजा वै वीर्यं संव-
त्सरश्रोज एव वीर्यं भ्रातृव्यस्य पुंक्तं, स निर्वाचिः पराभ-
वति सैषा गायत्रीनामैष्टिरथो आहुः जेत्रस्य संवरीदति ।
श्रीमहागायत्र्यै स्वाहा, सावित्र्यै स्वाहा, सरस्वत्यै स्वाहा ॥
अनेन मन्त्रदोमेन आत्मनो वाङ्मनःकारो रार्त्तितपायति
वारणार्थं अमुककर्मनिमित्तं महागायत्री प्रीत्यर्थं महागा-
यत्री सावित्री सरस्वती नमसादातः प्रीयतां प्रीताऽन्तु ॥
[आहुति] अध्वर्यो ज्यं यज्ञो अन्तु देवा [प्र११-२] ते पितृ-
गणदेवताभ्यः स्वाहा [प्रधानदेवताभ्यः स्वाहा] विनायक पर-
पुरुषभूतलक्ष्मीमूर्तो ओतद्विष्णोः । भगवन्वैश्वदेवाय स्वा-
हा जराभुपगच्छेम जीवाः [प्र१२-७] इत्यन्तं पुराणम् । तदन्तं,
अनेन मन्त्रदोमेन आत्मनो [वाङ्मनःकारो रार्त्तितपायति

वारणार्थं अमुककर्मनिमित्तं] महागणपतिः, कुमारः, श्रीः
सरस्वती, लक्ष्मीः, विश्वकर्मा, द्वादैवताः, प्रजापतिः,
ब्रह्मा, कलशदेवताः, ब्रह्मविष्णुमहेश्वरदेवताः, चातुर्वेदे-
श्वरः सानुचरः, (ऋतुपनिर्नागयणः) दुर्गा, त्र्यम्बकः,
वरुणः, यज्ञपुरुषः, अग्निष्वात्तादयः पितृगणदेवताः,
[स्वेष्टयागदेवताः] भगवान्वायुदेवः, सङ्कर्षणः, प्रद्युम्नः
अनिरुद्धः, सत्यः, पुरुषः, अच्युतः, माधवः, गोविन्दः,
सहस्रनामाविष्णुः, लक्ष्मीसहितो नारायणः । भवोदेवः,
शर्वोदेवः, रुद्रोदेवः, पशुपतिर्देवः, उग्रोदेवः, भीमोदे-
वः, महादेवः, ईशानोदेवः, उमान-शिवः, पार्वतीस-प-
रमेश्वरः । विनायकः, एकदन्तः, कृष्णपिङ्गलः, गजाननः,
लम्बोदरः, भालचन्द्रः, हेरम्बः, आसुरयः विमेशः, वज्र-
भास-श्रीमहागणेशः । उद्गांर्दीप्तः सूर्यः, सप्ताश्वः, अनश्वः
एकाश्वः, नीलाश्वः, प्रत्यक्षदेवः, परमार्थसारः, तेजोरू-

पः, प्रभास-आदित्यः । भगवतीश्रमा, कामा, चार्वङ्गा,
 टङ्कधारिणी, तारा, पार्वती, यक्षिणी, श्रीशारिकाभ-
 गवती, श्रीशारदाभ, श्रीमहारात्रीभ, श्रीज्वालाभ, श्री-
 डाभ, वैखरीभ, वितस्ताभ, गङ्गाभ, यमुनाभ, कालिकाभ,
 सिद्धलक्ष्मीः, महालक्ष्मीः, महात्रिपुरमुन्दरी, महामना-
 म्नीदेवीभवानी, अभयंकरीदेवी, लम्करीभवानी, मरेश-
 त्रुवातिनी, इहराष्ट्राधिपतिः [अमुकभस्व.] महागायत्री,
 सावित्री, सरस्वती, हेरुकादयो वदुकादयः, यवतएव-
 होमः प्रीयतां प्रीताः सन्तु ॥ इति व्याहृतः ॥ अथ वैश्वदेवम् ॥
 ("पकाईहुई अन्न या रोटी घीयुक्त को जुलाईहुई दो कर्म-
 काण्ड लगाना,) वैश्वदेवस्य मिदस्य सर्वतोऽग्रस्य अग्र-
 स्य जुहोतिपाकस्य घृतेन संलिप्य यजमानाय स्वस्त्वा-
 स्तु श्रुतमभिधाय । आहुति । आदी, अग्रये स्वाहा इत्युक्-
 तः । सामायस्वाहा इति दक्षिणतः । तयामंघ्ये, मित्रान-

स्वाहा, वरुणाय, इन्द्राय, इन्द्राग्निभ्यां, विश्वेभ्यो देवेभ्यः
 प्रजापतये, अनुमत्ये, धान्वन्तरये, वास्तोष्पतये, वामुदे-
 वाय, मंकर्यगाय, प्रद्युम्नाय, अनिरुद्धाय, सत्याय, पुरुषा-
 य, अम्युताय, माधवाय, गोविन्दाय, महसनाम्ने विष्णवे,
 लक्ष्मीमाहिताय नारयणाय स्वाहा ॥ अमृतेशमुद्रया 'शति-
 नये' सावित्राग्नि-महागणपतये-हेरुकादिभ्यो वदुका-
 दिभ्यः । उत्पन्नममृतं दिव्यं प्राक्चरिदधिमन्थनान् । अ-
 न्नममृतस्फेण नैवेद्यं प्रतिगृह्यतां । शान्ताकारं ० । अद्यताव-
 न् अमुककर्मनिमित्तं उं नमो नैवेद्यं निवेदयामि नमः ॥ पूर्वा-
 प्राग्दर्शनाऽस्त्यर्थः ॥ तच्चायनमः, उपतच्चाय, अम्भानामा-
 गि नमस्ते, दुलानामा, नितर्त्रानामा, लुपनीकानामा, अ-
 भयन्तीनामा, मेघयन्तीनामा, वर्षयन्तीनामा इति नमस्ते,
 गन्धानि नमस्ते, १० सुभगे-न, सुमङ्गलि-न, भद्रह्कारि-
 नमस्ते, श्रियै हिरण्यकेश्यनमः, वनस्पतिभ्यो नमः, धर्मा-

य, अधर्माय, मृत्यवे, मरुतो, वरुणाय २० विष्णवे, वै-
श्रवणाय राज्ञे, भूतेभ्यो, इन्द्राय, इन्द्रपुरुषेभ्यो, यमाय,
यमपुरुषेभ्यो, सोमाय, सोमपुरुषेभ्यो, वरुणाय ३० वरु-
णपुरुषेभ्यो, ब्रह्मणे, ब्रह्मणपुरुषेभ्यो, "ऊर्ध्वे" आकाशाय
"स्थण्डिले" दिवश्चरेभ्यो भूतेभ्यो, नक्तश्चरेभ्यो भूतेभ्यो न-
मः ३६ । पृथिव्यात्तज्जदिभ्योऽन्नं नमः, आचमनीयं नमः ।
अपस्वयेन । "दक्षिणाग्रान्दर्भास्तार्यं" समस्तमातापितृ-
भ्यो द्वादशदेवतेभ्यः पितृभ्यो भृष्टे दर्भास्तार्ये तिलोदके-
नाऽवनेजनं स्वधा । "अदगुडं किरावताः उशन्तस्त्वा हवा-
मह उशन्तः तमिधीमहि । उशन्नुशत आवह पितृन्ह-
विषे अत्तवे ॥ तिलास्तोयं तथार्चारं दीपधूपौ बलिस्त-
था । मधुमर्पिः समायुक्तमष्टाङ्गमञ्जसम्भवम् ॥ वामजानुं
भूमौ निधाय । देवताभ्यः पितृभ्यश्च महायोगिभ्य एव च ।
नमः स्वधा च स्वाहा च नित्यमेव भवन्ति ह । ३ ॥ अ-

द्यतावन-पितः अमुकाऽमुकगोत्र एतत्तेऽन्नं येन न्याऽनु ।
पितामह अमुः प्रपितामह अमुकाः, १३ ॥ मातः अमुके अ-
मुकगोत्र एतत्तेऽन्नं याधन्वाऽनु । पितामहि अः प्रपिता-
महि अमुकाः, १४ ॥ एव । मातामह, प्रमातामह, वृद्धप्र-
मातामह-ये च न्याऽनु । १५ ॥ मातामहि, प्रमातामहि, वृद्ध-
प्रमातामहि-याधन्वाऽनु १६ ॥ अथ आतः एतत्तेऽन्नं । स-
र्वान्तरयन् । मातृपत्न्यास्तु यंकेचिद्ये चान्ये पितृपत्न्याः ।
गुरुश्च गुरुवन्धूनां च कुलेषु समुद्रयाः । ये प्रेतभावमापन्ना
ये चान्ये आद्धर्षिताः ॥ अन्नदानेन ते सर्वे लभन्तां वृत्ति-
मुत्तमाम् । समस्तमातापितृभ्यो हिमपानं स्वधा, गमस्तमात,
चीरपानं स्वधा, मधुपानं स्वधा, तिलोदकं स्वधा, उदकत-
पणं स्वधा, हिमं हिमं, रजतं रजतं ॥ मन्वेन । वसन्ताय नमः
ग्रीष्माय, वर्षाभ्यो, शरदे, हेमन्ताय, शिशिराय, षष्ठु
भ्यो नमः । अग्नयेऽस्विष्टकृते स्वाहा । इति ईशान, दस्ता प्र-

क्षाल्य । प्राणायामः ॥ ऋतन्त्वा सत्येनाऽग्निं विमुञ्चामि,
 सत्यन्त्वर्तेन विमुञ्चामि, ऋतसत्याभ्यां त्वा विमुञ्चामि ॥
 यज्ञस्य सन्ततिरसि यज्ञस्य त्वा सन्तत्यं नयामि ॥ धर्मं
 देहि धनं देहि पुत्रपौत्रांश्च देहि मे । आयुरारोग्यमैश्वर्यं दे-
 हि मे हव्यवाहन ॥ भक्तिं देहि श्रियं देहि सुखं देहि स्व-
 तन्त्रताम् । देहि भोगं च मोक्षं च मनोऽभिलषितं मम ॥
 गच्छगच्छ सुरश्रेष्ठ ब्रह्मविष्णुमहेश्वराः । यत्र देवालयाः
 सर्वे तत्र गच्छ हुताशन ॥ तेजोऽग्निं तेजो मयि देहि । इ-
 स्यात्मानं देहि । भगवन्सन्निधत्सु । भगवन्त्यक्षम् एतत्ते-
 ज्ञनमः, एतत्ते आचमनीयनमः । कण्ठोपवर्तनी । हन्त म-
 नुष्येभ्यः सनकादिभ्यश्चपिभ्योऽन्ननमः, आचमनीयनमः
 सव्येन । याकाचिद्योगिनी राँद्रा सौम्या घोरतरा परा ।
 खेचरी भूचरी रामा तुष्टा भवतु मे सदा । आकाशमात्र-
 भ्योऽन्ननमः समालभनं गन्धानमः, अर्घ्यानमः पुष्पनमः ॥

तनोगोमनादि ॥ सौरभेयाः स्वर्गहिताः पवित्राः पुण्य-
 राशयः । प्रतिगृह्णन्तु मे ग्रासं गावर्षलोक्ष्यमातरः [गो-
 भ्योऽन्ननमः] ऐन्द्रवारुणवायव्या याम्या नैऋतिकाश्च ये ।
 वायनाः प्रतिगृह्णन्तु त्विमं पिण्डं मया दधृतम् [काके-
 भ्योऽन्ननमः] श्वानाँ द्वा शवशवलाँ वैवस्वतकुलोद्भवाँ ।
 ताभ्यां पिण्डं प्रदाम्यामि स्यातामेतावर्हिंसकाँ (श्वान-
 केभ्योऽन्ननमः) । अपसव्येन । रौरवाधीनसत्त्वानां प्रेत-
 द्वाग्निवाग्निनाम् । अर्थिनां याचमानानामञ्जयमुपतिष्ठ-
 तु ॥ सव्येन । शुनां च पतितानां च श्वपचां पापरोगि-
 णाम् । वायसानां किमीणां च शनकैर्निचिपेद्भुवि ॥
 देवा मनुष्याः पशवो वयांसि सिद्धाः सयजोरगदत्यसं-
 धाः । प्रेताः पिशाचास्तरवः समस्ता ये चान्नमिच्छन्ति
 मया प्रदत्तम् ॥ पिपीलिकाः कीटपतङ्गाद्या बुभुक्षिताः
 कर्मणि बद्धवद्धाः । प्रयान्तु ते वृत्तिमिदं मयान्नं तेभ्यो

विमृष्टं मुखिनो भवन्तु ॥ येषां न माता न पिता न न-
न्धुर्नैवाक्षसिद्धिर्न तथान्नमस्ति । तन्वृत्तयेऽन्नं भुवि दत्त-
मेतत्ते यान्तु तृप्तिं मुदिता भवन्तु ॥ भूतानि सर्वाणि
तथान्नमेतदऽयं च विष्णुर्न ततोऽन्यदऽस्ति तस्मादहं भू-
तनिकायभूतमन्नं प्रयच्छामि भवाय तेषाम् ॥ चतुर्दशो
भूतगणो य एष तत्रस्थिता येऽखिलभूतमन्वाः । तृप्तये-
मन्नं हि मया विमृष्टं तेषामिदं ते मुदिता भवन्तु ॥ इ-
त्युच्चार्य नरो दद्यादऽन्नं श्रद्धाममन्वितः । भुवि भूतो-
पकाराय गृही सर्वाश्रयो यतः ॥ अथ नञ्चन । यस्माय
धर्मराजाय मृत्यवे चान्तकाय च । वैवस्वताय कालाय
सर्वप्राणहराय च ॥ औदुम्बराय नीलाय ब्रह्माय परमेष्ठिने ।
वृकोदराय भीमाय चित्रगुप्ताय च नमः । पाशदस्तक-
तान्ताय प्रेताधिपतये नमः ॥ श्रीयमराजधर्मराजचित्रगु-
प्तवृत्तयेऽस्तु ॥ नञ्चन ॥ ये विश्वभाविनो भूता ये च न-

ध्वनुयायिनः । आहरन्तु नलिं तुष्टाः प्रयच्छन्तु शिवं
मम ॥ योऽस्मिन्निवसति चेन्ने चेन्नपालः सकिङ्करः ।
तस्मै निवेदयाम्यऽथ नलिं पानीयसंयुतम् ॥ चांचे-
त्राधिपतयेऽन्नं नमः, रांराष्ट्राधिपतयेऽन्नं नमः, सर्वाभ-
यवरप्रदो मयि पुष्टिं पुष्टिपतिर्ददातु ॥ अपसव्येन ॥ आ-
युः प्रजां धनं विद्यां स्वर्गमोक्षां सुखानि च । प्रय-
च्छन्तु तथा राज्यं नृणां प्रीताः पितामहाः ॥ एष पिण्डो
मया दत्तस्तव हस्ते जनार्दन । गयायां पितरूपेण स्वय-
मेवोपगृह्यताम् ॥ आत्मनश्चार्थलाभाय क्षेमाय विजयाय
च । शत्रूणां बुद्धिनाशाय पितृनुद्धरणाय च ॥ पञ्च-
क्रोशं गयाक्षेत्रं क्रोशमेकं गयाशिला । यत्र तत्र स्मरे-
न्नित्यं पितॄणां दत्तमक्षयम् ॥ इति वैश्वदेवम् । अथ कलश-
पूजां विमृज्य ॥ ॐ गायत्र्यै नमः ॐ भूर्भुवःस्वस्त ३
अथ तावत् महागणपतेः कुमारस्य श्रियः सरस्वत्याः

लक्ष्म्याः, (४ २६) कलशपू० क्षेत्रेशपूजनमर्थिनां न-
 म्पूर्णमस्तु एवमस्तु ॥ एताभ्यो देवताभ्यो यतोऽपि नमः
 उदकतर्पणनमः । अत्रा मे दीयतां नाथ नीलकण्ठः
 भक्षणे । शरीरयात्रामिच्छयं भगवन्कन्तु मे भवति ॥ अ-
 पन्नोऽस्मि शरण्योऽपि सर्वविद्यासु सर्वदा । अन्तर्जनां
 प्रपन्नोऽस्मि रक्ष मां शरणागतम् ॥ ईशानसिंहः । अ-
 मनकार्तिकेयवद्वित्रयाकरजनीशमणेश्वराणां । अ-
 रेन्द्रकलशोद्भवकश्यपानां पादं नमामि सर्वानां । अ-
 हेताः ॥ कालिकलपविमूर्कः पूजितः गिरिवरः । अ-
 मरमालावीजमानोऽम्बरगोभिः । पितृशतमापि अमर-
 पौत्रान्प्रपौत्रानपि नरकनिमग्नान्नाग्येऽपि ॥ अ-
 सदा गवितृमण्डलमध्यवर्ती नागयन्तः सरितोऽपि
 त्रिविष्टः । केयुरवान्कनककुण्डलवान्किरीटी । अ-
 एमयवपुर्धृतशङ्खचक्रः । यद्वान्ये यत्तु श्रीमान्

कृतं मया । ययःपरिणतौ यच्च यच्चजन्मान्तरेऽपि ॥
 तन्नारायणगोविन्द चमस्व गरुडध्वज । नीलात्पलद-
 लश्यामः प्रफुल्लजलदेवगुः । जलशायी जगद्योनिः प्र-
 यतां मम केशवः ॥ अरागममारमहाम्बुद्विषयः तम-
 स्तपापेन्धनहव्यवाहनः । विषद्द्रुमोन्मूलनचण्डमारुतो
 नमश्शिवायेति ममास्तु मञ्जपः ॥ माता यस्य उमादेवी
 पिता यस्य महेश्वरः । मूपको वाहनं यस्य न नः पायाद्ग-
 णाधिपः ॥ जातवेदप्रकाशाय बीजरूपेण तिष्ठत । सप्ताश्वर-
 थवाहाय भास्कराय नमोनमः ॥ अपरः शरणं नास्ति तमे-
 वशरणं मम । तस्मान्कारण्यभावेन रक्षरक्ष दिवाकर ॥ तां
 भवानीं भवानीतकेशनाशविशारदाम् । शारदां शरद-
 ऽम्बोजनितासिंहामनानमः । चमध्वं मम क्षेत्रेशा ददध्वं
 सुखमम्पदः । खगोपातालदिकसंस्थास्तुष्टा यांतु स्वकं
 पदम् ॥ आह्वानं नैव जानामि नैव जानामि पूजनम् ।

माणो जागृवेऽरुन्धतीति यज्ञो वै दक्षिणाऽरुन्धत्येने
देवा राष्ट्रभृतस्तानेवेद्रे आत्मनो गोपीधाय ॥ मन्त्रायाः
सफलाः सन्तु पूर्णाः सन्तु मनोम्याः । शत्रूणां कुलि-
नाशोऽस्तु मित्रणामुदयस्तव ॥ मार्कण्डेयमुनेः स्वर्ग-
योः स्वर्पतेः समम् । आयुरारोग्यमौश्वर्यमेतत्तितयमस्तु ते
जीवत्वं शरदः शतम् ॥ इति वैश्वदेवज्याह्नियुतप्रत्यङ्ग

शार्चनम् ॥

अथ पर्वतन्त्रविधिः (पक्षयानविधिः) प्रत्यङ्गत्वेन शार्चनं
चण्डोत्तोल्य । अभि नो देवी- (पृ०) मे पितृमन्त्र-
वताभ्योनमः । [पृ० १४-] तत्क कर्कके (प्रधानं पक्ष-
मास्यां) भुवो यज्ञस्य रजसश्च नेता यत्रा निधुक्किः
सचसे शिवाभिः । दिवि मूर्धानं दधिपे सर्पा जिह्वा
मग्ने चक्रपे हव्यवाहनमः ॥ आन्वन्दिवो मानरिक्ता
जभारा मश्रादऽन्यं परिश्येनो अद्रेः । अग्नीषोमा न-

तन्ना दानुधानोरं यज्ञाय चक्रधुरस्तुलोकंनमः ॥ युवमे-
तन्नि दिवि रोचनान्यग्निश्च सोम सकृन् अधत्तम् ।
गुह निन्धृन् अभिशस्तेरज्ययादग्नीषोमा अमुञ्जतं गु-
हानिमः ॥ प्रतद्विष्णुः स्वयते वीर्येण मृगो न भीमः
कुलो गिरिष्ठः । यम्योरुषु त्रिषु विक्रमणेष्वग्निनि-
धौ युवनानि विश्वानमः । ४ [अथाऽमावस्यायां]
यज्ञस्य- ॥ उभा वामिन्द्राग्नी आहुवध्या उभा
नमः सह माधयध्वं । उभा दातारा इषां रयीणा-
मना वाजस्य सानये हुवे वां नमः ॥ येकेचज्मा म-
दिनो अहिमाया दिवो जज्ञिरे अपां सधस्थे । ते अ-
मम्यभिपये विश्वमायुः क्षपा उक्षा वरिवस्यन्तु देवा
नमः ॥ ५ ॥ ओतद्विष्णोः परमं-विष्णुपञ्चायतनंदयता-
भ्योनमः । ऐन्द्राग्रं ॥ [पृ० १४ से २२ तक] ॥ यजमान-
मानीषपूजा ॥ अनाभा । तीर्थेस्त्रेयं । अथ तावन्

(पृ २२ से २६ तक) महागणपतये-अग्नये अग्नीषोमाभ्यां
इतिषौर्णमास्यां । अग्नये इन्द्राग्निभ्यां इत्यमावस्यां ।
विष्णुपञ्चायतनदेवताभ्यः हेरुकादिभ्यः दीपोनमः ।
दक्षिणान्तं ॥ पात्रं तिलाक्षतमिश्रं- [पृ २६ से] अस्मा-
गु दत्त । शृतमभिघार्य [पृ २७ तक कर्मके] । सूर्या-
यस्वाहा, प्रजापतयेस्वाहा; ऋतन्ता सत्यनाग्निविमुञ्चा-
मि, सत्यन्तर्तन विमुञ्चामि, ऋतसत्याभ्यान्ता विमु-
ञ्चामि ॥ यज्ञस्य सन्ततिरसि यज्ञस्य ता सन्तत्यं न-
यामि ॥ पुनरग्निं परिममूय. पयुक्ष्य. परिपिच्य ६॥
यज्ञस्य-स्वृणामि ॥ [आदां पञ्च पुनस्त्रीणि प्रीणि प-
ञ्च विधानवित् । अध्वर्युः प्राङ्मुखो भूत्वा दद्यान्प्राङ्मुख-
वै स्तरान् ॥ उत्तरतः संस्तीर्णं पात्राणि द्वन्द्वं प्रयु-
नक्ति दर्भोपयामं, शूर्पमुचं दर्भकृष्णाजिनमुलूखलमु-
मुलं दर्भपात्रे, चरुमेघ्नां, दर्भोज्ज्यधानी, न्युक्नुवा-

वा ऋतममिषां, व्रीहीन्यवान्योपमाद्य पाणी प्रक्षाल्य
नमः ॥ न्युचमादाय, अग्नीं प्रतिनाप्य चतुर्भिर्मुष्टिभिः
सुः । पयित्वा सावित्रादिना यथादेशतं निर्वपति । (सा-
वित्राणि सावित्रस्य देवस्य ता सवितुः प्रसवेऽश्विनो
वाम्यां पूष्णोऽहस्ताभ्यामाददे । अग्नयेऽग्नीषोमाभ्यां
अग्नीं ऋतममिषां । अग्नये इन्द्राग्निभ्यां इति अमाया
यः पर्वतत्रयागदेवताभ्यः) जुष्टं निर्वपामि ॥ वि-
प्रां नमोति दर्भो पवित्रमुन्मृज्य समावच्छिन्नाग्नीं द-
त्तं प्रादेशमात्रां पवित्रीकरोति (भृग्वर्द्धिरनामार्यम्)
विमोर्मेनसा पूते स्यः, ताभ्यां देवोव इति न्युदकमु-
त्तं अहुष्टोपकनिष्ठिकाभ्यामुत्तानाभ्यां पाणिभ्यां उदग-
मोर्दर्भावादाय प्राचीनमुत्पुनानि मकृन्मन्त्रेण द्विस्तूर्णां ।
देवोवः सवितोऽन्पुनात्तच्छिद्रेण पवित्रेण सूर्यस्यरश्मि-
भिः सावित्रादिना यथादेशतं प्रोक्षति । सावित्राणि-जु-

पशुयागविधिः

XZ

कर्मकाण्डे

पुंशः ॥ पात्राणि च तूष्णीं न्यश्चि पात्राणि प्र-
 युनक्ति उत्तानानिकृत्वा प्रोक्षति ततोऽग्नीहोतज्वहन्ति त्रिः
 मुफलीकृतान् निस्तुपान्करोति उत्पूयापोऽधिश्चयति प्र-
 क्षाल्य तण्डुलान्पवित्रान्तर्हितानाञ्जपति प्रक्षाल्याञ्ज-
 तो मेक्षणमञ्जददाति ॥ उल्मुकेन त्रिः परिहरति न
 चरु पयःसु पयस्त्रीकरणमिति लौगाक्षिः । पयो वज्रं म-
 र्वत्रेत्यात्तभागः । पृश्न्याः पय इति पूतमाज्यमाज्य-
 स्थाल्यामाज्यमश्नति गूर्यस्यार्यम् ॥ पृश्न्याः पयोऽग्नि-
 तस्य तेऽक्षीयमाणस्य पिन्वमानस्य पिन्वमानं निर्व-
 पामि ॥ पश्चानान्त्वा देवताभ्यो गृह्णामीति गृहीत्वा (य-
 तानां भृगूणां स्यूमरश्मः सुरश्मः दृधुरश्मगिति) पश्चा-
 नान्त्वा वातानां धर्वाय गृह्णामि, पश्चानान्त्वा मलि-
 तानां धर्वाय गृह्णामि, पश्चानान्त्वा पृष्ठानां धर्वाय गृ-
 ह्णामि, पञ्चानान्त्वा दिशां धर्वाय गृह्णामि, पञ्चाना-

Figure 1

22

पशुयागविधिः

न्य, यजमानानां यत्रायगृह्णामि ॥ भूरसाकं हव्य-
 देवात्तामशिषां यजमानस्य चरोस्त्वा पञ्चविलस्य
 यत्रायगृह्णामि । धामासि प्रियन्देवानामज्नाभृष्टं देवय-
 ज्मं देवाभ्यस्त्वा देवताभ्यो गृह्णामि “देवेभ्यस्त्वा
 देवाभ्यो गृह्णामि ॥ उज्जित्वंमन्त्रावधिध्रयति देवाना-
 मन्त्र ॥ उज्जित्वा । अग्नेजिह्वेति वद्यां पवित्रेणान्पुना-
 त् ॥ अग्नेजिह्वामि सुपूँदेवेभ्यो धाम्नेधाम्ने
 यत्रायगृह्णामि ॥ हविरग्नीनि यजमानो वीक्षते । (ऐ-
 नो यत्रायगृह्णामि) हविरग्निं वैश्वानरमुन्नीतशुष्मं सत्यंजाः
 यजमानामि सहस्वाऽराति सहस्वाऽपृतनायतः सहस्र-
 वीर्यमऽसि, तन्मा जिन्वाऽज्यस्याऽज्यमसि हविषोहविः
 नन्वाभिष्टुतमनि सत्येन त्वाऽभिधारयामि सत्यं वैचक्षुः
 (आन्मनो वाङ्मनः कायोपार्जितपापनिवारणार्थं गाह-
 पत्यफलभूतस्वर्गापेवर्गप्राप्त्यर्थं अग्नये अग्नीषोमाभ्या-

मिति पूर्णमास्य अग्नये इन्द्राग्निभ्यामित्यमावस्यां पर्वत-
 त्रयागदेवताभ्यः अग्नये वैश्वानराय इदमाज्यमर्पयामि-
 नमः ॥ अथ पत्न्येवज्जणम् ॥ इषेत्वा अदधेनत्वा च-
 क्षुपाऽवपश्यामि रावस्पोषाय सुप्रजस्त्वाय सुवीर्याय
 दम्पत्योरायुष्कामनामिच्छये अग्नये वैश्वानराय इदमाज्य-
 मर्पयामिनमः ॥ अभ्युक्ष्यपवित्रमग्नौ अभ्यादधाति मु-
 क्मुर्वौ प्रतिताप्यः उपयामाग्रैः समाष्टि, सुवमग्रेऽथ सु-
 चमऽग्निमऽभिविलं कृत्वा अग्रैःपात्रं समाष्टि मूर्तदण्ड-
 सर्वतःसुवं पुरस्तात्प्राचीं सुचमऽधस्तान्प्रतीचीं यथा
 संमृष्टमभ्युक्ष्य प्रतिताप्य संमार्जनान्यग्नौ प्रहरति; उप-
 यामेमुचमादाय तस्यां चतुर्गृहीतमुद्भृत्य तज्जानि श्र-
 क्रमासि ज्योनिरासि धामासि आस्तीर्णैतां निधाय
 अभ्युक्ष्याधारसमिधौ अग्नेरभित ऊर्ध्व आदधाति उच-
 रांप्रथमां दक्षिणां द्वितीयां शृतं चरुमभिघार्य, तमु-

दगुह्यासयति तत्र चामिघार्य अलङ्कृत्य पात्र्यां साद-
 यत्यभिघार्य वह्निष्यासादयति पूर्वमाज्यमऽपरं स्थाली-
 राक्रमभिघार्य । सुवमाज्यपूर्णं दक्षिणतःसुचो वह्निपि-
 निदधातिः पविस्तीर्थैर्वाग्मुदक्तूलमासनमास्तीर्य तत्रो-
 पविश्याऽसिमभ्युर्ध्व ॥ ज्वालामण्डितमाकाशं साच-
 मालाकण्डलुम् । त्रिनेत्रं पञ्चवक्त्रं च होमकाले तु चि-
 न्तयेत् ॥ शुक्रपृष्ठगतं देवं शक्तिहस्तंचतुर्भुजम् । मृगा-
 जिनेनसन्नद्धं पुष्पधर्णं हुताशनम् ॥ अग्नये वैश्वानरा-
 य शुक्रारूढाय स्वाहासहिताय पावकाय त्रिनेत्राय ते-
 जोरूपाय शक्तिहस्ताय समानभगंगन्धोदनमः अर्घोनमः
 पुष्पेनमः ॥ दर्शोपयामपाणिः सुवेणाऽयानं कुमारस्य
 याम्यायनस्य (मनसा) प्रजापतयेस्वाहा ॥ तिष्ठन्मुखा ।
 ऊर्ध्वो अध्वरो दिवस्पृगऽष्टुता यज्ञो यज्ञपतेरिन्द्रवानृ-
 हद्भाःस्वाहा ॥ तत्र उपविश्य ॥ युक्तःपुरस्तादिनिपञ्चभि-

राज्यस्य जुहोति । (ब्रह्मण्य आर्पम् ॥ युक्तः पुरस्तादहह-
व्यमऽग्रे विद्धि क्रियमाणं मयेदम् । तं भिषग्भेषज-
स्यास्य गोप्ता तया प्रसूता गामऽश्वं पुरुषं सनेमस्वाहा ॥
हृदा पूतं मनसा जातवेदो विश्वान्यग्रे वयुनानि विद्वान् ।
सप्तास्यानि तव यान्यग्रे तेभ्योजुहोमि स जुपस्व हव्यं
स्वाहा ॥ यावन्तो देवास्त्वयि जातवेदस्तिर्यञ्चो भान्ति
पुरुषस्य कर्म । तेभ्य एतद्भागधेयं जुहोमि ते मे नृमाः
काममऽनुतर्पयन्तुस्वाहा ॥ अग्राअग्निश्चरति प्रविष्ट अ-
पीणां पुत्रो अधिराज एषः । स नः सृनुः सयुजायुजा
च मा देवानां रीरिपद्भागधेयं मोऽस्मभ्यं रीरिपद्भाग-
धेयंस्वाहा ॥ प्रजापतेन हित्वदन्य एता विश्वा जातानि
परिता बभूव । यत्कामास्ते जुहोमस्तन्नो अस्तु वयं
स्याम पतयो रयीणांस्वाहा ॥ ५ ॥ आयुपः प्राणमित्ये
कादश नाभर्भवनस्यापम् ॥ आयुपः प्राणं सन्तनुस्वाहा

प्राणाद्यानं सन्तनुस्वाहा व्यानादऽपानं सन्तनुस्वाहा
अपानाच्चक्षुः सन्तनुस्वाहा चक्षुषः श्रोत्रं सन्तनुस्वाहा
श्रोत्राद्वाचं सन्तनुस्वाहा वाचआत्मानं सन्तनुस्वाहा
आत्मनः पृथिवीं सन्तनुस्वाहा पृथिव्या अन्तरिक्षं सन्त-
नुस्वाहा अन्तरिक्षादिवं सन्तनुस्वाहा दिवः स्वः सन्त-
नुस्वाहा ॥ आकृतामीति त्रयोदश जया (जयानां चित्राय
लाकस्य नारेः) आकृतंचस्वाहा आकृतिश्चस्वाहा आ-
धीतंचस्वाहा आधीतिश्चस्वाहा विज्ञातंचस्वाहा विज्ञा-
तिश्चस्वाहा चित्तंचस्वाहा चित्तिश्चस्वाहा नामचस्वाहा
क्रतुश्चस्वाहा दार्शश्चस्वाहा पौर्णमासश्चस्वाहा प्रजाप-
तिर्जयानिन्द्राय वृष्णे प्रायच्छदुग्रः पृतनाज्येषु । तेभि-
र्वाजं वाजयन्तो जयेम तेनेमा विश्वाः पृतना अभिष्या-
मस्वाहा ॥ १३ ॥ बृहस्पतिपुरोहिता इत्यऽभ्यातानां देवा-
नाम ॥ बृहस्पतिपुरोहिता देवा देवानां देवा देवाः प्रथ-

मजा देवादेवेषु पराक्रमध्वम् । प्रथमा तिर्ति-
यास्तृतीयेषु त्रिरेकादशास्यविंशदनुषसार-
इदं शक्यं यदिदं करोमिस्वाहा ॥ ते मा-
न्यताऽस्मिन्त्रयस्यऽस्मिन्त्येवैव्यामाशिरस्य-
यामऽस्यादेवहूत्यांस्वाहा । अनापाति-
ममोभुवनस्यैतन्महाऽन्तेन प्रयोदशेन होमः (पाप्म-
पृथुतामोपनिषदानां कुर्यात्ताम) अनापाति-
गन्धर्वः मनइदं व्रजं चतुः पातु तस्मै स्वाहा ॥
पथयोऽप्सरसो मुदा नामनाभ्यः स्वाहा ॥
सूर्यरश्मिभन्द्रमा गन्धर्वः मन इदं व्रजं चतुः पातु
वद । तस्यनक्षत्राण्यप्सरसो मेघुराणो-
वद । मंहितो विश्वमासा सूर्योन्म- ॥ तजो-
योऽप्सरस आयुवोनाम- ॥ भुजुः नुसो-
न्धर्वः- । तस्य दक्षिणाऽप्सरसमन्ता-

निर्विश्वकर्मा मनो गन्धर्वः- । तस्य ऋक्मामान्यऽ-
प्सरस इष्टयोनाम- । इपिरो विश्वव्यचा वातो गन्धर्वः ॥
तम्यापोऽप्सरस ऊर्जोनामताभ्यः स्वाहावद । स नो
भुवनस्य पते यस्य न उपरिगृहा विराट् पतेऽस्मै व्र-
जगेऽस्मैक्षत्राय महि शमे वच्छस्वाहा ॥ ३ ॥ तजोऽ-
नि (वायव्यावाऽपभागां वत्सलः) अग्निर्वृत्राणि जह्नन्-
द्रविणस्युर्विपण्यया । समिद्धः शुक्र आहुतःस्वाहा ॥
(दक्षिणार्धेन सोमं सोमेन पितृलोकम्) त्वं सोमामि
तत्पतिस्त्वं राजात वृत्रहा । त्वं भद्रो असिकतुः स्वाहा ॥
(ततः सिष्टपृष्ठदाज्यभागान्तरेण यस्य निर्वपणं तस्य प्र-
धानम्) । यदा इष्टयाग के प्रधानमग्न देना यद निय-
म है । जैना कि इस पर्वतपर पर यह प्रधान है ॥ (पृ ४)
तेजोनि ॥ प्रधाने पांगमास्यां) भुवोयज्ञस्य-इति स्थाली-
पाकस्य ॥ आन्यन्दिवो मातरिश्वा इत्याद्यस्य ॥ पु-

पञ्चयागविधिः

६६

कर्मकाण्डे

वमेतानि दिवि रोचनानि इति चरोः । प्रताडिष्णुः
इत्याज्येन ॥ अथामावस्यां ॥ भुवो यज्ञस्य ॥ उभावाहि-
न्द्राग्नी आहुवध्या- इति द्वाभ्यां चरोः ॥ येकेचज्मा
ज्येन ॥ (प्रधानोऽनन्तरमृतुतिथिनक्षत्रदेवताप्रयोजनः) ।
(प्रधान आद्य सद्य होम के पक्षे अगला काम यह करेगा ।
ओंअग्नयेस्वाहा, वसन्ताय । इन्द्राय, ग्रीष्माय । मरुताय,
वर्षाभ्यः । विश्वेभ्योदेवेभ्यः, शरदे । मित्राय, शिशि-
न्ताय । मित्रावरुणाभ्यां, हेमन्तशिशिराभ्यांस्वाहा ॥
ओंब्रह्मणेस्वाहा, प्रतिपदे । त्वाष्ट्रे, द्वितीयाय । अश्वि-
र्दनाय, तृतीयाय । यमाय, चतुर्थ्यै । सोमाय, प-
ञ्चम्यै । कुमाराय, षष्ठ्यै । मुनिभ्यः, सप्तम्यै । क-
सुभ्यः, अष्टम्यै । पिशाचेभ्यः, नवम्यै । धर्माय, द-
शम्यै । रुद्रेभ्यः, एकादश्यै । रविभ्यः, द्वादश्यै । वा-
माय, त्रयोदश्यै । भूतेभ्यः, चतुर्दश्यै । पितृभ्यः, प-

६७

पञ्चयागविधिः

कर्मकाण्डे

मावस्यां । विश्वेभ्योदेवेभ्यः, पूर्णपञ्चदश्यैस्वाहा ॥
ओंअग्नयेस्वाहा, कृत्तिकाभ्यः । प्रजापतये, रोहिण्यै ।
मरुताः, इन्धकाभ्यः । रुद्राय, वाहवे । अदितये, पुन-
र्वसुभ्यः । बृहस्पतये, निष्याय । मर्षेभ्यः, अश्लेषाभ्यः
पितृभ्यः, मघाभ्यः । भगाय, पूर्वाभ्यः फल्गुनीभ्यः । अ-
श्विन्यै, उत्तराभ्यः फल्गुनीभ्यः । सवित्रे, हस्ताय । त्व-
ष्ट्रे, चित्राय । वायवे, निष्ठायै । इन्द्राग्निभ्यां, वि-
शाखाभ्यः । मित्राय, अनूराधाभ्यः । इन्द्राय, ज्येष्ठा-
भ्यः । निष्कतये, मूलाय । अश्विन्यै, पूर्वाभ्यः आषाढाभ्यः
विश्वेभ्योदेवेभ्यः, उत्तराभ्यः आषाढाभ्यः । ब्रह्मणे, अ-
श्विभ्यः । विष्णवे, अश्वत्थाय । वसुभ्यः, श्रविष्ठाभ्यः ।
वसुभ्यः, शतभिषजे । अर्जकपदेभ्यः, पूर्वाभ्यः प्रोष्ठपदे-
भ्यः । अहिर्बुध्न्याय, उत्तराभ्यः प्रोष्ठपदेभ्यः । पूष्णे, रे-
वत्याय । अश्विभ्यां, अश्वयुग्भ्यां । यमाय, अपभरणीभ्यः

पञ्चयागविधिः

६८

कर्मकाण्डे

स्वाहा ॥ [तत उपहोमः शिशुशैशवयोगार्थम्] इह गावः
प्रजायध्वमिहाश्वा इह पूरुषाः । इहो सहस्रदक्षिणो रा-
यस्पोषः प्रजायतां स्वाहा ॥ अयं यज्ञो वर्धतां गोभिरश्व-
रियं वेदिः सुपत्या सुवीरा । इदं बर्हिरतिवर्हीष्यन्त्ये-
मं यज्ञं विश्वे अवन्तु देवाः स्वाहा ॥ आनः प्रजां जन-
यतु प्रजापतिर्धाता दधातु सुमनस्यमानः । संवत्सर
ऋतुभिश्चाक्ल्यपानो मयि पुष्टिं पुष्टिपतिर्दधातु स्वाहा ॥

(इन्द्रस्याग्नयमन्द्रमग्नेः) अग्निमूर्धा दिवः ककुत्पतिः पृ-
थिव्या अयम् । अपारं तां सि जिन्वते स्वाहा ॥ उभा वा-
मिन्द्राग्नी आहुवध्या- ॥ अयमिह प्रथमोऽधावि धा-
तुभिर्होता यजिष्ठो अध्वरेष्वाङ्गः । यमस्रवानो भृगवो
विरुरुचुर्वनेषु चित्रं विश्वं विशेषेण स्वाहा ॥ अयन्ते
योनिर्ऋत्वयो यतो जातो अरोचथाः । तज्ज्ञानस्य
आरोह ततो नो वर्धया रयि स्वाहा ॥ [स्तोमो देवानाम्]

कर्मकाण्डे

६९

पञ्चयागविधिः

उपहोमो अध्वरं मयं वोचेमाग्रये । अरे अस्मे च
ऋतुभिर्होता ॥ अय्य प्रजामनुयुतं शुक्रं दुदुहे अद्भुयः ।
पञ्चमातसावृषिस्वहा ॥ [अरुणः] कदाचनस्तरगरमि
नेन्य वमसि दाशुषे । उपोषेन्नु मयवन्भूय इन्नुते दान-
न्येनाप पुन्यनं स्वाहा ॥ परिने दूळभोरथो अस्मां अ-
श्वो विमतः । येन रयमिदाशुषः स्वाहा ॥ [प्राक्नि-
पुण्यः] (इन्द्रायै यज्ञानुपहोमः) मावित्राणि-अग्रये अग्नी-
पतिर्होता यमनिषीर्षमान्या अग्रये इन्द्राग्निभ्यामन्यमाय-
न्ता । अर्चयन्त्यागदेवताभ्यः ओं नमो नवेद्यनिवेदयामिनमः
[अतोऽर्चयिष्यामि अग्रये ॥ इन्द्रमग्ने पुष्टदं मं मनिहोः
ममतां हवमानाय नाथ । स्यान्नः सूनुस्तनयो विजा-
यन्तां नुमनिर्भूतवस्मं स्वाहा ॥ (इन्द्रमन्त्रमनुप्रहृत्य
पञ्चमातसावृषिभ्यः शिशुशैशवयोगार्थम्) त्वन्नो अग्ने व-
रुणाय विद्वान्देवस्य देवो वयानिमीष्टाः । यजिष्ठो व-

ह्वितमः शुशुचानो विश्वादेपांसि प्रमुमुग्ध्यस्मत्स्वाहा ॥
 सत्वन्नोअग्नेवमोभवोती नेदिष्ठो अस्या उपमोच्युष्टा ।
 अवयच्चणो वरुणंरराणो वीहिमृळीकं महवीनण्विम्याहा
 अयाथाग्नेऽस्यनभिशस्तिश्च सत्यमित्यमज्याअसि । अ-
 यासा मनमा कृतोऽयाः सन्हव्यमृहिपेऽया नो वेहि भेष-
 जंस्वाहा ॥ (महाव्याहृतयः प्रजापतेः) ओंभूर्भुवःस्वर्लोकाय-
 स्वाहा ॥ त्वन्नो अग्ने ॥ मत्वन्नो अग्ने ॥ न्यूनमति-
 रिक्ते जुहोमिस्वाहा । अतिरिक्तं न्यूनेजुहोमिस्वाहा । म-
 मंसमेजुहोमिस्वाहा ॥ अनाज्ञातं यदाज्ज्ञातं यद्यज्ञे क्रि-
 यते मिथु । सर्वं तदग्नेकल्पय त्वं हि वेत्थ यथायथंस्वा-
 हा ॥ स्विष्टिश्च दुरिष्टिश्च येयजमग्नेभिरचतः । प्रयाजाऽ-
 नन्या नः पान्तु यजमन्याभिरचतुस्वाहा ॥ आश्रावितम-
 ऽत्याश्रावितं वपद्रुकृतमज्यपद्रुकृतमम् अननूक्तमज्यननू-

क्तं च यज्ञेऽतिरिक्तं कर्मणो यथर्हीनमग्नेष्टानि प्रवेदन्तेतु
 त्वन्नयन्स्वाहा ॥ मनोज्योतिरिति सप्त प्रायाधितानि ॥ म-
 नोज्योतिर्जुपतामाज्यस्यारिष्टं यज्ञं समिमन्तनोतु । इमं
 यज्ञं सप्ततन्तुं तन्न आदेवायन्तु सुमनस्यमानाःस्वाहा ॥
 अयासिश्चतन्तवो यान्वितन्वत इमं यज्ञं स्वधया ये द-
 क्षन्ति । तेषां च्छिद्रं प्रतिदध्मो यदज्यस्वाहाऽयं यज्ञो
 ज्ञप्येतु देवान्स्वाहा ॥ यन्ये मनसश्छिद्रं यद्वाचो यच्च
 मे हृदः । अयं देवाचृहस्पतिः संतत्सिश्चतु राधसास्वाहा
 विश्वकर्मा हविरिदं जुपाणः सन्तानैर्यज्ञं समिमन्तनोति ।
 या व्युष्टा उपसो याश्च निष्ठुचस्ताः सन्ददातु हविषा घृ-
 तेनस्वाहा ॥ अयाथाग्नेस्य- । त्वन्नोअग्ने- । सत्त-
 न्नोअग्ने- ॥ आज्यशेषं स्रुज्याऽसिच्य, दर्भान्ऽग्नौ प्रास्य
 येयामूर्ध्वं निष्टुच्यजुर्जुह्यान् । आदौ व्रतणपूजनम् ॥ ओं-
 गायत्र्यनमः ओंभूर्भुवःस्वः ३ अथतावत्-अग्नेर्यविष्टस्य

सानुचरस्य आदित्यस्य अध्ययोः ब्रह्मविष्णुमहेश्वरदे-
वतानां आत्मनो-अनुकर्मनिमित्तं अग्नियविष्टब्राह्मण-
पूजनमर्चामऽहंकरिष्ये । पवित्रं निवार्य । अग्रयेयविष्टाय
समालभनं गन्धो नमः (पवित्रं शृज्या) अर्घादिदधिमान्नं
कृत्वाऽच्छिद्रं पूर्ववत् । एताभ्यो देवताभ्यो यवोदकं नमः
उदकतर्पणं नमः तजोर्गन्धि । आश्रावितमिति पूर्णादित्याऽ-
ग्निषोऽग्राह्याः ॥ देवा गातुश्रोत्रिया, देवा गातुविदो गातुं
विच्चा गातुमित मनमस्पत इमं देवयज्ञं स्वाहा आये स्वा-
हा वातेधाः ॥ घृततर्पणमऽग्रा ॥ नमते अग्ने समिधः
सप्त जिह्वाः सप्तपयः सप्तधाम प्रियाणि । सप्तदोत्रा अ-
नुविद्वान्मस्योनीराष्टमस्य घृतेन । पुनस्त्वाग्दित्या रु-
द्रावसवः समिन्धतां घृतब्रह्मणोऽथ मुनीधवजैः । घृतेन
ते तनुं वधेयामि सत्याः मन्तु यजमानस्य कामाः ॥ तर्पणं
मर्चयः कामेभ्यो ब्राह्मणो यद्वै किञ्चापिन्दते तदस्व-

तदस्वग्निर्देवानां वसुमांस्तमेव भागधेयेनोपधावति सो-
ऽग्ने सर्वान्कामान्प्रयच्छति ॥ मानस्तोके इति भस्म-
नाललाटमनुलिप्य ॥ मानस्तोके तनये मान आर्यो मानो
गोषु मानो अश्वेषु रीरिषः । वीरान्मानो रुद्र भामि-
नो वर्धाहर्विष्मन्तो नमसा विधेमते ॥ व्यायुषं जमदग्नेः
कश्यपस्य व्यायुषं, यद्वानां व्यायुषं तत्तेभिः ऽस्तु व्या-
युषम् ॥ ऋतं त्वामत्येनाग्निं विमुञ्चामि ३ । यज्ञस्य सन्त-
तिरसि यज्ञस्य त्वा मन्तत्येनयामि ॥ पुनः परिममूह्य,
पयुच्य, परिपिच्य । आतुष्कोष्ठैः स्तरैः पुरस्तात् ।
परिस्तीर्य ॥ अग्रये स्वाहा, प्रजापतये स्वाहा, इति राय-
माहुतिद्वयं, सूर्याय स्वाहा, प्रजापतये स्वाहा । इति
प्रातराहुतिद्वयं प्रतिपदि चतुस्र आहुतीर्जुहुवान् । एवं ।
द्वितीयस्यां (अग्रये स्वाहा प्रजापतये स्वाहा सूर्याय स्वा-
हा प्रजापतये स्वाहा ॥ तृतीयां, अ, प्र, सू, प्रा, अ-

तुभ्यां अ, प्र, सु, प्र । पञ्चम्यां अ, प्र, सु, प्र । षष्ठ्यां
अ, प्र, सु, प्र । सप्तम्यां अ, प्र, सु, प्र । अष्टम्यां अ,
प्र, सु, प्र । नवम्यां अ, प्र, सु, प्र । दशम्यां अ, प्र,
सु, प्र । एकादश्यां अ, प्र, सु, प्र । द्वादश्यां अ, प्र,
सु, प्र । त्रयोदश्यां अ, प्र, सु, प्र । चतुर्दश्यां अ, प्र, सु,
प्र । पञ्चदश्यां वा अमास्या अमरास्याः प्रजापतये-
स्वाहा इति सायन्तनऽमापुनित्यमयः । तत्र वि विमुच्य ३
नयामि ॥ पुनः परिसम्यक् पठेत् ॥ अनेत्यग्नि-
धिकितिर्हव्यवादसमुद्रयः । अग्निःशुक्रं वाचिषावृह-
न्तुयो अगंचत । तन्मृदुभ्राण्यपठिषा । दास्यंमि दा
शुषः । अग्निविश्वस्य राजत अग्निविश्वं विराजते । अग्निः
सर्वविराजते ॥ ॐ भगवन्पुण्डरीकाक्ष भक्तानुग्रहाकारक ।
अस्मदनुरोधेन सन्निधानं कुरुप्रभो ॥ तेषांभीषते तेषां
मयि धेहि ॥ इति श्रीपञ्चरात्राष्टांगपराशरसंहिताविधिः ॥

अथ जपादावस्तुष्टानविधिः ॥

प्रथमदिने शुद्धवस्त्रादिमान् । ब्रह्मकलशमश्मचूर्णेनोद्दिष्य
जेत्रेशद्वयं च । अभिनोदेवी-वपदूते तावत् प्रधानानि ।
तान्त्रिके वैदिके निश्चकर्मणि वा तादृशानि मन्त्राणि दत्त्वा ।
ऐन्द्राग्रं । पूजायामऽवाहनेषु, प्रधानदेवानां गायत्रीश्च
पठित्वा । यथाक्रममावाहनानि । द्वाद्वै- कलशदेवानामा-
ऽऽवाहनमनु । आवाहयाम्यहंदेवं विघ्नभक्ष्यं गणेश्व-
रम् । वल्लभाङ्कितवामाङ्गं मूपकासनसंस्थितम् । रक्त-
वर्णो महातेजा रक्तस्रग्धामभूषितः । बलिःपुष्पंचरु-
र्ध्वं धूपोयं प्रतिगृह्यताम् २ मूलमन्त्रं ॥ ॐ आवाहया-
मि गायत्रीं सर्वशक्तिस्वरूपिणीम् । छन्दमांमातरं नि-
त्यामचिन्त्यमहिमोज्ज्वलाम् ॥ चित्ररूपधरांशुद्धां चित्र-
स्रग्धा-२ मूलं ॥ आवाहयाम्यहंदेवं मृत्युञ्जयमति-
शुभम् । पद्मदयासनं नागभूषणं चन्द्रशेखरम् १ शु-

कृवर्णो-२ मूलं ॥ आवाहयाम्यहं विष्णुं वैष्णवं वि-
श्वरूपिणम् । अतर्मापुष्पनकाशं पीतवर्णं रत्नाकरम् ?
कृष्णवर्णो-२ मूलं ॥ आवाहयाम्यहं देवं कृष्णं ज-
गत्पतिम् । गोपगोमापिकाव्याप्तं शुन्दावनविर्वाप्रि-
यम् ? कृष्णवर्णो-२ टोनमानववर्णवामुन्माय । आ-
वाहयाम्यहं लक्ष्मीं विष्णुवचःस्थलोद्भवताम् । भक्ता-
द्यजाम्यां पद्मस्थां भक्ताभयवरप्रदाम् ? रक्तवर्णो-२
मूलं ॥ आवाहयाम्यहं रानीं द्वादशाक्षेभमप्रदाम् । मि-
हस्थां द्विभुजां स्वप्नप्रदामुगमगण्डिताम् ? श्वेतवर्णो-२
मूलं ॥ आवाहयाम्यहं देवं भूतेश्वरं दिगम्बरम् । कन्दर्प-
नागध्वजं भूतिश्वरं जगत्प्रभुम् । शुक्रवर्णो-२ मूलं ॥ आ-
वाहयाम्यहं ज्वालां ज्वालाटुम्बरभूषिताम् । भक्तान्तर्यामि-
नित्यां भस्वाकारधारिणीम् ? श्वेतवर्णो-२ मूलं ॥
आवाहयाम्यहं देवं महादेवं शिवाननम् । कल्याणवर्ण-

यसङ्काशं चिदीशं शूलधारिणम् ? शुक्रवर्णो-२ मूलं ॥
आवाहयाम्यहं देवीं शारिकां सिंहवाहनाम् । अष्टाद-
शभुजां चन्द्रचूडामष्टकसंयुताम् ? रक्तवर्णो-२ मूलं ॥
आवाहयाम्यहं देवं वामदेवं चतुर्भुजम् । कपालासिग-
दाग्नधारिणं भस्मभूषितम् ? श्वेतवर्णो-२ मूलं ॥
आवाहयाम्यहं देवमीश्वरं पञ्चवक्त्रकम् । वृषभस्यं स-
र्पभूषं देव्या वामेऽतिभूषितम् ? सितवर्णो-२ मूलं ॥
आवाहयाम्यहं देवं कुमारं द्विभुजं प्रभुम् । भुजङ्गभूषि-
तं गात्रे मयूरामनमंस्थितम् ? श्वेतवर्णो-२ मूलं ॥
आवाहयाम्यहं देवं वेतालं खरकर्णकम् । उलूकाजं
भैरवेशं भक्ताभीष्टवरप्रदम् ? शुभ्रवर्णो-२ मूलं ॥ आ-
वाहयाम्यहं देवं देवराजं गजासनम् । देवस्थले कृ-
तायासं भैरवेशं भयापहम् ? शुभ्रवर्णो-२ मूलं ॥ इत्ये-
नवग्रहाद्याऽवाहनमऽनु । आवाहयाम्यहं देवं वास्तोष्पति-

तिप्रियम् । अधोमुखं धराकाशदिक्षु सर्वत्र व्यापकम् ।
 स्वेच्छावर्णो-२ मूल ॥ आवाहयाम्यहं देवीं गुस्मि-
 तामऽभयङ्करीम् । ऐरावणसमारूढां पाशाकुशकंप-
 राम् १ नीलवर्णा-२ मूल ॥ इति दक्षिणान्तं पञ्च-
 यंत्रिणा ॥ मङ्कलपङ्कुर्याद्यथा ॥ औत्तम्यद्वयत्वाऽप्य-
 वत्-आत्मनो-अमुकदिनमारभ्य अमुकदिनं तावत् अम-
 कामनासिद्धये अमुकमन्त्रजपार्थं "नानागोघ्नान् ब्राह्मणान्
 ऽहंवृण" । (वा. स्वयं कर्ण्ये) इति मङ्कलपङ्कुर्याद्यथा
 ब्राह्मणान्कृतात्मनशोधनादीन् गणपतिं मान्वां च पञ्चांगनां
 पूजया वृणुयात् ॥ तत्राऽऽनमस्कारो यथा । कृत्स्नपदे
 अतिथयोर्यो अर्हाद्युमदिभाति क्रतुमज्जनेषु । यदीदमन्त्र-
 वसतेप्रजात तदस्मासु द्रविणं देहिचित्रमिति नमस्कृत्य ।
 विनायकाय ८ ॐ ह्रीं श्रीं अक्षमालाभगवतये । अविनाश-
 तारूपाय ब्राह्मणाय समालभते गन्धार्घ्यपुष्पदीपधूपार्घ्य-

दक्षिणान्तं दक्षिणवन्धनं च कुर्यात् । अक्षयं ।
 कलशपुष्पद्वयं ॥ हवनदिने तु मङ्कलपुष्पद्वयं । अद्यतावत्
 अन्मनो-अमुकदेवस्य इयन्मिति निष्पन्नजपीयदशांशद्वोम
 तदशांशतर्पणतदशांशमाजनेतदशांशब्राह्मणभोजनार्थं "नाना
 गोघ्नान् ब्राह्मणान् अहंवृण" (वा. स्वयं कर्ण्ये) ॥ कर्तव्यतावि-
 धिविधा ॥ हवने, ॐ ग्लुंगंगणपतये स्वाहा । तर्पणे ॐ ग्लुं-
 गंगणपतये नमः । गणपतिं तर्पयामि स्वाहा ॥ मार्जने ॐ
 ग्लुंगंगणपतये नमः । गणपतिं मार्जयामि नमः । भोजने ।
 ॐ ग्लुंगंगणपतये नमः । गणपतिं भोजयामि नमः । इत्यं सर्वम-
 न्यपु नियमः । प्रभातं से किं हुरिं ज्ञानं आरं सन्ध्योपासन-
 मिति निव्यकमे यत्ने ब्राह्मणादिको की आत्मनशोधन की
 विधि । जैना ॥ अस्य श्री आसनशोधनमन्त्रस्य मेरुपृष्ठ-
 पिः, सुतलच्छन्दः कर्मदेवता आत्मनशोधने विनियोगः ।
 धृष्टिर्गन्ध्यादि । शुक्राम्बरधरं । तीर्थक्षेत्रं-यत्रास्ति

माता-अद्यतावत्-विनायकाय ८ ॐ ह्रीं श्रीं अक्षमालाभ-
 गवत्यै । अर्चितदेवताभ्यः दीपधूपः ॥ संव्यः मृजामि ३
 अश्विनोः प्राणस्तो० । गणानान्त्वा गणपतिं-विनाय-
 काय ८ चतुर्दशस्नानानिनमः । जातवेदसे-अक्षमाला-
 भगवत्यै अष्टास्नानानिनमः । ॐ नमो देवेभ्यः । आस-
 नायनमः मूपकामनायनमः, सिंहासनायनमः । रथे अ-
 क्षेपु अनुलेपनं । [अत ऊर्ध्वं यजमान इह स्तन] विनायका-
 य ८ ॐ ह्रीं श्रीं अक्षमालाभगवत्यै । अर्चितदेवतारूपा-
 यत्राह्वणाय गन्धादि नैवेद्यान्तं कृत्वा ॥ नमो हितार्चनां
 मध्याह्नं यावन्नियमितदेवानां नियमितजपं समाप्य वैश्वदे-
 वादिनिव्यकर्म च समाप्य नियमितदिवस्तानि द्वाविध्याह्नं
 भुञ्जीत ॥ ऐसा पुरश्चरणश्चादि अनुष्ठानो पर भी इतिकते-
 व्यता विधि है ॥ किन्ती आपदाकं न होनेपर प्रथमदिन में
 नियत जपादिकर्म करना । याने प्रथम दिन में जितना

करेगा उतना ही प्रतिदिन करना । क्योंकि प्रतिदिन अति-
 यत याने किसी दिन कम किसी दिन अधिक जपादि
 करना यथावत्फल न देता इत्यन्ते ॥ इति जपादाय-
 अनुष्ठानविधिः ॥ अथाऽऽमनविचारः । शिलाजने
 मन्त्रमृत्युः पुवनाशं तु काष्ठके । अजाजने महापापं
 पृथिव्यां निष्फलं भवेत् ॥ तृणाजने महाव्याधिः पी-
 डा नखाग्नौ भवेत् । मृगाजने तु मुक्तिः स्यात्तत्फलं
 व्याघ्रजमगा ॥ वस्त्राजने तु कवलं निषिद्धं चैलाजिन-
 जने तु विदितं शुभम् ॥ उक्तं च ॥ तूलकम्बलवस्त्राणि पट्ट-
 व्याघ्रमृगाजिनम् । कल्पयेदाजने धीमान्सौभाग्य-
 शालीनिद्विदम् ॥ वस्त्राजने रोगहर्ता चैलाजिनकुशोत्त-
 मः । काम्यार्थे कम्बलं चैव श्रेष्ठं च रक्तकम्बलम् ॥
 कृष्णाजने काम्यनिद्रिमें च भीर्याग्रचर्मणि । कुशा-
 जने मन्त्रनिद्रिनात्रकार्या विचारणा ॥ स्वादाभिचा-

रिकं नीले रक्त वध्यादिकं भवन् । धवले शान्तिकं
मोक्षं सर्वार्थं चित्रकम्बले ॥ सर्वाभावेत्वाग्मनार्थं कु-
शविष्टरमिष्यते ॥ गुरुतोमन्त्रप्रदणम् ॥ यः प्रमन्त्रः च-
णार्धेन मोक्षलक्ष्मीं प्रयच्छति । दुर्लभं तं विजानीया-
दुरुं मंसारतारकम् ॥ यथा दीपानलः काष्ठं शुष्कमा-
द्रं च निर्देहेत् । तथा गुरुकटाक्षस्तु शिष्यपापं दहे-
त्क्षणात् ॥ अथान्नमालासंख्या ॥ रुद्राणां शतमेकं तु
भैरवाष्टकयोजितम् । कृत्वा मेरुं महारुद्रं मालाचाष्टो-
त्तरं शतम् ॥ १०८ ॥ चतुर्विंशतितत्त्वाश्च नाख्या द्वाय-
सतिस्तथा । द्वादशाहुलमुच्छ्राम्य माला चाष्टोत्तरं श-
तम् ॥ २ ॥ पद्मवत्याहुलायामं स्वदेहं द्वादशाहुलः ।
बहिःप्राणो याति चैवं माला चाष्टोत्तरं शतम् ॥ ३ ॥
नवान्ता वर्णिता संख्याकालोयं द्वादशावधि । हन्वापर-
स्परं चैवं माला चाष्टोत्तरं शतम् ४ ॥ अथकर्ममाला ।

अनामिद्वितीयात्पर्वान्कनिष्ठादिक्रमेण तु । तर्जनीमूल-
पर्वन्तं दशांशं पर्वमु जपेत् ॥ अथमन्त्रमिद्विधिः ॥
न्यासं विना भवेन्मूकः गुप्तः स्यादासनं विना । शि-
रोमानो मृतः प्रोक्तो नमस्तु पल्लवं विना ॥ वीर्यहीनो-
न्मधिकारे वृधामन्त्रो गुरुं विना । हतो दुष्टाय यो दत्त-
स्तदर्थं दृष्टवजितम् ॥ अपि देवतच्छन्दोभिः परित्यक्तो
मुक्तममः । अन्तरं यस्य बीजेन व्याप्तं कीलितमुच्यते ॥
यस्य जप्यं शृणोत्यन्यः समन्त्रः शून्य उच्यते । यत्ना-
त्तु यजेयेन्मन्त्री यद्येतन्मिद्विमिच्छति ॥ मन्त्राणां पल्ल-
वोन्वानो मन्त्राणां प्रणवः शिरः । शिरः पल्लवसंयुक्तो
मन्त्रः कामदुघो मतः ॥ स्वाहाकारो वषट्कारो वश्च
वयश्च यो पठतथा । नमः पठितपठयः [अथ जपनियमाः]
मनःसंयमनं शौचं मौनं मन्त्रार्थचिन्तनम् । अव्यग्रत-
मनोनिर्बन्धो जपमम्पत्तिहेतवः ॥ १ ॥ व्यग्रचित्तेन यज्जप्तं

यज्जप्तं मेरुलङ्घने । अमङ्गल्यातं तु यज्जप्तं तत्सर्वं
निष्फलं भवेत् ॥२॥ अक्षमालां समाधाय यदैव ग-
णयेज्जपम् । न कम्पयेच्छिरोग्रीवं दन्तान्नैव प्रदर्श-
येत् ॥३॥ पिण्डीकृतेन्द्रियग्रामं मन्त्रार्थं निश्चलं मनः ।
मुखवर्णपदैर्वाक्यं शुद्धमावर्तयेज्जपे ॥४॥ स्वयं न मृ-
णुयाद्यं तु तमुपांशुं विदुर्वुधाः । नीचैर्जपं बुधः कु-
र्यात्नाविद्याभु विशेषतः ॥ ध्यायन्त्ये मनसा मन्त्रं जि-
ह्वाग्रं चैव चालयेत् ॥५॥ अशुचिर्वाशुचिर्वापि गच्छं-
स्तिष्ठन्स्वपन्नपि । मन्त्रैरुशरणो विद्वान्मनमेव सदा-
ऽभ्यसेत् ॥६॥ न दोषं मानसे जपे सर्ववेदेषु सर्वदा ।
जपनिष्ठो द्विजश्रेष्ठोऽग्निलकर्मफलं लभेत् ७ । अथ मन्त्र-
विधिः ॥ वर्णलक्षणं जपेन्मन्त्री पुरश्चरणमिद्वये । तदर्थं वा
चतुर्थांशं कलां लक्षत्रयं जपेत् १ । लक्षन्यूनं न कर्तव्यं
चेत्याज्ञा पारमेश्वरी । जीवहीनो यथादेहः सर्वकर्मसु

न क्षमः २ । पुरश्चरणहीनोऽपि न मन्त्रः फलदायकः ।
जिह्वादग्धा पराश्वेन हस्तौ दग्धौ प्रतिग्रहात् ३ । मन-
दग्धंपरस्त्रीभिः कथं सिद्धिर्विरानने । आलस्यं जृम्भनं
निद्राक्षुतं निष्ठीवनं भयम् ८ । नीचाङ्गस्पर्शनं कोपं ज-
पकाले विवर्जयेत् । (हवन पर मुद्रानियम) शान्तिके
तु मृगी ज्ञेया हंसी पाण्डिककर्मणि । अभिचारादिहामेषु
सूकरी कथिता बुधैः ११ । सूकरी करसङ्काची हंसी मु-
क्तकनिष्ठिका । कनिष्ठतर्जनीमुक्ता मृगीमुद्रा प्रकीर्तिता २ ।
हुतं यन्मुद्रया हीनं तत्सर्वं निष्फलं भवेत् ॥३॥
(मालामंस्कार) अश्वत्थपत्रनवकैः पद्माकारं तु कारयेत् ।
तन्मध्ये स्थापयेन्मालां मातृकामूलमुचरन् १८ । चालये-
त्पञ्चगव्येन सद्योजातेन सज्जलः । चन्दनागुरुगन्धा-
ह्वयीमदेवेन घर्षयेत् २१ । धूपयेत्तामघोरं लेपयेत्पुरु-
षेण तु । मन्त्रयेत्पञ्चमेनैव तथेशानेन जापकः ३ ।

कर्मकाण्डे

८६

जपविधिः

प्रक्षाल्य पञ्चगव्येन तथा पश्चात्पूजेन च । जप्त्वाप्य
पञ्चगव्येन शिवकुम्भस्थितेन च ॥१॥ येन प्रणिष्ठिता
माला तमेव तु मनुं जपेत् । (सद्योजातं मन्त्रमात्रं न-
द्योजाताय वै नमः । भवेभवे नामिभवे भजन्त मां भ-
वोद्भव) इति सद्योजातमन्त्रं सज्जलपञ्चगव्येनाऽनित्यं
कलशेषुनः संस्थाप्य । ओं वामादेवाय नमः, उषस्य, रश्मय,
बलप्रमथनाय, सर्वभूतदमनाय, बलविकरमाय, कलाय,
कलविकरमाय, ओं मनोन्मनाय नमः इति कलावन्द-
नायः संस्पृश्य ॥ अथाऽध्याय्य अष्टांशं ॥२॥ इति पूर्णायत्या)
उत्तपुरुषाय वि-महादेवाय धी-तमो रुद्रः प्र ३ ॥ पुनः
पुनः गन्धायित्वा ॥३॥ ओं ईशानः सर्वविघ्न नाशकः सर्व-
भूतानाम् । ब्रह्माधिपतिर्ब्रह्मणोऽधिपतिर्विष्णोः । विष्णोऽध्व-
नमदाशिवो ॥ ईशानेन मालां जपित्वा ॥४॥ मन्त्रः ॥ नमो नमो
नानाया प्राणयान्तु ॥ ओं आं ह्रीं क्लीं यं नमः ॥ इति नमोऽहं

कर्मकाण्डे

८७

जपविधिः

अक्षमालायाः प्राणा इह स्थिताः । एवं १६ अक्षमालाया
जीवः सर्वेन्द्रियाणि इह चिरं तिष्ठन्तु तिष्ठतु । ओं ह्रीं अं नमः,
ओं ह्रीं अं नमः, ओं ह्रीं इं नमः, ओं ह्रीं ईं नमः, (एवं) २० नमः, २
अं नमः, अं, अं, लं, लं, एं, ऐं, ओं ह्रीं अं नमः, श्रीं, अं,
अं, कं, खं, गं, घं, उं, चं, छं, जं, भं, जं, टं, ठं, डं, ढं,
णं, तं, थं, दं, धं, नं, पं, फं, बं, भं, मं, यं, रं, लं, वं, शं,
पं, सं, हं, चं, ओं ह्रीं मातृकार्ये नमः । एवं मातृकाः सम्स्पृश्य ।
संस्कृतं सुधीर्मालां पूजयेद् द्विजसत्तमः । मन्त्रेयत्पञ्च-
मेनैव प्रत्येकं तु शतं शतम् । मूलमन्त्रं जपेत्पश्चादण्ड-
वत्प्रणमेद्बुधः । नैवेद्यं निवेद्य । एवं या संस्कृता माला
जपे कर्मणि सर्वदा । अभीष्टफलदाऽत्यर्थं मासेत्तव वि-
नाशिनी । अदीक्षितो द्विजो वापि स्पृष्टश्चेच्छुचिमा-
चरेत् । न धारयेत्करं मूर्ध्नि कण्ठे च जपमालिकाम् ।
जपकाले जपं कृत्वा सदा शुद्धस्थले क्षिपेत् ॥ इति ॥

(नुट) जपविषय मन्त्रों को श्रापि मन्त्र आदि देवता के चरणों
नपूर्वक पानी में मज्जित करना । फिर श्रापि (मन्त्र) मन्त्र
न्दमे (मुद्रापर) देवता (हृदयपर) श्रीज (गुह्यार) शक्ति (परी
पर) कीलक (नारियानपर) और विनियोग के मन्त्रों
पर) न्यास करना । और (गंगागुंगौनः) शक्ति (विनियोग
युक्त अपने २ श्रीजायरी से । या नः नाम किं नः अपने
ने २ मन्त्रों से करन्यास य पदम्याव ततः य न्यास
व ध्यान व गायत्री का स्मरणपूर्वक प्रतिष्ठित निमित्त
क्याप्रमित जप यज्ञानन व समाहितता में पूजा कर के
माना फिर पर मन्त्रों के प्राणायाम और पूर्वोक्त मन्त्रों की
करके (गुह्यानिगुह्य) इस मन्त्र में नारिकेलमन्त्रों का जप
निवेदनपूर्वक नर्पण करना ॥ और शक्तिमन्त्रों का आदि
व अन्त पर उँकार में सम्पुष्टि करके मन्त्र न जप
करना और पीछे न्यास बिना (देवतागत आदि))

इस मन्त्र में जपनिवेदन करना । यह नियम नियमित
हैं ॥ प्रथम २ मन्त्रों में पूरा दिखाईगे, और जगहों पर
जहां पूजा न लिखाया हो, वहां भी इस नियम से च-
लना आवश्यक है ॥ तथा प्रथम गणेश व गायत्री का
जप करके फिर यथेष्टदेवों के जप पीछे अभयहारीका
जप करना भी काश्मीर में नियमित है ॥

[तात्रिक] अस्य श्रीमहागणपतिमन्त्रस्य ब्रह्माष्टपिः,
गायत्रंछन्दः, महागणपतिदेवता, गंवीजं, ग्लूंशक्तिः,
नमःकीलकं, आत्मनोवाञ्छनःकायोपाजितपापीनवार-
णार्थ सर्वविघ्ननिवारणार्थ अमुककामनासिद्ध्यर्थ जपे
विनियोगः ॥ (ऋष्यादिन्यासः) ब्रह्माष्टपयेनमःशि-
रसि, गायत्रंछन्दसेनमःमुखे, महागणपतिदेवतायेनमः
हृदि, गंवीजायनमःगुह्ये, ग्लूंशक्तयेनमःपादयोः, नमः
कीलकायनमःनाभौ, जपेविनियोगायनमः । सर्वाङ्गेषु ॥

कर्मकारणं

१०

जपविधिः

(अथ करन्यासः) गांश्रुष्टाभ्यांनमः, गींनर्जनीभ्यां-
नमः, गूंमध्यमाभ्यांनमः, गैश्रुनामिकाभ्यां, गौंरुतिष्ठि-
काभ्यांनमः, गःकरतलकरपृष्ठाभ्यांनमः ॥ (अथपटङ्गन्या-
सः) गां हृदयायनमः गीं शिरसेस्वाहा. गूं शिखायैवषट्
गै कवचायहं. गौं नेत्राभ्यांवाषट्. गःश्रुत्रायफट् ॥ प्रा-
णायामः ॥ ध्यानं । विभ्रदक्षिणहस्तपद्मयुगले दन्ता-
सूत्रेशुमे वाममोदकपूर्णपात्रपरशू नागोपवीती त्रिदश ।
श्रीमान्सिंहयुगासनःश्रुतियुगे शङ्खो वहन्मालिमान्दि-
श्यादीश्वरपुत्रएष भगवांल्लम्बोदरःशर्मनः ॥ गायत्री ॥
गंतत्पुरुषायविद्महे, वक्रतुण्डायधीमहि, तन्नोदन्वी-
चोदयात् ३ (मालांगृह्णन् प्रार्थना) मालेमाले महामा-
ले सर्वशक्तिममन्त्रिते । चतुर्वर्गस्त्वयि न्यस्तस्तस्मान्ने-
मिद्विदा भव ॥ (मूलमन्त्र काजप) ॐग्लूंगंगणपतयेनमः
१०८। करके त्वं माले सर्वदेवानां प्रीतिदा शुभदा तया ।

कर्मकारणं

११

जपविधिः

शुभं कुरुष्व मे भद्रे यशोवीर्यं च सर्वदा इतिपठन्मालां
क्षिरसिन्धुस्य । प्राणायामः ॥ पूर्ववन्न्यासः ॥ तर्पणं । गुह्या-
तिगुह्यगोमा[स्त्रियां । गोप्त्री] त्वं गृहाणास्मत्कृतं जपम् ।
मिद्विभवेतु मे देव (देवि) त्वत्प्रसादान्महेश्वर[ध्वरि] ॥
अनन मन्त्रजपेन आत्मनोवाघ्ननःकायोपार्जित ॥५॥निवा-
रणार्थं अमुककामनासिद्ध्यर्थंमहागणपतिःसाङ्गः सप-
रितारःप्रीयतांप्रीतोऽस्तु ॥ (आगे भी तान्त्रिक मन्त्रों की
ध्वनि गीति है) अम्यश्रीवरदगणेशमन्त्रस्य गणकश्रु-
तिः, निर्वृत्तिगायत्रीछन्दः वरदगणपतिर्देवता, गंवी-
जं. द्वांशक्ति, ग्लूंकीलकं आत्मनो- त्रैलोक्यविजय-
निद्ध्यर्थं जपेविनियोगः ॥ ऋष्यादिन्यासः । गांगीगूं-
यंगौंगः । प्राणा । उद्यत्कोटिदिवाकरांशुसदृशं त्र्यचं
किरीटोज्ज्वलं पात्रं मोदकपूर्णमीड्यकलशं पद्माक्षसूत्रं
सुजैः । विभ्रन्तंशुचिनागसम्भवलसत्कायं भुजङ्गोज्ज्व-

लं वन्दे सिंहयुगासनंगणपतिं त्रैलोक्यचिन्तामणिम् ॥
 वा । द्विचतुर्दशवर्णभूषिताङ्गं शशिसूर्याग्निविलोचनं सु-
 रेशम् । अहिभूषितकण्ठमञ्जुमूर्धं भ्रमयन्तं हृदये स्मरे
 गणेशम् ॥ ओं श्रीवक्रतुण्डाय वि- ह्रीं श्रीं एकदन्ताय धी-
 ग्लौंगंगणपतिर्नमः प्र ३ ॥ (उत्कीलनं, गंमूलं हीं ३ ।
 सञ्जीवनं, मूलंगंगं ३ । शपहनी, ओंगंगणेशानरुद्र-
 शापं विमोचयनमः १०) मूलं । ओं श्रीं श्रीं ग्लौंगंगण-
 पतये वरवरदसर्वजनभेशमानयस्वाहा १०८ । तम्पुटं ।
 हीं हीं हीं गं ओंगंगं ३) मालां शिरसि । पूर्ववद्व्यासः ।
 गुह्यातिगुह्येति-तर्पणम् । [चांदाह दिनों में चांदाह सिर मा-
 दकों से चांदाह हजार जपहोम करने से शीघ्र सिद्धि होवे]
 अस्य श्रीगणपतिवल्गुभासमन्त्रस्य गणकऋषिः, निर्वृद्वायत्री-
 छन्दः गणपतिवल्गुभादेवता, गंवी, हींश, कुरुकुरुकी,
 आत्मनो- जपेविनियोगः ॥ न्यासप्राणायामौ ॥ द्विभुजां

हस्मिन्ननाम्बुजान्तरिक्षाम्बरधारिणीं शिवाम् ।
 दधतीमभयं वग्ं हृदि प्रभजेऽहं गणनाथवल्लभाम् ॥ त-
 त्पुरु- वक्रतु- तन्त्रोवल्लभा प्र ३ ॥ ओं श्रीं हीं श्रीं ग्लौंगंगण-
 पतिवल्गुभाये वरवरदे सर्वजनस्य हृदयं ममात्मवशंकुरुकुरु-
 स्वाहा १०८ मालां । गुह्यातिगुह्यगोप्त्री तं- अनेन ।
 [वैदिक] गणानान्त्या इति मन्त्रस्य प्रजापति वा
 रजनः कौण्डिन्यऋषिः, जगतीछन्दः, महागणपतिर्दे, आ-
 त्मनो । रजनः कौण्डिन्यऋषयेनमः शिरसि, जगतीछ-
 न्दमेनमः मुखे, महागणपतिर्देवतायै नमः हृदि, जपेवि-
 नियों गायनमः सर्वज्ञेभ्यः ॥ द्युःभागकृत मन्त्र से करन्या-
 स य पडङ्गन्यास कर्मा । जैमा । ओंगणानान्त्या ग-
 गपतिर्द्वयामहे [अद्भु । ह्रीं] कविङ्कवीनां [तर्ज । शिर
 उपमश्रवस्तमम् (मध्यमा । शिखा) ज्येष्ठराजं ब्रह्मणां ब्रह्म-
 गम्पत [अना । कव] आनः श्रुएवन् [कनि । नेत्रा]

ऊतिभिःसीदसादनमोम् (कर । अस्त्रा) प्राणा । वि-
 भ्रदक्षिण । गंतत्पुरु ३ ॥ मूलं । ॐ गणानान्ता १०८ ।
 मालां शिरसि, प्राणा, देवागातुश्रोत्रियाः देवागातुविदो
 गातुंविच्चा गातुमित मनसस्पत इमं देवयज्ञंस्वाहा वाचे-
 स्वाहा वातेऽधाः ॥ अनेन मन्त्रजपेण आत्मनो अमुकका-
 मनासिद्ध्यर्थे महागणपतिः साङ्गःप्रीयतां प्रीतोऽस्तु ॥
 [गायत्री] ॥ प्रणवस्य ऋषिर्ब्रह्मा गायत्रं छन्द एव
 च । देवोऽग्निर्व्याहृतिषु च विनियोगः प्रकीर्तितः ॥
 प्रजापतेर्व्याहृतयः पूर्वस्य परमेष्ठिनः । व्यस्तार्थैव स-
 मस्ताश्च ब्राह्ममक्षरमोमिति ॥ व्याहृतीनां समस्तानां
 दैवतं तु प्रजापतिः । व्यस्तानामऽयमग्निश्च वायुः सूर्य-
 श्च देवताः ॥ छन्दश्च व्याहृतीनामेकाक्षराणामुक्ताख्यं
 द्व्यक्षराणामत्युक्ताख्यम् । विश्वामित्र ऋषिच्छन्दो गा-
 यत्रं सविता तथा ॥ देवतोपनये जप्ये गायत्र्यायोग

उच्यते । आवाहयामि गायत्रीं सर्वपापप्रणाशिनीम् ॥
 न गायत्र्याः परं जप्यं न व्याहृतिसमं हुतम् । आग-
 च्छ वरदे देवि जप्ये मे सन्निधौ भव ॥ गायन्तं त्रा-
 यसे यस्माद्गायत्री तं ततः स्मृता । अग्निर्वायुश्च सूर्यश्च
 बृहस्पत्यापएव च । इन्द्रश्च विश्वेदेवाश्च देवताः समु-
 दाहताः ॥ एवमर्पं छन्दोदैवतं विनियोगं चानुस्मृ-
 त्य । गायत्र्या शिखामाचक्ष्य गायत्र्यैव समन्ततः ॥
 आत्मनश्चापः परिक्षिप्य । ओजोसीतिगायत्रीमावाह्य दे-
 वानामर्पम् । [अपने आपको छिडककर अञ्जलि रखना]
 ओजोसि महोसि बलमसि आजोसि देवानान्धामना-
 मासि विश्वमसि विश्वायुः सर्वमसि सर्वायुरभिभूः ॥
 (न्यास करना) अनामौ, उहदि, मशिरसि । भूःपादयोः,
 भुवःहृदि, स्वःशिरसि ॥ ॐ भूःअङ्गुष्ठाभ्यांनमः, भुवस्त-
 ज्जंतीभ्यांनमः, स्वःमध्यमाभ्यांनमः, महःअनामिकाभ्यांनमः,

जनः कृतिष्ठिकाभ्यां नमः, तपःसत्यं करुणं लज्जपृष्ठाभ्यां नमः
 भूःपादयोः, भुवःजान्घोः, स्वःगुह्यो, महःनाभौ, जनः-
 हृदि, तपःकण्ठे, सत्यं शिरसि ॥ ॐ भूः हृदयाय नमः, भु-
 वः शिरसे स्वाहा, स्वः शिखायै वषट्, महः कवचाय हुँ, ज-
 नः नेत्राभ्यां वाँ पट्, तपःसत्यं अग्राय फट् ॥ तन्मवितुर
 अद्भु, वरण्यं तज, भर्गो देवस्य मध्य, धीमहि श्रुता, धि-
 यो योनः कृति, प्रचोदयान् करुण ॥ तन्पादयोः, सवि-
 तूर्जान्घोः वरेण्यं कक्षां, भर्गो नाभौ, देवस्य हृदये, धी-
 महि कण्ठे, धियो नाभिकायां योचक्षुषोः, नः ललाटे प्र-
 चोदयान् शिरसि ॥ तन्मवितुर्हृदया, वरण्यं शिर, भर्गो-
 देवस्य शिखायै, धीमहि कवचा, धियो योनः नेत्राभ्यां, प्र-
 चोदयान् अग्राय । आपस्तनयोः, उयोतिर्नेत्रयोः, रमो
 मुखे अमृतं ललाटे, ब्रह्मभूभुवःस्वर्गो शिरसि, ॥ मुद्रा ॥
 तन्ममायनमः, सप्तमुद्राय नमः, विविक्तनायनमः, तुर-

विस्तीर्णाय नमः, वृद्धिमुखाय नमः, रेचिमुखाय नमः, एय-
 चतुर्मुखाय नमः, गंपञ्चमुखाय नमः, भूपञ्चमुखाय नमः, गो
 अधोमुखाय नमः, देव्यापकाक्षलये नमः, वृशकटाय नमः,
 स्ययमपाशाय नमः, धीप्रस्थिकायै नमः, मत्स्यमुखान्मुखाय
 नमः, द्विचिलम्बाय नमः, धिमुष्टिकायै नमः, योमीनाय नमः,
 योक्कूर्माय नमः, नः वराहाय नमः, प्रसिद्धाक्रान्ताय नमः, चो
 महाक्रान्ताय नमः, दमुद्राय नमः, यात्पञ्चवाय नमः ॥ प्राणा
 अस्य श्रीशापोद्धारमन्त्रस्य प्रजापतिर्ऋषिः विष्टरपाङ्कित्छि-
 न्दः अग्निर्देवता शापोद्धार विनियोगः । ब्रह्मणाग्निः सं-
 विदानो रक्षोहा वायुना भितः । अमी वायुस्ते गर्भं दुर्नामा
 योनिमाशये १० ॥ (इत्यष्टमं दे हिरण्यगर्भः सम-
 वर्तताग्रे भूतस्य जातः पतिरेक आसीत् । स दाधार
 पृथिवीं द्यामुत्तेमां कस्मै देवाय हविषा विधेम । १० ।
 (इति ऋग्वेदे) ॐ आवायव्यवायव्या यान्योवायाय-

वः उँ हरोसि पाप्मानं मेविद्धि । १० । (इति मानसोक्तं)
 सोहमर्कः परं ज्योतिरात्मज्योतिरहं शिवः । आत्मज्यो-
 तिरहं सूर्यः सर्वज्योतिरसोम्यहम् ॥ उँ सुभद्रा पाप्मनी
 मुधा गायत्री विश्वभेषजम् । विशापोमेनां कृपा य-
 थास्तं विपरीतम् । १० । [इत्यथर्ववेदे] ॥ यन्मन्त्र-
 तुरिति मन्त्रस्य, विश्वामित्र ऋषिः, गायत्रं चन्दः, मन्त्रि-
 ता देवता आत्मनो- ब्राह्मण्यदायिनी महागायत्री प्रोक्त-
 धं जपे विनियोगः ॥ मुक्ताविद्रुमहेमनीलधवलज्वा-
 लमुखं स्त्रीक्ष्णं युक्तामिन्दुनिबद्धरत्नमुकुटां तन्वात्मयमो-
 क्ताम् । गायत्रीं वरदाभयाङ्कुशकरां शूलं करानां
 गुणं शङ्खं चक्रमङ्गारविन्दयुगलं हस्तैर्वहन्तीं भजे ॥
 आगच्छ वरदे देवि त्र्यम्बकं ब्रह्मवादिनि । गायत्रि-
 छन्दसां मातृव्रजयोने नमोस्तु ते ३ ॥ अथ प्रार्थना ॥
 दुर्निवारभवध्वान्तध्वंमनककृतचरणाम् ॥ नमोऽसि मोहवि-

नाशाय भीतो ब्रह्मादिदेवताम् ॥ दुर्गतिं हर मे देवि
 बहुजन्मशतार्जिताम् । प्राप्यकल्पतरुच्छायां कथं सन्त-
 प्यते जनैः ॥ पश्य मामाशु गायत्रि विम्बतं स्निग्ध-
 चक्षुषा । न बालमज्वलं पुत्रं मुञ्चत्यग्रगमऽम्बिका ॥
 एहि मां पाणिपद्मेन देहि तूर्णं वरं शुभम् । महामोहा-
 कुलं पुत्रं देवि मां स्पर्श नित्यशः ॥ मातः प्रतीक्षते ना-
 तो यत्तदाऽशुप्रसीद मे । हित्वाऽक्षसूत्रं मावित्रि नि-
 र्विघ्नं पश्य मामिह ॥ शृण्वतो नान्यकृत्यं स्यात्तत्त्वंप-
 रहितं कुरु । ब्रह्मविष्णुहराद्यास्त्वामाश्रयन्ति सुरेश्वरि ॥
 अथ शतनाम ॥ चराचरजगत्सर्गलयालीलाविधायिनीम् ।
 वेदानां मातरं वन्दे स्तवे च शरणं गतः ॥ गायत्रीं
 करुणाविष्टां विशिष्टगतिदायिनीम् । ब्रह्मकल्पलतां नि-
 त्यां भोगमोक्षफलावहाम् ॥ ऐन्द्रीं वैश्वानरीं चान्द्रीं
 विश्वरूपां महोत्तमाम् । आद्यां ब्रह्ममयीं शान्तां स-

वैभूतानुकम्पिनीम् ॥ नागयमहदुद्धतां भूतानां जन-
नीं शिवाम् । भूतघात्रीं महाभामां पञ्चवक्त्रां त्रिशि-
प्रभाम् ॥ त्रिनेत्रां त्रिपुगगतिद्रुहिणीं पेन्द्रवन्दिनीम् ।
महामाहेश्वरीं वन्दे ब्रह्मणीं ब्रह्मवन्तलाम् ॥ रग्दां
त्रिपदां भीमां भृभुवःस्वर्मयीं पद्माम् । अमृतां नाश-
तीं सिद्धां चतुर्विंशच्छरां वराम् ॥ वेदानां जननीं दे-
वीमृग्यजुःसामसंस्तुताम् । चतुर्वक्त्रामष्टहस्तां पञ्चवक्त्रां
परमेश्वरीम् ॥ सर्वकामदुधां धेनु भवदुर्गोत्तिरागिनीम्
चराचरजगद्धात्रीं मावित्रीं भक्तिवन्मलाम् ॥ गुरागुरु-
नुतां सर्वगुरामुरवगन्धिनाम् । गुरागुरुनुतां सकलगु-
रवरप्रदाम् ॥ बहुरूपामरूपां च त्रिपुगारविनां ज्ञानाम् ।
महामायां महालक्ष्मीं महाभूतनिषोयनाम् ॥ सर्ववन्त-
हृदोज्ज्वलां सर्वगां पापनाशिनीम् । सूर्यमण्डलमव्य-
स्थां सूर्यकोटिमप्रभाम् ॥ महानागयनीं नाभ्यां ब्र-

ह्माण्डस्योपरिस्थिताम् । अपारधोरसंसारसागराम्बुधि-
तारिणीम् ॥ हारिणीं सर्वदुःखानां सर्वापद्धिनिवारिणी-
म् । पङ्कजिं सर्वदेहस्थां वैष्णवीं विष्णुपूजिताम् ॥
सोम्यां रौद्रां तथा भीमां रक्तां पीतां सितासिताम् ।
मोहिनीं तोषिणीं मायां चतुर्वेदनिषेविताम् ॥ बहुवक्त्रां
बहुभुजां बहुपादोदरं शुभाम् । महस्त्रनयनां पुण्यां पार्व-
तीं पर्वतालयाम् ॥ महायोगीश्वरीं गौरीं महावागीश्वरीं-
पराम् । अव्यक्तां व्यक्तरूपां च पद्मस्थां पद्मभूषिताम् ॥
नानाभरणचित्राङ्गीं चन्द्रस्थां चन्द्रभूषिताम् । सरस्वतीं
विशालाक्षीं शारदां सततोदिताम् ॥ मिद्धिदां सोम-
सूर्याग्निनयनत्रयभास्वराम् । उमां कात्यायनीं कान्तां
कान्तारभयनाशिनीम् ॥ भोगमोक्षप्रदां शान्तां वाग-
हीं कपिलीं ध्रुवाम् । नारसिंहीं महाधोरां कालीं कलि-
विनाशिनीम् ॥ सपादं नामशतकं जपकाले तु यः

सोमः पवित्र (कीन । नेत्रा) मत्येत्येभन्नो (करतल ।
अम्बाय) । प्राणायामः । चन्द्रार्धमौलि- । चतुर्मुखायवि-३
ॐ ब्रह्मादेवनां १०८ । मालां । प्राणायामः । देवागा-
तितितर्पणम् ॥ अनन मन्त्रजपेण ब्रह्मा प्रीयतां ॥

अस्य श्रीद्वादशाक्षरमन्त्रस्य ब्रह्मा ऋषिः, गायत्रं छन्दः,
श्रीविष्णुः परमात्मा देवता । ॐ (अह् । हृद) नमो (तज ।
शिर) भग [मध्य । शिखा] वते (अना । कव)
वासु [कनि । नेत्रा] देवाय [करतल । अम्बा]
प्राणायामः । विष्णुं शारदचन्द्रकोटिसदृशं शार्ङ्गरथा-
ङ्गदामम्भोजं दधतं सिताब्जनिलयं कान्त्या जगत्मो-
हनम् । आवद्धाङ्गदहारकुण्डलमहामौलिस्फुरत्कङ्कणं
श्रीवत्साङ्गमुदारकौस्तुभधरं वन्दे मुनीन्द्रैः स्तुतम् ॥
वासुदेवायवि-लक्ष्मीनारायणायधी-तन्नो विष्णुः प्र ३॥
ॐ नमो भगवते वासुदेवाय १०८ ॥ यामः । गुह्यातीति-

तर्पणम् ॥ अनन मन्त्रजपेण भगवान् वासुदेवः प्रीयतां ।

अस्य श्रीअष्टाक्षरमन्त्रस्य प्रणवोऽन्तर्यामी ऋषिः,
दिव्यागायत्री छन्दः, श्रीविष्णुः परमात्मा देवता, श्रीवीजं,
उशक्तिः, मकीलकं । आत्मनो प्राणायामः । शान्ताकारं
भुजगशयनं पद्मनाभं सुरेशं विश्वाधारं गगनसदृशं
मेघवर्णं शुभाङ्गम् । लक्ष्मीकान्तं कमलनयनं योगि-
मिथ्यानगम्यं वन्दे विष्णुं भवभयहरं सर्वलोकैकना-
थम् ॥ ॐ नमो नारायणाय पुरुषाय महात्मने । विश्व-
जसन्विष्णवाय महाहंसाय श्रीमहि ३ ॐ नमो नाराय-
णाय १०८ । गुह्यातीति तर्पणं । नागायणः प्रीतोऽस्तु

तद्विष्णोः तितिमन्त्रस्य मेधातिथिः ऋषिः, गायत्रं छन्दः,
विष्णुर्देवता आत्मनो । ॐ तद्विष्णोः परमं पदं (अंगु । हृद)
मदा पश्यन्ति सूरयः [तज । शिर] दिवीव चक्षुराततम्
[मध्य । शिखा] तद्विप्रासो विपण्यवो (अना । कव)

जागृवांसः समिन्धते (कानि । नेत्रा) विष्णोर्विन्परमं
पदमौ [कर । अस्त्रा] प्राणायामः । ध्येयः सदा मविन्म-
ण्डलमध्यवर्ती नारायणः समिजासनमन्निविष्टः ।
कायूरवान्कनककुण्डलवान्किरीटी हारी हिरण्यवपु-
र्धृतशङ्खचक्रः ॥ ओं नमः कारणवामनाय गोब्राह्मण-
हिताय च । जगद्धिताय कृष्णाय गोविन्दाय नमोनमः ३
ओं तद्विष्णोः परमं १०८ ॥ देवागाल्पितपङ्कगम् ॥

अस्य श्रीलक्ष्मीनारायणमन्त्रस्य शिवऋ, त्रिष्टुबलन्दः
श्रीलक्ष्मीनारायणोदे, श्रीर्वी, हींश, ओंकी, आन्मना ।
ओंश्रांदां ओंश्रींहीं । प्राणायामः । पूर्णेन्दुवदनं पी-
तवसनं कमलासनम् । लक्ष्म्यार्धितं चतुर्बाहुं लक्ष्मी-
नारायणं भजे ॥ ओंहींलक्ष्मीनारायणाय वि- हर्माः
परंब्रह्मणोर्धी- हींश्रीं तन्नः परमान्मा प्र ३ । ओंहींहीर्माः-
हींश्रींलक्ष्मीनारायणाय श्रीं नमः १०८ ॥ गुह्यातिगुह्ये-

ति तर्पणम् ॥ अनेन मन्त्रजपेन आन्मना लक्ष्मीनारायणः

अस्य श्रीमहालक्ष्मीमन्त्रस्य ज्यवनऋ, अनुष्टुप्छ, महा-
लक्ष्मीर्दे, श्रीर्वी, हींश, ओंकी । ओंश्रां, ओंश्रीं । प्राणा ।
रक्ताननां कजकपालकरां त्रिनेत्रां लोलां परां भगव-
तीं कर्गिजगम्याम् । ब्रह्मेन्द्ररुद्रनमितां सुरसिद्धसेव्यां
लक्ष्मीं नमामि मततं परया हि भक्त्या ॥ श्रियैवि-
कमलवामिन्यैधी-तन्नोलक्ष्मीः प्र ३ ॥ ओंहींश्रींकम-
लवामिन्यैश्रियैस्वाहा १०८ । मालां शिरसि । पूर्व-
वनन्यासः । गुह्यातिगुह्येति महालक्ष्मीः प्री० तर्पणम् ॥

अस्य श्रीचटुलक्ष्मीमन्त्रस्य ज्यवनऋपिः, अनुष्टुप्छ,
चटुलक्ष्मीर्दे । हींहीं । प्राणायामः । रक्ताननां । श्रियैवि ।
३ । ओंहींनवैपां हस्ता मम धनं देहि देहि देहि चटुलक्ष्म्यै स्वाहा
१०८ । अनेन चटुलक्ष्मीः साक्षा प्रीताऽस्तु ॥

अस्य पूर्वामिति मन्त्रस्य चिक्रेतनऋपिः, अनुष्टुप्छ,

महालक्ष्मीर्दे । ॐ अथपूर्वा [अंगु । हृद] रथमध्यां
(तर्ज । शिर) हस्तिनादप्रमोदिनीम् (मध्य । शिखा)
श्रियन्देवीमुपह्वये (अना । कव) श्रीमांदेवीर् [कनि ।
नेत्रा] जुषतामो [कर । अग्रा] प्राणायामः । मातर्नमा-
मि कमले कमलायताक्षि श्रीविष्णुहृत्कमलवामिनि
विश्वमातः । चीरोदजे कमलकोमलगर्भगौरि लक्ष्मीः
प्रसीद सततं नमतां शरण्ये ॥ श्रियंवि- ३ ॐ अ-
थपूर्वा १०८ ॥ देवागात्त्विति नर्पण महालक्ष्मीः प्री।

अस्य श्रीपञ्चतन्त्रस्य वामदेवचपिः, पङ्क्तिः छन्दः,
सदाशिवोदेवता आत्मनो० ॥ ॐ [अंगु । हृ] न [तर्ज ।
शि] मः [मध्य । शिखा] शि [अना । कव] वा [कनि ।
नेत्रा] य [कर । अग्रा] प्राणायामः । ध्यायेन्नित्यं महेशं
रजतगिरिनिभं चारुचन्द्रावतंसं रत्नाकल्पोज्ज्वलाङ्गं प-
शुरमृगवराभीतिहस्तं प्रमत्तम् । पद्मासीनं समन्तात्स्तु-

तमऽमरगणैर्व्याघ्रकृत्ति वसानं विश्वाद्यं विश्ववन्द्यं नि-
खिलभयहरं पञ्चवक्त्रं त्रिनेत्रम् ॥ तन्महेशायवि-वाग-
विशुद्धायधी-तन्नःशिवः प्र ३ । ॐ नमःशिवाय १०८
पूर्ववत् न्यासादि । गुह्येति तर्पणं । अनेन आ० सदाशिवः प्री

योरुद्रोअग्राविति मन्त्रस्य भृगवच्छपयः, त्रिष्टुप्छन्दः,
श्रीरुद्रः परमात्मादेवता आ । ॐ योरुद्रोअग्रा [अंगु । हृद]
यश्चप्सुयश्चोपधीषु (तर्ज । शि) योवनस्पतिषु [मध्य ।
शिखा] योरुद्रोविश्वाभुवनाविवेश [अना । कव] तस्म-
रुद्राय [कनि । नेत्रा] नमोअस्तुदेवाओं [कर । अग्रा]
प्राणायामः । कर्पूरगौरं करुणावतारं संसारसारं भुजगेन्द्रहा-
रम् । सदारमन्तं हृदयारविन्दे भवं भवानीसहितं न-
मामि ॥ तत्पुरुषायवि-महादेवायधी-तन्नोरुद्रः प्र ३ ।
ॐ योरुद्रोअग्रा १०८ मालां शिरसि । देवा गातु । इति

अस्य श्रीगुह्यकालीमन्त्रस्य महाचमसकलोहचपिः, गा-

यत्रंछन्दः, गुह्यकालीदेवता. जुंवी, सःशक्तिः, उंकीर्त्तनं
गांकां, गींकीं । प्राणायामः । नीलाम्मोधरसन्निभां श-
शिकलाचूडालसत्कुन्तलां नानाभूषणभूषितां त्रिनयनां
श्वेताम्बरालकृताम् । कुन्तसद्गवराभ्यांश्च दधतीं प्रेता-
सनाध्यासिनीं ह्यायाम्युत्तरकालिकां भगवतीं मृत्युञ्ज-
याङ्कस्थिताम् ॥ मृत्युञ्जयायैवि सद्गहस्तायैधो तन्नांगु-
ह्यकाली प्र ३ । उंजुंमः ऐंकीं गुह्यकालिकेदीं स्वाहा १०८
गुह्येति तर्पणम् ॥ अनन आत्मनो शत्रुनाशिनी गुह्यकाली प्रा-
अस्य श्रीमृत्युञ्जयमन्त्रस्य महाचमसकलोहऋषिः, गा-
यत्रंछन्दः, मृत्युञ्जयभट्टारकोदे, उंवी, जुंश, सःकी ।
उं (अंगु । ह) जुं (तर्ज । शिर) सः [मध्य । शिखा]
उं (अना । कव) जुं (कनि । नेत्रा) सः (कर । अस्त्रा)
चन्द्रार्काग्निविलोचनं स्मितमुखं पद्मदयान्तःस्थितं मु-
द्रापाशमुघाचसूत्रविलसत्पाणिं हिमांशुप्रभम् । कोटी-

रेन्दुगलत्सुधाप्लुततनुं हारादिभूषोज्ज्वलं कान्त्या विश्व-
विमोहनं पशुपतिं मृत्युञ्जयं भावये ॥ तत्पुरुषायवि-
महादेवायधी-तन्नामृत्युञ्जयः प्र ३ ॥ उंजुंमःहंसः-
मांपालयपालयसोहंसःजुंउं १०८ ॥ न्यासः गुह्येति
तर्पणम् ॥ अनेन मृत्युञ्जयभट्टारकः सानुचरः प्रीयतां ।
अयाम्बकमिति मन्त्रस्य वसिष्ठऋषिः, अनुष्टुप्छन्दः,
मृत्युञ्जयभट्टारकोदेवता । उंन्यम्बकं यजामहे (अंगु ।
हृद) सुगन्धिं पुष्टिवर्धनम् [तर्ज । शि] उर्वारुक-
मिव [मध्य । शिखा] बन्धनात् [आन । कव] मृ-
त्योर्मोक्षीय [कनि । नेत्रा] माऽमृतादौ [कर । अस्त्रा]
प्राणायामः । चन्द्रार्काग्नि । तत्पुरुषाय ३ । उंन्य-
म्बकं यजामहे १०८ । देवागालिति तर्पणम् भयो-
देवः = मृत्युञ्जयभट्टारकः प्रीयतां ॥

अस्य श्रीमृत्युञ्जयभट्टारकमन्त्रस्य वामदेवऋषिः, पङ्-

क्रिःछन्दः, अमृतेश्वरोदेवता, ओंवीजं, जुंश, नमःकी ।
 ओं (अङ्गु । ह) जुं (तज्ज । शि) सः (मध्य । शिखा)
 ओं (अना । कव) जुं (कति । नेत्रा) सः (कर । अस्त्रा)
 प्राणायामः । चन्द्रार्धमालिमतिमुन्दरमादिदेवं पूज्येन्दु-
 विम्बवदनं कमलासनस्थम् । पीयूषपात्रकलशोज्ज्वल-
 राऽभयाद्यं देवं त्रिनेत्रममृतेश्वरमाश्रयामि ॥ अमृत-
 शायवि-व्यामदेहायधी-तन्नोरुद्रःप्रचोद ३ । ओंजुंमः-
 अमृतेश्वरभैरवायनमः १०८ ॥ गुणतिगुणैति तपसाम् ॥
 अमृतेश्वरीमन्त्रस्य [ऋषिश्चादि पूर्ववत्] । पूज्येन्दु-
 दनां चन्द्रमुकुटाममृतेश्वरीम् । त्रिनेत्राममृतेशाङ्गनां
 तदूर्पिणीं स्मरे ॥ ओंजुंमःअमृतलक्ष्म्येनमः १०८ ॥
 चित्रन्देवानामितिमन्त्रस्य भृगुऋषिः, त्रिष्टुप्छन्दः,
 सूर्योदेवता, ॥ ओंचित्रन्देवानां (अङ्गु । ह) उदगा-
 नीकं (तज्ज । शि) चक्षुर्मित्रम्यवरुणम्याग्नेः (मत्त ।

आप्राद्यावापृथिवीचान्तरिक्षं (अना । कव) सूर्यआत्मा
 (कति । नेत्रा) जगतस्तस्थुपथुओं (कर । अस्त्रा) प्रा-
 णायामः । चूडारत्नमरीचिरञ्जितभुवा देवेन जम्भद्विपा-
 यस्त्रैलोक्यमणिस्त्रिसन्ध्यमर्मरः साकं समभ्यर्च्यते । म-
 नैरावणकुम्भपीठविलुठत्तिन्दूरपूरच्छविः स श्रेयांसि र-
 विर्देदातु नलिनीनिर्निद्रिताक्रोविदः ॥ शृणिःसूर्यमा-
 दित्यमर्चयन्ति तपःसत्यं मधु चिरान्ति । तद्ब्रह्मतदा-
 पोऽज्योतीरसोमृतं ब्रह्मभूर्भुवःस्वरोम् ३ ॥ ओं चित्रन्दे-
 वाना १०८ ॥ देवागातिरिति । अनेन ह्यंहींसःसूर्यः प्रीयतां
 अस्य श्रीविष्णुरामन्त्रस्य हंसऋषिः, गायत्रंछन्दः,
 विष्णुरादेवीदेवता, गंवीजं, ओंश, नमःकी । रारंरं ।
 त्रिनेत्रां द्विभुजां देवीं वराऽभयकराम्बुजाम् । पद्मास-
 नां हसद्वक्त्रां सूर्याङ्गे विष्णुरां भजे ॥ ओंविष्णुरायंवि
 अष्टाक्षरंवी-तन्नोविष्णुराप्रचोद- ३ । ओंविष्णुरायंन-

मः १०८ । (वा) ओं रांकिरणायायै नमो मोहं नह-
नविस्फुरायै नमः १०८ ॥ अनेन मूर्धन्यं विन्दुमयी०

दुर्गामन्त्रस्य महेश्वरः ऋषिः, अनुष्टुपः छन्दः, दुर्गादे-
वता । हांहीं । दुर्गानिभां विनयनां विलसन्ति गीतां
शङ्खान्जखद्वशरखेटकशूलचापान् । नन्तर्जनीं नव-
धर्तीं महिषासतस्यां दुर्गां नवारकुलपाठगतां नमो-
हम् ॥ ओं हां दुर्गायै वि अष्टाक्षर्यै धी-तन्नभर्तु प्र ३ ।

ओं हां दुर्गायै नमः १०८ ॥ गुणेति तपसं ॥

जातवेदसे इति मन्त्रस्य कश्यपः ऋषिः, त्रिष्टुपः छन्दः,
दुर्गादेवता आन्मनो दुर्गनिहारिणी दुर्गादेवी प्रोक्तं जप
विनियोगः ॥ ओं जातवेदसे (अङ्ग । ८) गुणवत्तमो मं
(तज्ज । शि) अरातीयतो निदहाति वेदाः (मन्त्र ।
शिखा) स नस्पर्शदतिदुर्गायि विश्वा (अन्ता । १०८)
नावेवसिन्धुं (कनि । नद्या) दुरितात्यगिरीं (कर । ज-

ग्यायकट) अरिशङ्खकृपाणखेटवाणान्मुधनुः शूलकतर्जनीं
दधाना । भवतां महिषोत्तमाङ्गसंस्था नवदूर्वासदृशी
श्रियेज्जु दुर्गा ॥ सुभगायै वि-काममालिन्त्यै धी-तन्नो-
दुर्गाप्रचो ३ । ओं जातवेदसे १०८ ॥ देवा गालिति
अनेन श्रीदुर्गादेवी सपरिवारा दुर्गनिहारिणी प्रीयतां ॥

कुमारमन्त्रस्य ब्रह्मा ऋषिः, गायत्र्यं छन्दः, कुमारो देवता,
हां बीजं, कुमारः शक्तिः, नमः कीलकं, आत्मनो-
कुमारप्राप्त्यर्थं जप विनियोगः ॥ कांकीकूंकैकांकः ६ ॥
प्राणायामः ॥ हिमाद्रिश्चतं द्विभुजं भुजङ्गः परीतगात्रां शि-
खिविष्टरस्थम् । नगेन्द्रकन्याप्रियपुत्रमायं हृदि स्मरे-
मीष्टप्रदं कुमारम् ॥ कार्तिकेयाय वि-सेनाधिपतये धी-
तन्नः कुमारः प्रचोदयात् ३ । ओं हां कुमाराय नमः १०८
वा । ओं श्रीकां कुमाराय नमः १०८ ॥ गुह्याति अनेन०
कुमारः सानुशरः प्रीयतां ।

कुमारमाता इति मन्त्रस्य ब्रह्माच्छपिः, गायत्रं छन्दः,
कुमारो देवता, आत्मनो० जपे विनियोगः ॥ ओं कुमा-
रं माता युवाति (अंगु । हृदया) समुच्चं गुहाविभर्ति (तज्ज ।
शिरसे) नदहाति पित्रे (मध्य । शिखा) अनीकमस्य
नमिमञ्जनासः (अना । कव) पुरा पश्यन्ति (कनि ।
नेत्रा) निहितमर्ततां ओं (कस्त । अग्रा) प्राणायामः ।
घण्टां सुवर्णरचितां रुचिरां पताकां शक्तिं दधानमपि
चालीशखण्डवर्हम् । भूयात्मदत्तुवदनो भवतां विभूत्य
बद्धस्थितिर्वयसि बालवयः कुमारः ॥ कार्तिकेयाय ३
ओं कुमारं माता १०८ । प्राणायामः । देवागातुश्रो-
त्रिया । अनेन पणमुचः, मेताधिपतिः कुमारः प्रीयतां ॥

अन्नपूर्णा मन्त्रस्य ब्रह्माच्छपिः, गायत्रं छन्दः, अन्नपूर्णा-
देवता, आत्मनो० भुक्तिमुक्तिमिच्छर्थे जपे विनियोगः
हांहीमिति न्यामः । प्राणायामः । रक्तां विचित्रवसनां

नवनन्दचूडामञ्जप्रदाननिगतां स्तनभारनग्रां । नृत्य-
न्तमिन्दुशकलाभरणं विलोक्य हृष्टां भजे भगवतीं भव-
दुःखहर्त्रीम् ॥ अन्नपूर्णा विधि-अष्टादशाक्षर्यैवी-तन्त्रोऽ-
न्नपूर्णाप्रचो ३ । ओं ह्रीं श्रीं क्लीं भगवति मां हेश्वरि अन्नपू-
र्णं स्वाहा १०८ । अनेन० भक्तार्तिभाजनी अन्नपूर्णा प्रीयतां

आनन्देश्वरभैरवमन्त्रस्य कालाग्रिरुद्राच्छपिः, अनुष्टु-
पछन्दः, आनन्देश्वरो देवता, श्रीं बीजं, ह्रीं शक्तिः क्लीं-
कीलकं आत्मनो० जपे विनियोगः ॥ हां हीं हूं । प्राणा-
यामः । सूर्यकोटिप्रतीकाशं चन्द्रकोटिमुशीतलम् ।
अष्टादशभुजं देवं पञ्चयक्त्रं त्रिलोचनम् ॥ अमृतार्ण-
वमध्यस्थं ब्रह्मपद्मोपरिस्थितम् । वृषारूढं नीलकण्ठं
नवाभरणभूषितम् ॥ कपालखटगद्गधरं घण्टाडमखा-
दिनम् । पाशाङ्कुशधरं देवं गदामुमुलधारिणम् ॥ ख-
ण्डपेटकपट्टेशमुद्गरोच्छूलकुन्तलम् । विचित्रखेटकामु-

एडवरदाऽभयपाणिकम् ॥ लोहिताङ्गं सदेवीकं ब्रह्माच्यु-
तनमस्कृतम् । आनन्दभैरवं ध्याये भोगमोक्षककार-
णम् ॥ आनन्देश्वरायवि-सुरादेव्यैधी-तन्नानन्देश्वरः
प्रचोदयान् ३ । ओं ह्रीं श्रीं क्लीं ह्रस्वमलवय ऊं आनन्देश्व-
रभैरवायवैषाणस्वाहा १०८ । गुह्याति अनेन आनन्देश्व-
रभैरवः भोगमोक्षकदानचतुरः सपरिवारः प्रीयतां ॥

अस्य श्रीमहारात्रीमन्त्रस्य ब्रह्माष्टपिः, गायत्रं छन्दः,
श्रीमहारात्रीदेवता, ह्रीं बीजं, श्रीं शक्तिः, क्लीं कीलकं,
आत्मनो जपेविनियोगः । ओं ह्रीं, प्राणायामः, शीतां-
शुवालार्ककृशाणुनेत्रां चतुर्भुजामेनलगामनस्थाम् । श-
ङ्खान्जशूलासिधरां महेशीं राज्ञीं भजेज्जं तुहिनाद्रि-
पाम् ॥ राज्यप्रदायैवि-पञ्चदशाचर्यैधी-तन्नोराज्ञीप्र ३
ओं ह्रीं श्रीं रां क्लीं सौः भगवत्यै राक्ष्यैर्दीं स्वाहा १०८ मालां ।
प्राणायामः । न्यासः गुह्याति-अनेन-महारात्री प्रीतास्तु ॥

त्रिशङ्खामहतिमन्त्रस्य सर्पराजऋषिः, गायत्रं छन्दः, म-
हारात्रीदेवता, आत्मनो-जपेविनियोगः । ओं त्रिशङ्खाम
(अङ्ग । हृदि) विराजति (नजं । शिर) वाक्पतङ्गा (मध्य
शिखा) अशिश्रियुः (अना । कव) प्रतिवस्तु (कनि । नेत्रा)
अहर्दिभिरो (कर । अस्त्रा) प्राणायामः । शीतांशुवालार्कं
राज्यप्रदायैवि ० ॥ ओं त्रिशङ्खामविराजति १०८ मालां ।
प्राणा । देवागातु-अनेन-महारात्री प्रीतास्तु ॥

अस्य श्रीभूतेश्वरमन्त्रस्य शिवऋषिः, गायत्रं छन्दः,
भूतेश्वरोदेवता, ह्रीं बीजं, ह्रीं शक्तिः, ओं कीलकं, आत्म-
नो जपेविनियोगः । हां ह्रीं । प्राणायामः ॥ कुन्देन्दुभा-
सं शशिखण्डचूडं कपालपाशाङ्कुशशूलहस्तम् । त्रिलो-
चनं भृतिसितंहसन्तं भूतेश्वरं चेतसि चिन्तयामि ॥ भू-
तेश्वरायवि-जीववर्धनायधी-तन्नोभूतेश्वरः प्रचो ३ ।
ओं ह्रीं हूं भूतेश्वराय नमः १०८ मालां प्राणा न्यासः गुह्या-

तिगुह्यगोप्ता तं । अनेन-भूतेश्वरः प्रीयतां ॥

अस्यश्रीज्वालामुखीमन्त्रस्य वैश्वानरऋषिः, अनुष्टु-
पछन्दः, श्रीज्वालामुखीदेवता, ह्रींवीजं, श्रीशक्तिः, हं-
कीलकं, आत्मनो जपेविनियोगः । ओं ह्रीं श्रां । प्राणा ।
ज्वालापर्वतसंस्थितां । ज्वालापरीतास्यसरोरुहां तां म-
रोजशङ्खामिगदाधरां च । सिंहासने स्थापितपादप-
द्मां ज्वालामुखीं सद्भृदये स्मरामि ॥ ज्वालामुख्यै-
वि-अमृतवासिन्यैधी-तन्नो ज्वालाग्र ३ ओं ह्रीं श्रीज्वाला-
मुखिममसर्वशत्रुभक्षयभक्षयहृंफटस्वाहा १०८ । मालां
प्राणायामः न्यासः । गुह्याति अनेन ज्वालामुखी प्रीताऽ ।

अस्यश्रीमहादेवमन्त्रस्य भैरवऋषिः, अनुष्टुपछन्दः,
महादेवोदेवता, ह्रींवीजं ह्रींशक्तिः ओंकीलकं आत्म०
जपेविनियोगः । ओं ह्रीं । प्राणायामः । त्रिनेत्रमिन्द्र-
धकिरीटरत्नं कल्पान्तमयप्रभमुग्रहासम् । वृषासनं शूल-

कपालहस्तं वन्दे महादेवमहं चिदीशम् ॥ तन्महेशा-
यवि-वाग्विशुद्धायधी-तन्नो महादेवः प्र ३ । ओं ह्रीं ह्रीं-
महादेवाय नमः १०८ मालां प्राणा न्यासः, गुह्यातिगुह्य-
गोप्ता तं अनेन महादेवः सपरिवारः प्रीतोस्तु ॥

अस्यश्रीशाक्तिकामन्त्रस्य महादेवऋषिः, त्रिष्टुपछन्दः
श्रीशारिकाभगवतीदेवता, शांवीजं श्रीशक्तिः प्रांकी-
लकं आत्मनो जपेविनियोगः । ओं ह्रीं श्रां । प्राणायामः
वालार्ककोटिद्युतिमिन्दुचूडां वरामिचक्राऽभयबाहुमा-
द्याम् । सिंहाधिरूढां शिववामदेवलीलां भजे चेतसि
शारिकेशीम् ॥ शारिकायैवि-सप्ताक्ष्यैधी-तन्नः शारी प्र
ओं ह्रीं श्रीहं प्रां श्रां शं शारिकायै नमः १०८ मालां प्राणा
न्यासः गुह्याति अनेन शारिकाभगवती प्रीयतां ॥

अस्यश्रीवामदेवमन्त्रस्य कालाग्रिरुद्रऋषिः, त्रिष्टुपछ-
न्दः, श्रीवामदेवोदेवता, ह्रींवीजं, वांशक्तिः, वाकील-

कं आत्मनो जपेविनियोगः । वांवीवृंवीवः, प्राणायामः ।
 पूर्णेन्दुकोटिप्रभमिन्दुचूडं कपालखट्वाङ्गमदानिहस्यम् ।
 भस्मास्थिमालाश्रितगात्रवष्टिं श्रीवामदेवं शिवमाश्र-
 यामि ॥ वामदेवायवि-शक्त्यर्तनायधी-तन्नोवामदेवः
 प्र ३ ओंहांवांवामदेवायनमः १०८ मालां प्राणायामः
 न्यासः । गुह्याति अनेन वामदेवः प्रीयतां ॥

अस्यश्रीभुवनेश्वरीमन्त्रस्य शिवशक्तिः, मायकन्दः,
 भुवनेश्वरीदेवता, वांवीजं, श्रीशक्तिः, क्लींकीलकं, आ-
 त्मनो जपेविनियोगः । वांवीवृंवीवः । प्राणायामः ।
 उद्यदिनद्युतिमिन्दुकिराटां तुङ्गकुचां नयनत्रययुक्ताम् ।
 स्मेरमुखीं वरदाङ्गुशपाशार्भीतिकर्णं प्रभञ्जे भुवनर्षाम्
 भुवनेश्वर्येवि-जगद्भक्तिर्णयधी-तन्नोभुवनेश्वरी प्रनो ३ ।
 ओंहींश्रींक्लींभुवनेश्वर्येनमः १०८ मालां प्राणायामः न्यासः ।
 गुह्यातिगुह्यगुप्ती तं० अनेन भुवनेश्वरी सपरि प्रीयताम् ॥

अस्यश्रीशारदामन्त्रस्य भैरवशक्तिः, अनुष्टुपछन्दः,
 शारदादेवता, क्लींवीजं, द्वीशक्तिः, नमःकीलकं, आत्म-
 नो जपेविनियोगः । ओंहांश्रां । प्राणायामः । विजये-
 श्वरसंयुक्तां काश्मीरवाग्विधायिनीम् । विद्यापीठेश्वरीव-
 न्दे शारदां बुद्धिवर्धिनीम् १ ॥ तां भवानीं भवानीत-
 क्लेशनाशविशारदाम् । शारदां शरदम्भोदसितसिंहा-
 सनांनमः २ ॥ श्रीश्रीशैलेस्थिता या प्रहसितवदना पा-
 र्वती शूलहस्ता वह्निमुख्येन्दुनेत्रा त्रिभुवनजननी पद्भुजा
 सर्वशक्तिः । शाण्डलेनोपनीता जयतु भगवती भक्ति-
 गम्याऽनुयाता सा वै सिंहासनस्था ह्यभिमतफलदा शा-
 रदा शं करोतु ॥ ३ ॥ शारदायैवि-सप्तदशाक्षर्यधी-
 तन्नःसरस्वती प्र ३ ओंहींक्लींसांनमोभगवत्यैशारदायै-
 ह्रींस्वाहा १०८ मालांशिर, प्राणायामः, न्यासः गुह्याति-
 श्रीशारदाभगवती, सरस्वतीप्रदायिनी प्रीताऽस्तु ॥

अस्य श्रीत्रिपुरसुन्दरीमन्त्रस्य दक्षिणामूर्तिः श्रुतिः, पञ्च-
क्तिरुद्धन्दः, त्रिपुरसुन्दरीदेवता, ऐं वीजं, सौं शक्तिः,
क्लीं कीलकं, जपे विनियोगः । श्रां । प्राणायामः । नमो-
शबदुकस्तुता रतिसहायकामान्विता स्मरारिवरिण्यमा
कुमुमवाणवाणान्विता । अनङ्गकुमुमादिभिः परिचिता
च सिद्धैस्त्रिभिः कदम्बवनमध्यगा त्रिपुरसुन्दरी पातु
नः ॥ ऐं त्रिपुरार्यवि-क्लीं कामेश्वर्यै धी-सौं नमः शक्तिः प्रवे-
श्रीं दीं क्लीं ऐं सौं उँ दीं श्रीं क्वल्दीं ह्रस्वल्दीं स्रज्जल्दीं नौं ऐं-
क्लीं दीं श्रीं १०८ मालां प्राणायामः न्यासः गुह्यातिगुह्य-
गाप्त्री त्वं, त्रिपुरसुन्दरी सर्पारिवारा प्रीताऽस्तु ।

अस्य श्रीभाडामन्त्रस्य शिवश्चापिः, त्रिष्टुप्छन्दः,
भीडादेवता, आत्मनो जपे विनियोगः ॥ दां श्रां । उच्च-
च्छीतांशुरश्मियुतिचयमदृशीं फुल्लपद्मोपविष्टां वागाना-
गेन्द्रशङ्खायुधपरशुधरां दोर्भिरीड्यां चतुर्भिः । मुक्तादा-

रात्तनानामणिचयहृदयां शीधुपात्रं वहन्तीं वन्दे भीडां
भवानीं प्रहमिनवदनां साधकेष्टप्रदात्रीम् ॥ भीडाभ-
गवत्यै वि-जगदीश्वधी तन्नो भीडा प्र ३ ॥ ओं दीं श्रीं-
ह्रस्व ऐं क्लीं सौं भीडाभगवति हंसरूपिणि स्वाहा १०८ मालां
प्राणायामः न्यासः । गुह्याति भीडा प्रीताऽस्तु ॥

अस्य श्रीवैष्णवीमन्त्रस्य ब्रह्माक्षपिः, त्रिष्टुप्छन्दः,
वैष्णवीदेवता, ऐं वीजं, सौं शक्तिः, क्लीं कीलकं, जपे वि-
क्लीं क्लीं । प्राणायामः । सूर्यकोटिप्रतीकाशां जपादाडिम-
रागिणीम् । षोडशाब्दां ह्रस्वद्वक्त्रां चन्द्रमौलिं त्रिलो-
चनाम् ॥ मुक्तकेशीं महानर्घ्यरत्नालङ्कारमाण्डिताम् ।
शङ्खचक्रवराभीतिसमन्वितकराम्बुजाम् ॥ शवासनां
मुराराध्यां मदिराऽरुणलोचनाम् । रक्ताम्बरां देवदेवीं
वैखरीं मनसा स्मरेत् ॥ ओं भूर्भुवःस्वः ३ ॥ ओं ऐं क्लीं सौं-
वागीश्वरिवाक्प्रदेवैखर्यै नमः १०८ । अनेन वैखरी प्रीताऽ-

अस्य श्रीभद्रकालीमन्त्रस्य दक्षिणामूर्तिः, गायत्र्यन्तः ।
 मरस्वतीदेवता हांवीजं ओंशक्तिः कींकीलकं जपेयं ।
 हांहीं, । प्राणायामः । वार्णां पूर्णनिशाकरोज्ज्वलमूर्त्या
 कर्पूरकुन्दप्रभां चन्द्रार्धाङ्कितमस्तकां निजकर्मः सम्बि-
 भ्रतीमादरात् । वीणामञ्जुगुणं मुधाद्यकलशं विद्यां च
 तुङ्गस्तनीं दिव्यैराभरणैर्विभूषिततनुं हंसाधिरुढां भजे ॥
 प्रत्याङ्गरायैवि, वाग्देव्यैधी, तन्नःमरस्वतीप्रचोद ३ ।
 ओंहींऐंहींओंसरस्वत्यैनमः १०८ मालां ॥ अनेन सर-
 स्वती प्रीताऽस्तु ।

अस्य श्रीभद्रकालीमन्त्रस्य ब्रह्माष्टपिः, अनुष्टुप्छन्दः
 भद्रकालीदे भैवीजं हींशक्तिः कींकील जपेयं । कांकीं ॥
 मुण्डंविश्वस्य कर्तुं । छुत्तामां कोटराधीमपि मलिनमूर्त्या
 मुक्तकेशीं हसन्तीं नाहंत्सावदन्तीं जगदिदमविलंग्रा-
 नमेकं करोमि । हस्ताभ्यां धारयन्तीं ज्वलदनिलाशि-

यामेन्निभं पायुमुग्रदन्तैर्जप्त्वाफलाभैः परिहरतु भयं पातु
 मां भद्रकाली ॥ भैमुद्रकाल्यैवि बद्धिवासिन्यैधी त-
 न्नोभद्रकालीप्र ३ । ओंकींकींकींहूंहींहींभभद्रकालिभै-
 हींहींहूंहींकींकींस्वाहा १०८ मालांशि प्राणायामः
 न्यामः गुद्यानिगुद्यगोप्त्री तं, भद्रकाली प्रीताऽस्तु ॥

अस्य श्रीभद्रकालीमन्त्रस्य भैरवष्टपिः, उष्णिक्छन्दः,
 श्रीदक्षिणकालिकादेवता हांवी हंश कींकी आ० ।
 ओंकां । ओंकीं । प्राणा । ब्रह्माविष्णुशिवास्थिमुण्डरश-
 नां ताम्बूलगङ्गाननां वषमिधनिभां त्रिशूलमुमुले पद्माऽ-
 निपाशाङ्गुशान् । शङ्खं सादियुगंधृतां दशभुजां प्रेतास-
 ने संस्थितां देवीं दक्षिणकालिकां भगवतीं रक्ताम्बरां
 तां स्मरे ॥ कालिकार्यैवि श्मशानवासिन्यैधी तन्नो-
 वाराप्र ३ । ओंकींकींकींहूंहींहींदक्षिणकालिकेकीं-
 कींकींहूंहींहींस्वाहा १०८ प्राणा तर्पणम् ॥

शत्रुविध्वंसिनीमन्त्रस्य ज्वलत्पावकशृपिः, अनुष्टुप-
छन्दः, शत्रुविध्वंसिनीदेवता आत्मनो शत्रुविध्वंस-
नार्थं जपेवि । ओं ह्रीं क्रां प्राणा । रक्ताङ्गी शववा-
हिनीं त्रिशिरसं राट्नी महाघोरकां भृग्राचीं भयनाशिनीं
वननिभां नीलालकालङ्कृताम् । विभ्रन्तीं त्रिशिखं
महाभयहरं पार्ष्णविध्वंसिनीं दीप्ताङ्गीं गिरिजां म-
हानलानिभां ध्याये मितालङ्कृताम् ॥ ओं रक्ताङ्गयैवि-
शववाहिन्यैधी तन्नो भृग्राची प्र ३ ॥ ओं ह्रीं क्रीं मत्यव-
क्षोतिमहामाये सवेदुष्टनिवाग्निगिदालिनिनिःक्रोधमिति म-
हारूपे अरिस्तम्भनं कुरु कुरु कौस्वाहा १०८ (अयुतं प्रज-
पदेवि मद्यः शत्रुर्विनश्यति । हवनं च ततः कुर्यात्पु-
रन्धरसमो युधि) ॥ मालां तर्पणम्

उच्छिष्टचण्डालिनी [सुमुखीमातङ्गीमन्त्रस्य] मातङ्ग-
शृपिः, अनुष्टुपछन्दः उच्छिष्टचण्डालिनीमातङ्गीदेवताः

ऐंवी दींशक्तिः क्रींकी आत्मनो । ऐंक्रां, ऐंकी प्राणा ।
देवीं पोडशवार्षिकीं शवगतां माध्वीरसाधूर्णितां श्या-
माङ्गीमङ्गुलाम्बरां पृथुकुचां गुञ्जावलीशोभितां हस्ता-
भ्यांदधतीं कपालमञ्जलं तीक्ष्णां तथा कर्त्रिकां ध्याये
मानमपङ्कजे भगवतीमुच्छिष्टचण्डालिनीम् । ऐं सुमुख्यैवि,
क्रीमुच्छिष्टचण्डालिन्यैधी, ठः ठः सुमुखी प्र ३ । ऐं क्रीं उ-
च्छिष्टचण्डालिनी सुमुखी देवी महापिशाचिनी ठः ठः स्वाहा
१०८ । तर्पणं द्वितीयमेदं । चन्द्रार्धाङ्कितशेखरां त्रि-
नयनां कोटीन्दुसूर्यप्रभां नानारत्नसहस्रबद्धरशनां प्रेता-
सने संस्थिताम् । शङ्खतोमरपट्टिसाब्जयुगलं दोर्भि-
र्वहन्तीं सदा ध्यायेज्ज हृदये मुदा भगवतीं मातङ्गीनीं
हारिणीम् ॥ ओं ह्रीं राजमातङ्गयैवि-प्रेतासनार्यैधी-तन्नो-
मातङ्गी प्र ३ । ओं ह्रीं राजमातङ्गिनिममसर्वार्थसिद्धिदेहि-
देहि फट् स्वाहा १०८ ॥ वा । ओं क्रीं श्रीं प्रीं प्रीं ह्रीं उच्छि-

ष्टचण्डालिनीदेवि महापिशाचिनिमातृदेविकींठः दी-
ठः ऐंठः स्वाहा १०८ । मालां नर्पणम् ॥

कामेश्वरमन्त्रस्य दक्षिणामूर्तिः ऋषिः, पङ्क्तिः छन्दः,
श्रीकामेश्वरोदेवता ओं श्रीं दींश श्रीं कां आत्म । हां कां
प्राणायामः । चन्द्रकोटिममानाभं चन्द्रमालि त्रिलो-
चनम् । वरगभवतिशूलाभिकं कामेश्वरं भजे ॥ च-
न्द्रमालयेवि-त्रिलोचनायै-तन्नः कामेश्वरः प्र० ३ ।
ओं ह्रीं श्रीं अमुककामेश्वरभैरवाय नमः १०८ । वा । ओं ऐं ह्रीं-
मौः ओं ह्रीं श्रीं ह्रमरचमलवयउंमहजमलवयउंवरलवचमगुं-
ओं ह्रीं श्रीं ओं मौः क्रीं ऐं कामेश्वरभैरवाय स्वाहा १०८ नर्पणम् ।

शिवाभगवतीमन्त्रस्य सकृर्पणः ऋषिः, पङ्क्तिः छन्दः,
श्रीशिवादेवता आत्मनो । ओं [अङ्गुलद] ह्रीं (नञ्) ।
शिर) श्रीं (मध्य । शिखा) ओं (अना । कथ) ह्रीं (कनि ।
नेत्रा) श्रीं [कर । अङ्गु] प्राणा । देवीं मृगालवदना-

मङ्कणां त्रिनेत्रामेकाननां वसुभुजामभिपाशहस्ताम् ।
गवाक्षशाधृतकपालसकिङ्किणीकां खट्वांगपुस्तकधरां श-
वगां नमामि ॥ ओं ह्रीं शिवाभगवत्यै वि-मृगालवदना-
यै धी-तन्नः शिवा प्र० ३ । ओं ह्रीं श्रीं शिवाभगवत्यै नमः
१०८ गुप्तातिगुप्येति अनेन० शिवाभगवती प्रीयतां ।

उमादुर्गादेव्यामन्त्रस्य शुकदेवः ऋषिः, अनुष्टुप् छन्दः,
श्रीउमादुर्गादेवता आत्मनो हां श्रां । प्राणा । मिह-
या शशिशेखरा मरकतप्रख्या चतुर्भिर्भुजैः शङ्खचक्रध-
नुःशरांश्च दधती नेत्रैस्त्रिभिः शोभिता । आमुक्ताङ्ग-
दहारकङ्कगरगन्काश्रीकणन्नृपरा दुर्गा दुर्गतिहारिणी
भवतु नो रत्नोल्लसन्कुण्डला ॥ ओं काररूपायै वि-पञ्चदे-
वतायै धी-तन्न उमादुर्गा प्र ३ ओं ह्रीं श्रीं क्रीं उमादुर्गाभगव-
त्यै नमः १०८ प्राणा । नर्पणम् ॥

अर्चनारीश्वरमन्त्रस्य करयपः ऋषिः, अनुष्टुप् छन्दः,

अर्धनारीश्वरोदेवता आत्मनो । 'ओं' प्राणायामः । नी-
लप्रवालरुचिरं विलसत्त्रिनेत्रं पाशाऽऽख्योत्पलकपालक-
शूलहस्तम् । अधोऽम्बिकेशमनिशं भुजगोपवीतं मा-
लेन्दुचन्द्रमुकुटं प्रणमामि रूपम् ॥ तन्पुरुषायवि-महा-
देवायधी-तन्नोऽर्धनारीश्वरः प्र ३ रक्षमखरुं अर्धनारी-
श्वरायनमः १०८ तर्पणम् ॥

कुवेरमन्त्रस्य विश्रवाऽपिः, वृहतीछन्दः, श्रीशिव-
मित्रं कुवेरोदेवता आत्मनो कांकीहं । मनुजवायविमा-
नवरस्थितं गरुडरत्ननिभं निधिनायकम् । शिवमखं मु-
कुटादिविभूषितं वरगदे दधतं भज तुन्दिलम् ॥ यति-
शीशायवि-गदाहस्तायधी-तन्नः कुवेरः प्र ४ । ओं वचा-
यकुवेरायर्वश्रयणाय धनधान्याधिपतये धनधान्यसमृ-
द्धि मे धेहि धापय स्वाहा १०८ अथवा । ओं महावृ-
द्धिः पङ्क्तिछन्दः कुवेरोदे० । ओं श्रीं श्रीं स्तूतुमाः

शक्तिहस्तायकुवेरायनमः १०८ । धनीचिपः प्रायतां

वेतालभैरवमन्त्रस्य ब्रह्माऽपिः, जगतीछन्दः वेता-
लभैरवोदेवता ओं वीं द्यौंश श्रीं की आत्मनो । ओं द्यौंश्रां
प्राणायामः । ज्वालाकेशं त्रिनेत्रं भुजगपतिमहाभीष-
णं मुण्डमालां देवं करीं कपालं डमरमथ महानीलशूलं
दधानम् । वीणां वाद्यप्रवीणापुरसि विनिहितां वाद-
यन्तं भुजाभ्यां वन्दे वेतालमुद्यद्दिनकरसदृशं नाट्यलग्नं
हमन्तम् ॥ उलूकाचायवि-खरकर्णायधी-तन्नो वेतालः
प्र० ३ । ओं श्रीं श्रीं वेतालभैरवायनमः १८० । वा ॥
पिङ्गकेशमुदिताभ्रसन्निभं सृक्किणं भुजगभीषणाननम् ।
मुण्डमालमभयं चतुर्भुजं तं स्मरामि हृदये शवासनम् ॥
उलूकाचायवि ३ । ओं श्रीं श्रीं ऐं सौं ह्रीं श्रीं ओं वेतालभै-
रवसौः क्लीं ऐं फट् स्वाहा १०८ । तर्पणं वेतालभैरवः प्रीतो
जम्बुकेश्वरमन्त्रस्य वामदेवऽपिः, त्रिष्टुप्छन्दः जम्बु-

केश्वरोदेवता द्वीवीजं श्रीशक्तिः उंकीलकं जपेविनि ।
 द्वांथां । देवधर्मासनस्थं प्रहसितवदनं वह्निचन्द्राकिनेत्रं
 नानालङ्कारयुक्तं शशिमुकुटधरं व्यालयज्ञोपवातम् । हस्ते
 शूलं कपलं सरभिजयुगलं धारयन्तं भुजाभ्यां प्रभा-
 द्यैःस्तूयमानं सकलभयहरं जम्बुकेशं भजामि ॥ जम्बु-
 केशायवि द्वादशाक्षरायधी तन्नोजम्बुकेश्वरः प्र० ३ ।
 उंद्दीं श्रीं क्लीं जम्बुकेश्वराय नमः १०८ तर्पणं ।

सन्तानगोपालमन्त्रस्य नारदऋषिः, अनुष्टुप्छन्दः,
 सुतप्रदः कृष्णोदेवता आत्मनो पुत्रप्राप्त्यर्थे । कांकां हूं-
 कैकांकः । विजयेन स्वतो रथस्थितः प्रजामार्ताय सुमुद्र-
 मध्यतः । प्रदत्तनयं द्विजन्मने स्मरणीयो वसुदेव-
 नन्दनः ॥ वासुदेवायवि-लक्ष्मीनारायणायधी-तन्नो-
 विष्णुः प्र ३ ॥ उं देवकीसुत गोविन्द वासुदेव जनार्दन ।
 देहि मे तनयं कृष्ण त्वामहं शरणंगतः १०८ गुह्याणि ।

अनन० भगवान् वालगोपालः कृष्णः पुत्रप्रदो भवतु ॥

रामचन्द्रमन्त्रस्य ब्रह्माऋषिः, गायत्र्यछन्दः राक्षसम-
 र्दनोरामोदेवता जपे । रांरीं । प्राणा । कालाम्भोधरका-
 न्तिकान्तमनिशं वीरासनाध्यासितं मुद्रां ज्ञानमयीं द-
 धानमपरं हम्नाम्बुजं जानुनि । सीतां पार्श्वगतां सरो-
 रुहकरां विद्युन्निभांससितां पश्यन्तं मुकुटाङ्गदादिविवि-
 धाकल्पोज्ज्वलाङ्गं भजे ॥ रामचन्द्रायवि-सीतापतये-
 धी-तन्नोरामः प्र ३ उं रां रामाय नमः १०८ वा । उं हूं-
 जानकीवल्लभाय स्वाहा १०८ मालां तर्पणम् ॥

मङ्गलामन्त्रस्य भैरवऋषिः, गायत्र्यछन्दः मङ्गलादे० ।
 हांही । प्राणायामः । शुक्लाम्बरधरां देवीं शुक्तालङ्कारभू-
 पिताम् । सर्वमङ्गलधार्त्रीं तां मङ्गलां प्रणमाम्यहम् ॥
 श्वेताम्बरायैवि-सर्वमङ्गलायैधी-तन्नो मङ्गलाग्र ३ ह्रीं म-
 ङ्गलं मङ्गलालये स्वाहा १०८ गुह्याति, ग्रहपीडाहारिणी भ

पिङ्गलामन्त्रस्य भैरवऋषिः, त्रिष्टुप्छन्दः पिङ्गलादे ।
 स्हांस्हीं । प्राणायामः रक्ताचीं रक्तवसनां रक्तमान्याविभू-
 पणाम् । सूर्यकोटिसमानाभां पिङ्गलां मनसा स्मरे ॥
 भानुरत्नायैवि-रक्तवासिन्यैधी-तन्नःपिङ्गलाग्र ३ ह्रंमं पि-
 ङ्गलेवैरिवारिणिप्रसीदफट् १०८ पिङ्गला शत्रुघ्नानिर्णा भव
 धन्यामन्त्रस्य महादेवऋषिः, जगतीछन्दः, धन्यादे,
 जपे । ह्रांहीं । पीताम्बरधरां पीतां पीतमग्न्यामभूषि-
 ताम् । सुरासुरैःस्तुतां धन्यां नमि धनप्रदायिर्नाम ॥
 बालार्कायैवि-पीताम्बरायैधी-तन्नो धन्याग्र ३ ओं धाव-
 नदेधन्येस्वाहा १०८ अनेन धन्यादेवी धनदाभवत् ॥

भ्रामरीमन्त्रस्य भैरवऋषिः, अनुष्टुप्छन्दः भ्रामरी-
 देवताः जपे । क्तां । प्राणा । रक्तातिरक्तवसनां रक्त-
 मान्याविभूषिताम् । भ्रामयन्तीं तु लोकानां भ्रामरीं
 प्रणमाम्यहम् ॥ रक्तवर्णायैवि-रक्तवस्त्रायैधी-तन्नो भ्रा-

मरीग्र ३ ओं क्लीं भ्रामरिजगतामधीश्वरिभ्रामयक्ती १०८
 अनेन दशाना दुग्धकृतपीडानिवारणार्थं भ्रामरीदेवी प्रीता
 भद्रिकामन्त्रस्य भैरवऋषिः, त्रिष्टुप्छन्दः भद्रिकादे
 जपे । हरिणीं सौम्यवदनां हरिदस्त्रातुलेपनाम् । परम-
 भद्रदां देवीं भद्रिकां प्रणमाम्यहम् ॥ कृष्णवर्णायैवि
 रक्तवस्त्रायैधी-तन्नो भद्रिकाग्र ३ ओं क्लूं भद्रिकेममभद्रं देहि-
 परमन्यभद्राणि नाशय नाशय स्वाहा १०८ तर्पणं ॥

उल्कामन्त्रस्य शिवऋ गायत्रंछ उल्कादे जपेवि ।
 रक्तकृष्णाम्बरधरां नानालङ्कारभूषिताम् । नाशिनीं
 मवेरोगाणामुल्कां तां प्रणमाम्यहम् ॥ रक्तकृष्णायैवि,
 हरिदस्त्रायैधी-तन्न उल्काग्र ३ ओं क्लूं उल्कं मे रोगं नाशय भ-
 जय स्वाहा १०८ उल्कामगवती रोगादिप्रदपीडाहारिणी

सिद्धामन्त्रस्य भैरवऋषिः, अनुष्टुप्छन्दः सिद्धादे,
 जपे । ह्रांहीं । शङ्खकुन्देन्दुधवलां शुक्लपुष्पावतंसिनीम् ।

सर्वसिद्धिप्रदां देवीं सिद्धाख्यां प्रणमाम्यहम् ॥ शुक्रव-
र्णायैवि-सौम्यमुख्यैधी-तन्नोसिद्धाप्र ३ ओं ह्रीं सिद्धे नये-
मनायासं साधय साधय स्वाहा १०८ अनेन ग्रहपाठाद्वारि०

सङ्कटामन्त्रस्य भैरवऋ त्रिष्टुब्ध, मङ्कटादेवता, म-
ङ्कटादशायामनिष्टफलनिवारणार्थं जपे । स्हां स्हीं ।
रक्ताङ्गरागरशनां रक्तमाल्याविभूषिताम् । सुरसुरैः स्तु-
तां देवीं सङ्कटां प्रणमाम्यहम् ॥ रक्ताङ्गरागायैवि-र-
क्तमाल्यायैधी-तन्नः सङ्कटाप्र ३ ओं स्हां सङ्कटे मे गंग-
रमं नाशय नाशय स्वाहा १०८ तर्पणं ॥

हर्षेश्वरमन्त्रस्य नारदऋषिः, त्रिष्टुब्ध हर्षेश्वरादेवता
हूं बी. ओं श, कुरुकील जपे । हां हीं । प्राणावायवः ।
ध्यायेद्दशभुजं देवं नीलकण्ठं सुतेजसम् । वराभय-
करं नागमालिनं पार्वतीपतिम् ॥ हर्षेश्वरायैवि-हर्षेश्व-
रायैधी-तन्नः शिवः प्रचोद ३ । ओं हूं हर्षेश्वर भैरवाय नमः

१०८ तर्पणं ॥

वगलामुख्यमन्त्रस्य नारदऋषिः, बृहतीछन्दः वगला-
मुख्यैदे । ओं ह्रीं ओं ह्रीं । सौवर्णासनसंस्थितां त्रिनयनां
पीतांशुकोल्लासिनीं हेमाभाङ्गरुचिं शशाङ्कमुकुटां सच्च-
म्पकसम्युताम् । हस्तैर्मुद्गरपाशवज्ररशनाः सम्बिभ्रतीं
भूपगव्याम्राङ्गीं वगलामुखीं त्रिजगतां सस्तम्भिनीं
चिन्तयेत् ॥ ओं ह्रीं वगलामुख्यैवि-शशाङ्कमुकुटयैधी-त-
न्नो वगलादेवीप्र ३ । ओं ह्रीं वगलामुखिसर्वदुष्टानां वाचं-
मुसंपदं स्तम्भय जिह्वांकीलय बुद्धिविनाशय ह्रीं ओं स्वा-
हा १०८ ॥ अनेन वगलामुखी साक्षा प्रीयतां प्रीता-

शीतलामन्त्रस्य वामदेवऋ उष्णिक्छन्दः शीतलादे स्त्री-
वी, नमः श, ओं की । ओं ह्रीं ओं ह्रीं । नौम्यहं शीतलां देवीं
रामभक्षां दिगम्बराम् । मार्जनीकलशोपेतां शूर्पालङ्कृ-
तमस्तकाम् । दिगम्बरायैवि-रासभवाहायैधी-तन्नः शी-

तलाग्र ३ ॥ ओं ह्रीं नमः शीतलायै स्वाहा १०८ ॥

अधोरमन्त्रस्य महाकालाग्निरुद्रश्च पङ्क्तिश्च अधोरोदे
 ओं वीं ह्रीं श कुरु कुरु की । अधोरेभ्यो सर्वात्मने (अङ्गु ।
 ह) थधोरेभ्यो ब्रह्म (तर्ज । शिर) धोरधोरतरेभ्यश्च ज्वा-
 लिन्यै (मध्य । शिखा) सर्वतः शर्व सर्वेभ्योऽपिङ्गलाय
 (अना । कव) ओं जुं सः ज्योतीरूपाय (कान्तिष्ठ । नेत्रा)
 नमस्ते रुद्ररूपेभ्यो दुर्भेद्याय पाशुतास्त्राय (कर । अस्त्रा)
 प्राणायामः । वामे खेटकपाशशार्ङ्गवरसदण्डांश्च वीणा-
 ण्डिके विभ्राणं ध्वजमुद्रौ स्वनिभदेव्यङ्गं कुटारं करे ।
 दक्षेऽस्य ऽङ्कुशकन्दुलीषुडमरून्वज्रत्रिशूलाऽभयाधुद्रस्थं
 शरवक्रमिन्दुधवलं स्वच्छन्दनाथं स्तुमः ॥ बहुरूपाय वि-
 कोटराचाय धी-तन्नाऽधोरः प्र ३ । ओं हूं अधोरेभ्योऽधोरे-
 भ्योऽधोरधोरतरेभ्यश्च । सर्वतः शर्व सर्वेभ्यो नमस्ते-
 रुद्ररूपेभ्यो हूं नमः १०८ । नमस्तस्मै ह्यधोराय धोर-

धोरतरात्मने उत्पत्तिस्थितिसंहारलयानुग्रहहेतवे ॥ अनेन
 अधोरः प्रीतां ॥

अधोरीश्वरीमन्त्रस्य कालाग्निरुद्रभैरवश्च उष्णिकुलन्दः
 अधोरीश्वरीदे ओं वीं ह्रीं श कुरु कुरु की । हां ह्रीं । नम्यहं तां
 परम्ब्रह्ममहिषीं चित्स्वरूपिणीम् । ब्रह्मादिकारणातीतां
 परानन्दमयीं शिवाम् ॥ बहुरूपायै वि-कोटराचायै धी-
 तन्नाऽधोरी प्र ३ । ओं हूं अधोरीश्वरिहूं फट् १०८ ॥
 अनेन ० अधोरेश्वरी प्रायतां

विनस्तामन्त्रस्य महेश्वरश्च गायत्रं च वितस्तादेवता
 मां वी सीं श सः की । सां सीं । अक्षयाम्बुजकरामा-
 दशकलशान्विताम् । मीनपद्मासनाऽसीनां वितस्तां शरणं
 श्रये ॥ वितस्तायै वि कल्हारगायै धी तन्नामन्दगामिनी
 प्र ३ ओं मां सीं सः वितस्ताभगवत्यै नमः १०८ ॥ तर्पणम् ।

मङ्गल्यगाजानकमन्त्रस्य सदाशिवश्च पङ्क्तिश्च मङ्ग-

ल्यराजोदे० जपे ! मांमीं । कपालखट्वाङ्गधरत्रिलोच-
नस्तथाङ्कुशाहीन्दुकरो मदोज्ज्वलः । चतुर्भुजो रक्त-
नुर्हसन्मुखो जीयादऽसौ मङ्गलराजको विभुः ॥ तत्पु-
रुषायवि, मङ्गल्यराजानकायधी, तन्नोमङ्गलेश्वरः प्र ३ ।

ओंमहारावायरावणारुषायमङ्गल्यराजानकायनमः १०८।

गौरिमिमामेतिमन्त्रस्य प्रजापतिः 'वा' मेधातिथिः
'वा' दीघतापसश्चपिः, जगतीच्छन्दः, गौरीदेवता-
जपेविनियोगः ॥ ओंगौरीमिमामय (अ । इ) मलिला-
नि तन्नत्येकपदी (न । शि) द्विपदी मा चतुष्पदी (म ।
शि) अष्टापदी नवपदी (अना । क) बभ्रुवपी [क । ने]
सहस्राक्षरा परमे व्योमन्त्रों (कर । अस्त्रा) प्राणायामः ॥
यस्मिन्नेतत्प्रोतमशेषं मणिमाला सूत्रे यद्वत्काऽपि चरं
चाऽप्यऽचरं च । विश्वत्राणक्रीडणशीलां शिवपत्नीं गौ-
रीमऽम्बामऽम्बुरुहाचीमऽहमीडे ॥ सुभगायैवि-काम-

मालिन्यैधी-तन्नोगौरीप्र० ३ ॥ ओंगौरीमिमामयसालि-
लानि १०८ तर्पणम् श्रीगौरीभगवतीसाक्षाप्रीताऽस्तु ॥

दिव्यं सुपर्णमितिमन्त्रस्य मेधातिथिः 'वा' पुरुषच्छे-
पश्चपिः, त्रिण्डुपछन्दः, सरस्वतीदेवता, जपेविनियोगः
ओंदिव्यं सुपर्ण [अ । इ] वायसं बृहन्तमऽपांगभं
(। शिर) दर्शितमोषधीनाम् [म । शिखा] अभी-
पतो वृष्टिभिस्तर्पयन्तं [अ । कव] सरस्वन्तमऽवसे [क ।
ने] जोहवीमिओं [कर । अस्त्रा] प्राणायामः ॥ बाला-
कमण्डलाभासं चतुर्बाहुं त्रिलोचनाम् । पाशाङ्कुशश-
रंश्चापं धारयन्तीं शिवां भजे ॥ सुभगायैवि-काममा-
तन्नःसरस्वती ३ ॥ ओंदिव्यं सुपर्ण वयसं बृहन्तं
१०८ । तर्पणम् ॥ सरस्वती प्रीताऽस्तु ।

नामश्रिवर्णमितिमन्त्रस्य नारदश्चपिः, गायत्र्यच्छन्दः,
दुर्गादेवता, जपेविनियोगः । ओंतामश्रिवर्णा [अ । इ]

तपसा ज्वलन्तीं [त । शिर] वैरोचनीं कर्मफलेषु
जुष्टाम् [म । शिखा] दुर्गां देवीं (अना । कव) शर-
णमहं प्रपद्ये (कनि । नेत्रा) सुतरासितरसे नमःॐ (कर ।
अस्त्रा) प्राणायामः । सिंहस्था शशिशेखरा मरकत-
प्रख्या चतुर्भिर्भुजैः शङ्खं चक्रधनुःशरांश्च दधती
नेत्रैस्त्रिभिः शोभिता । आमुक्ताङ्गदहारकङ्कणरत्ना-
ञ्चीकणन्नूपुरा दुर्गा दुर्गतिहारिणी भवतु नो रत्नो-
ल्लसत्कुण्डला ॥ सुभगायवि ३ । उँतामग्निवर्णा
तपसा ज्वलन्तीं १०८ तर्पणम् ॥ दुर्गा प्रीताऽस्तु ॥

याः सुरूपा इति मन्त्रस्य अङ्गिराऽपिः, त्रिष्टुप्छ-
न्दः, श्रीमदऽईतरूपिणीज्वालामुखीदेवता, जपेविनि-
योगः । उँयाः सरूपा विरूपा एकरूपा [अं । ह]
यासामग्निरिष्ट्या (तर्ज । शिर) नामानि वेद (म ।
शिखा) याअङ्गिरसस्तपसेह [अना । कव] चकुस्ता-

भ्यः (कनि । ने) पर्जन्य महि शर्म यच्छो [कर ।
अस्त्रा] प्राणायामः । ज्वालापर्वतसंस्थितां त्रिनयनां
पीठत्रयाधिष्ठितां ज्वालाडम्बरभूषितां सुवदनां नित्या-
मऽदृशां जनैः । पद्मचक्राम्बुजमध्वगां वरगदाऽम्भोजाऽभ-
यान्विभ्रतीं चिदूपां सकलार्थदीपनकरीं ज्वालामुखीं नौ-
म्यहम् ॥ अम्बिकायैवि, महादेव्यैधी, तन्नोऽम्बाप्र ३ ।
उँयाः सरूपा विरूपा १०८ तर्पणम् ज्वालामुखी प्रीताऽ
सरस्वती देवयन्त इति मन्त्रस्य देवा असुरा ऋषयः,
जगतीछन्दः, सरस्वतीदेवता, जपेविनियोगः ॥ उँ-
सरस्वती देवयन्तो (अं । ह) हवन्ते (तर्ज । शिर)
सरस्वतीमध्वरे तायमाने (मध्य । शिखा) सरस्वतीं
(अना । कव) मुकृता आह्वयन्ते [कनि । नेत्रा] सर-
स्वती दाशुपे वार्य धातुँ (कर । अस्त्रा) प्राणायामः ।
सितवर्णाऽलङ्कारे सरस्वति समस्तवाङ्मयाधारे । कम-

लजमानसवरले मृगाङ्गधवले नमस्तुभ्यम् ॥ पद्महस्ता-
यैवि, हंसस्थायैधी, तन्नोवाग्देवीप्र ३ । ओं सरस्वती
देव १०८ तर्पणम् ॥ सरस्वती साक्षा प्रीतान्नु ॥

यस्मादन्यो इति मन्त्रस्य, दक्षिणामूर्तिर्ऋषिः, पाङ्क्तिः,
श्रीत्रिपुरसुन्दरीदेवता, जपेविनियोगः ॥ ओं यस्मादन्यो
[अं । ह्र] न परोऽस्ति [तर्ज । शिर] जातो य आ-
विवेश भुवनानि विश्वा (मध्य । शिखा) प्रजापतिः
प्रजया (अना । कव) संविदानस्त्रीणि ज्योतींषि [कनि ।
नेत्रा] सचते सपोडशीओं (कर । अग्र) प्राणायामः ।
गणेशवटुकस्तुता० सूर्यरूपयैवि, वारुणामनायैधी, तन्नो
महात्रिपुरसुन्दरीप्र ३ । ओं यस्मादन्यो १०८ तर्पणम् ॥

ओं इन्द्र आशाभ्यस्परि इति मन्त्रस्य, भर्गस्य तपसो-
मन्यऋषिः, जगतीच्छन्दः, शत्रुहाइन्द्रोदेवता, शत्रु-
मङ्कटनिवारणार्थं जपेविनियोगः ॥ ओं इन्द्र (लां वज्र-

हस्तायनमः (अं । ह्र) आशाभ्यस्परि (लां शचीपत-
येनमः (तर्ज । शिर) सर्वाभ्यो (लुं पुरन्दरायनमः
(मध्य । शिखा) अभयङ्करन् (लैमघवतेनमः (अना ।
कव) जेता शत्रून् (लां पाकशासनायनमः [कनि । नेत्रा]
विचर्पणिरां [लः वृत्रघ्नेनमः (कर । अग्र) प्राणायामः
ऐरावणसमारुढं सहस्रनयनं हरिम् । देवादिभिरभिष्टूतं
शुक्लमाल्यधरं विभुम् । सर्वमिदं प्रदातारं ध्यायेद्दहं वृत्र-
मूदनम् ॥ पुरन्दरायवि-दिवस्पतेयैधी-तन्न इन्द्रः प्र ३ ॥
ओं इन्द्र आशाभ्यस्परि सर्वाभ्यो अभयङ्करन् । जेता
शत्रून् विचर्पणिरां १०८ । देवागातु, सर्वशत्रुहा इन्द्रः
प्रीतोऽस्तु ॥

(दिक्कालाः) अन्य श्रीइन्द्रमन्त्रस्य, मदाशिवऋषिः,
जगतीछ, इन्द्रोदे, द्वीवी, श्रीश, क्लींकी, जपेविनि-
योगः । हांथांक्लां । प्राणायामः । उद्यत्सूर्यायुतरुचिनिभं

मौलिरत्नांशुदीप्तं देवं पद्माञ्जनिकर्मजं नेत्रमाद्यर-
म्यम् । हाराञ्जन्यस्फुरदुरुमणिव्यामवन्नः स्थलं ध्याये
देवं प्रणमितपदं पूर्वदिक्पालमिन्द्रम् ॥ शर्चापतयेवि ३
ओं ह्रीं श्रीं क्लीं ब्रूलुं इन्द्राय वन्न हस्ताय स्वाहा १०८ (ब्रह्मा-
पिः गायत्र्यं) ओं इन्द्राय वन्न वृहता स्थेन वामोरिप
आवहतं सुवीराः । वीतं हव्यान्यध्वरेषु देवा रवेथां
गीभिरेच्छया मदन्तामोम् १०८ ॥

अस्य श्री अग्निमन्त्रस्य, सदाशिवश्चपिः, जगतीष्ट,
वैश्वानरोदे, रवी, त्र्यंश, द्वांकी, जपेविनियोगः ॥ त्र्यंशं
प्राणा । इष्टं शक्तिं पुस्तकाऽर्भातिमुच्चैर्दीर्घं दीर्घं मिथ्यास्वन्तं
जपाभम् । हेमाकल्पं पद्मसंस्थं त्रिनेत्रं ध्याये वीरं वद-
मौलिं जटाभिः ॥ वैश्वानरयवि-शक्तिहस्ताय धी त्र्यंश-
जपिः प्र० ३ ॥ ओं ह्रीं त्र्यंशं वैश्वानरजटाभारभाम्बर निद्रि-
मेदेहि देहि स्वाहा १०८ । (ब्रह्माक्षपिः, गायत्र्यं) ओं अग्निः

सति वाजम्भरं ददात्यग्निवीरं श्रुत्यं कर्मनिष्ठाम् । अग्नी
रोदमी विचरत्समञ्जसग्निनीरीं वीरकुचिं पुरान्ध्रमो १०८
अस्य श्री धर्मराजमन्त्रस्य, कालाग्निभैरवश्च, त्रिष्टुपश्च,
श्रीधर्मराजोदे, ऐं श्री, जूंश, द्वांकी जपेविनियोगः । द्वांकीं
प्राणायामः । कल्पान्तसूर्यान्लदीप्तिदीप्तं दण्डाऽभया-
ऽम्भोजवरान्दधानम् । दोर्भिश्चतुभिः कमलासनस्थं भ-
जामि देवं हृदि धर्मराजम् ॥ दण्डधराय वि-धर्मरा-
जाय धी-तन्नो यमः प्र ३ । ओं द्वां जूं ऐं सः धर्मराजाय द-
ण्डहस्ताय नमः १०८ [ब्रह्माक्षपिः, गायत्र्यं] ओं यमो-
दाधार पृथिवीं यमो द्यामुत सूर्यम् । यमाय सर्वमि-
त्तस्य यत्प्राणद्वायुगचित्तमोम् १०८ धर्मराज प्रीतोस्तु ।

अस्य श्री नैऋतिमन्त्रस्य ब्रह्माक्षपिः, विरादुच्छन्दः, श्री-
रक्षोधिपतिर्नैऋतिर्देवता, द्वांकी, हूंशक्तिः, हःकी, ज-
पविनियोगः । द्वांकीं । प्राणायामः ॥ वीरोत्तमं शक्तिग-

दाङ्कुशाज्जान्दोर्भिर्दधन्तं शरदम्बुधाभम् । रक्ताम्बरं लो-
हितलोचनं तं ध्यायामि नित्यं नैर्ऋतिं हृदयजे ॥ रजो-
धिपतयेवि-खड्गहस्तायधी-तन्नोर्नैर्ऋतिः प्र ३ । ओं श्री-
ह्रून् नैर्ऋतये खड्गहस्ताय नमः १०८ । [ब्रह्माष्टापः, गायत्री]
ओं यन्ते देवी निर्ऋतिरावन्ध पाशं ग्रीवास्वविचल्यम् ।
तन्ते विष्याम्यायुषोऽनु मध्येथा विपितः पित्तमद्रिप्रमु-
क्तो १०८ ॥ रजोधिपतिर्नैर्ऋतिः प्रीतान्तु ।

अस्य श्रीवरुणमन्त्रस्य, ब्रह्माष्टपिः, अनुष्टुप्छ, वरु-
णोदे, श्रुंवी, श्रंश, श्रःकी, जपेविनियोगः । आं श्री ।
मंवर्तवायुगातिमर्कसहस्रदीप्तं पाशाङ्कुशाऽभयवराहं भु-
जैर्दधानम् । व्यक्तं महोग्रमकरध्वजमीनग्राहं वन्द्यं भजे
वरुणमाऽदिसुरैर्विनुत्यम् ॥ अपांपतयेवि-पाशहस्ता-
यधी-तन्नोवरुणः प्र ३ । ओं श्रीद्रं जुंसः वरुणाय पाशह-
स्ताय स्वाहा १०८ [ब्रह्माष्ट. गात्र] उद्भूतं वरुण

पाशमस्मदस्वाधमं विमध्यमं श्रधाय । अथा वयमा-
दित्यव्रते तवानागमो अदितये स्वामउ १०८ ॥

अस्य श्रीवायुमन्त्रस्य, भगवान्पुलस्त्यष्टपिः, त्रिष्टुप्छ,
वायुदे, क्लींवी, हूंश, स्वाहाकी, जपेविनियोगः क्लीं क्लीं ।
प्राणावा । अमलवपुपमुद्यत्सूर्यभामं जटाऽह्यं कनककल-
शहन्तं पद्मयुग्मायुधाढ्यम् । सकलभुवनप्राणं श्वेतवस्त्रा
दिभूषं हृदि सकलसुरेशं वायुमाद्यं भजेऽहम् ॥ मात-
रिथायवि-ध्वजहस्तायधी-तन्नोवायुः प्र ३ । ओं यं क्लीं हूं-
यं वायवे कलशहस्ताय नमः १०८ ॥ (ब्रह्माष्ट. गात्र)
ओं वायवायाहि दर्शते मे सोमा अरंकृताः । तेषां पाहि-
शुधीहवमो १०८ ॥ प्राणाधिपतिर्वायुः प्रीतोऽस्तु ॥

अस्य श्रीकुबेरमन्त्रस्य, महारुद्रष्ट, पंक्तिछ, कुबेरादे,
क्लींवी, म्लूंश, हूंसाःकी, जपेविनियोगः । क्लीं । प्राणा,
रक्तोत्पलाभं रविकोटिरूपं शक्त्यश्चमूत्राङ्कितहस्तपद्मम् ।

वद्धासनं सरमुखं द्विनेत्रं ध्यायामि देवं हृदये कुवेरम् ॥
नरवाहनायवि-हरसखायधी-तन्नःकुवेरःप्र ३ । ओं ह्रीं-
धीं क्लीं म्लूं ह्रूं सौः शक्तिहस्ताय कुवेराय नमः १०८ [ब्रह्म,
गात्र] उँराजाधिराजाय प्रसन्न साधने नमो वयं वैश्र-
वणाय कुर्महे । समे कामान्कामकामाय मह्यं कामेश्वरो वै-
श्रवणोददातु । कुवेराय वैश्रवणाय महाराजाय वै न-
मोनमो १०८ ॥ यत्ताधिपतिः कुवेरः प्रीताऽस्तु ॥

अस्य श्री ईशानमन्त्रस्य, ब्रह्माष्ट, अनुष्टुप्छ, महारु-
द्रोदे, गंघ्री, हःश, ओंकी, जपेविनियोगः । गांगी ।
प्राणा । कपालखट्वांगधरं त्रिनेत्रं भस्मोज्ज्वलाङ्गं शशि-
खण्डचूडम् । गङ्गाधरं वद्धजटाकलापं ध्याये शिवं गो-
पतिवाहमीशम् ॥ तत्पुरुषायवि-त्रिशूलहस्तायधी-तन्न
ईशानःप्र ३ । ओं गं ह्रीं शिवाय नमः १०८ [ब्रह्म, गात्र]
ईशानन्ता शुश्रुमा वयं धनानां धनपते गोसदमे अथ-

वत्सरिपुष्टं हिरण्यवदञ्जवद्धेहि मह्यमो १०८ ॥

अस्य श्री ब्रह्मनन्त्रस्य, मदाशिवन्त्र, गायत्रंछ, ब्रह्मा-
दे, गांघ्री, ह्रूं सौःश, ओंकी, जपेविनियोगः । ह्रीं ह्रीं ।
प्राणा । ब्रह्माचतुर्मुखो देवश्चतुर्बाहुर्विभूषितः । कृष्णा-
जिनोचरीयश्च राजीवासनसंस्थितः ॥ कमण्डलुदण्ड-
धरोऽम्बालाब्जधरस्तथा । ध्यात्वा पत्रेषु विन्यस्ये-
त्सर्वकिल्बिषनाशनः ॥ चतुर्मुखायवि-कमण्डलुधराय-
धी-तन्नो ब्रह्माप्र ३ । ओं ह्रीं ह्रूं सौः चतुर्मुखपरमार्थसिद्धि-
देहि देहि म्वाहा १०८ (ब्रह्म, गात्र) उँ ब्रह्म जज्ञानं
प्रथमं पुरस्ताद्विस्मृतः गुरुचोवेन आचः । मयुध्या
उपमा अस्य विष्टाः सतश्च योनिसऽसतश्च विवः १०८

अस्य श्री विष्णुमन्त्रस्य, शिवन्त्रपिः, त्रिष्टुप्छन्दः, ना-
रायणोदे, श्रींघ्री, ह्रींश, ओंकी, जपेविनियोगः । ह्रीं श्रीं ।
अनसीपुष्पसङ्काशं शङ्खचक्रगदाधरम् । पीताम्बरं

विद्ये १०८ ॥ श्रीनानाशक्तिरूपा दुर्गादेवी प्रीतान्तु ॥

अस्य श्रीशैलपुत्रीमन्त्रस्य महाकालभैरवऋषिः, त्रिष्टु-
प्ल, शैलपुत्रीदे, ह्रींवी सौंश, ओंकी जपेविनियोगः ।
ओंदां । प्राणा । उद्यदिनेशायुतसन्निभाभां शशाङ्कले-
खामुकुटां चतुर्भुजाम् । रक्ताम्बरामऽग्निरवीन्दुलोचनां
तां शैलपुत्रीं वरदां सराम्यहम् ॥ कामदायैवि-शैल-
पुत्र्यैधी-तन्नःशैलाग्र ३ । ओं ह्रीं श्रीं ऐं सौं : सौं : ऐं श्रीं ह्रीं शै-
लपुत्र्यै नमः १०८ ॥ शैलपुत्री प्रीताऽस्तु ॥

अस्य श्रीब्रह्मचारिणीमन्त्रस्य, भैरवऋ, अनुष्टुप्, ब्र-
ह्मचारिणीदे, श्रींवी, ह्रींश, क्लींकी, जपेविनियोगः ।
हांहीं । प्राणा । कमलासिवराऽभयायुधां शशिवर्गा
शशिशेखरां शिवाम् । अरुणाभरणां त्रिलोचनां हृद-
ये तां भजे ब्रह्मचारिणीम् ॥ सुभगायैवि-कामचारि-
ण्यैधी-तन्नो ब्रह्मचारिणीप्र ३ । ओं श्रीं ह्रीं क्लीं सः ब्रह्मचा-

रिणी ऐं फट् स्वाहा १०८ ॥ अनेन-ब्रह्मचारिणी प्रीतास्तु
अस्य श्रीचण्डघण्टामन्त्रस्य, भैरवऋ, अनुष्टुप्, च-
ण्डघण्टादे, क्लींवी, सौंश, श्रींकी, जपेविनियोगः ।
क्लां । प्राणा । वालां शशाङ्कायुतपूर्णवक्त्रां त्रिलोचनां
स्मेरमुखीं प्रसन्नाम् । शङ्खाब्जचापाऽमृतकुम्भहस्तां
श्रीचण्डघण्टां हृदये स्मरामि ॥ चण्डघण्टायैवि, का-
मदायैधी-तन्नोऽवोरीप्र ३ । ओं क्लीं सौं : श्रीं ह्रीं ऐं सौं : च-
ण्डघण्टायै नमः १०८ ॥ अनेन-चण्डघण्टा प्रीताऽस्तु ।

अस्य श्रीकूष्माण्डीमन्त्रस्य, ब्रह्माऋ, अनुष्टुप्, कू-
ष्माण्डीदे, क्लींवी, ह्रींशक्ति, श्रींकी, जपेविनियोगः ।
क्लां । प्राणा । शूलं कपालं वरदामऽभीतिं करैर्वहन्तीं
शवविष्टरस्थाम् । नागोज्ज्वलां भक्तहितां हृदये कू-
ष्माण्डशक्तिं प्रभजे सुवस्त्राम् ॥ कूष्माण्डायैवि-भक्त-
प्रियायैधी-तन्नो भवानीप्र ३ । ओं श्रीं ह्रीं क्लीं कूष्माण्डायै

नमः १०८ ॥ अनेन-कृष्णमागही प्रीयतां प्रीताऽस्तु ।

अस्य श्रीस्कन्दमातृमन्त्रस्य, भैरवचक्रपिः, त्रिपुण्ड्रकन्दः, स्कन्दमातादे, ह्रींवी, ह्रींश, हःकी, जपेविनियोगः । ह्रीं । प्राणा । सितांशुकोटिम्फुरदास्यशोभां त्रिलोचनां कुङ्कुमपीतवस्त्राम् । मिहामनां नागमुखादियुक्तां भजे हृदि स्कन्दभुवं भवानीम् ॥ स्कन्दमात्रेवि, सुष्मिता-यैधी, तन्नोभवानीप्र ३ । ओं ह्रीं श्रीं ह्रींः स्कन्दमात्रेहःहः-फट्स्वाहा १०८ ॥ अनेन-स्कन्दमाता प्रीताऽस्तु ।

अस्य श्रीकात्यायनीमन्त्रस्य, महाशिवचक्र, अनुपुण्ड्रक, कात्यायनीदे, ह्रींवी, ओंश, स्वाहाकी, जपेविनियोगः । ह्रीं । प्राणा । सहस्रकरदीपाङ्गीं चर्त्तां रक्ताम्बरंज्य-लाम् । चतुर्भुजां शिवगतां नमि कात्यायनीं शिवाम् ॥ चतुर्भुजायैवि, कात्यायन्यैधी, तन्नःशिवाप्र ३ । ओं ह्रीं-कात्यायन्यै नमः १०८ ॥ अनेन-कात्यायनी प्रीताऽस्तु ।

अस्य श्रीकालरात्रीमन्त्रस्य, भैरवचक्र, अनुपुण्ड्रक, कालरात्रीदे, श्रींवी, ह्रींश, ओंकी, जपेविनियोगः । आं ह्रीं । प्राणा । नवाम्बुदद्युतिमिनेन्दुवह्निनेत्रां गदाम्भोजकरां हसन्तीम् । पीताम्बरां मुक्तकुचोज्ज्वलाङ्गीं श्रीकाल-रात्रीं मनसा स्मरामि ॥ कालरात्र्यैवि-धोरस्पिण्यै-धीमहि, तन्नोरात्रीप्र ३ । ओं श्रीं ह्रीं ह्रीं श्रीं ओं कालरात्रिङ्गी-ऐंसःफट्स्वाहा १०८ ॥ अनेन-कालरात्री प्रीताऽस्तु ।

अस्य श्रीमहागौरीमन्त्रस्य, कालभैरवचक्र, अनुपुण्ड्रक, महागौरीदे, ओं ऐंवी, ओं मौःश, ओं ऐंकी, जपेविनि-गां । प्राणा । उद्यदकंसमानाभां सितांशुमुकुटां शि-वाम् । चतुर्भुजां त्रिनयनां महागौरीं नमाम्यहम् ॥ पार्वत्यैवि-महागौर्यैधी-तन्नोऽम्बाप्र ३ । श्रीं ऐं श्रीं मौः-गौरीं महागौर्यै नमः १०८ ॥ अनेन-महागौरी प्रीताऽस्तु ।

अस्य श्रीदेवदूतीमन्त्रस्य, भैरवचक्र, अनुपुण्ड्रक, देवदूतीदे,

ह्रींवी, सौंश, श्रींकी, जपेविनियो । ह्रीं । प्राणा । शशा-
ङ्कविम्बद्युतिमुत्पलाह्रीं प्रतप्तचामीकरगात्रयष्टिम् । मि-
ताम्बरां प्रेतगतां त्रिनेत्रां श्रीदेवदूतीं द्विभुजां भजामि ॥
जयदात्र्यवि-देवदूत्यधी-तन्नःकालीप्र ३ । ओं ह्रीं श्रीं नमः ।
श्रीं ह्रीं देवदूतिश्रीं कटुठःठःठः स्वाहा १०८ । अनेन चन्द्रमस्य

[नवग्रह] अस्य श्रीचन्द्रमन्त्रस्य, शतचिन्मन्त्र, त्रिष्टुप्छ, सूर्योदे, जपेविनियोगः । ह्रीं । प्राणा । प्रत्यक्षदेवं त्रिपदं सहस्रमरीचिभिः शोभितभूमिदेशम् । सप्ताश्रमं मञ्जु-
जहस्तमाद्यं देवं भजेज्जं मिहिरं हृदयजे ॥ धूम्रध्वजे
तथा मालां रश्मिपुञ्जं करद्वये । वहन्मसाश्रमः सूर्यो
देवस्वच्छोऽवतान्स नः ॥ भास्करायवि-महस्वरश्मयेधी-
तन्नःसूर्यःप्र ३ । ओं ह्रीं ह्रीं सःसूर्योचनमः १०८ । अनेन चन्द्रमस्य
[अनेन चन्द्रमस्य] । ओं आकृष्णेन रजसा वनेमानो निवे-
शयन्नमृतं मर्त्यं च । हिरण्ययेन मयिता स्थेनाऽऽदे-

वा याति भुवनानि पश्यन्त्रों १०८ ॥ अनेन-सूर्यः प्रीतोऽ

अस्य श्रीचन्द्रमन्त्रस्य, गोतमन्त्र, त्रिष्टुप्छ, सोमो, जपे ।
ह्रीं । प्राणा । शङ्खप्रभमेनप्रियं शशाङ्कमीशानमौलि-
स्थितमीव्यरूपम् । तमीपतिमम्बुजयुग्महस्तं ध्याये हृद-
यज शशिनं ग्रहेशम् ॥ रश्मिपुञ्जं तथा मालां धूम्र-
ध्वजं सदा वहन् । शङ्खकुन्देन्दुधवलः शशी पाया-
त्रिलोचनः ॥ निशाकरायवि-शीतरश्मयेधी-तन्नःसो-
मःप्र ३ । चंचन्द्रमसेनमः १०८ ओं श्रीं ह्रीं चन्द्रमसेनमः
१०८ [यां ध्यामानीतिम, गात्र, त्रि०] या ते धामानि
दिवि वा पृथिव्यां याः पर्वतेष्वोपधीष्वप्सु । तेभिर्नो
विश्वैः सुमना अहेलत्राजन्मोम प्रतिहव्या गृभायउं १०८

अस्य श्रीसोममन्त्रस्य, अङ्गिराञ्च, गायत्र्यञ्छ, भौमोदे,
जपेविनि । रांरीं । प्राणा । प्रतप्तगाङ्गेयनिभं ग्रहेशं सिंहा-
सनस्थं कमलासिहस्तम् । सुरासुरैः पूजितपादपद्मं भौमं

दयालुं हृदये स्मरामि ॥ कमण्डलुवज्रस्रग्धुक्तो मयू-
स्वरवाहनः । रक्तसिलोचनः स्रग्वी कुजो नोव्यान्म-
हीसुतः ॥ अङ्गारकायवि-धरासुतायधी-तन्नाभौमः प्र ३ ।
१०८ (अग्निर्मूर्धोन्तम. अंगिराष्ट्र) ॐ अग्निर्मूर्धा दिवः ककु-
त्सतिः पृथिव्या अयम् । अपां रेतामि जिन्वते ॐ १०८ ॥

अस्य श्रीबुधमन्त्रस्य, वसिष्ठऋ, त्रिष्टुप्छ, बुधोदे, जपे ।
ह्रां । प्राणा । सोमात्मजं हंसगतं द्विबाहुं शङ्खेन्दु-
रूपमसिपाशहस्तम् । दयानिधिं भूषणभूषिताङ्गं बुधं
स्मरे मानमपङ्कजेऽहम् ॥ गरुडामनसंस्थोऽयं साक्षमा-
लाकमण्डलुः । किरीटहारभूषाढ्यो बुधो नोऽव्यात्त्रि-
लोचनः ॥ राहिणीयायवि-चन्द्रपुत्रायधी-तन्नायुधः प्र ३
ॐ ह्रीं बुधाय नमः १०८ (बोधास्व म इति मन्त्रस्य. वनिक्र.
त्रिष्टुप्छ) ॐ बोधास्व मे भवन्वाचमेमां यान्ते वसिष्ठो
अर्चति प्रशस्तिम् । इमाव्रज सधमादे जुपस्व ॐ १०८ ।

अस्य श्रीबृहस्पतिम, गृत्तमदष्ट, त्रिष्टुप्छ, बृहस्पति-
देवता, जपे । ह्रां । प्राणायामः । तेजोमयं शक्तित्रिशूलह-
स्तं सुरेन्द्रज्येष्ठस्तुतपादपद्मम् । मेधानिधिं हस्तिगतं
द्विबाहुं गुरुं स्मरे मानमपङ्कजेऽहम् ॥ व्यचः कमण्ड-
लुधरो गजस्थः स्रग्ममन्वितः । विद्यायुक्तो हि जीवोसौ
पायान्नः कुमुदद्युतिः ॥ वाचस्पतयेवि-मुराचार्यायधी-
तन्नाजोवः प्र ३ । ॐ ह्रीं भोगास्पदाय नमः १०८ (बृहस्प-
तिनाम. गृत्तमऋ. त्रिष्टुप्छ) ॐ बृहस्पते अतियदर्यो अहेतुद्यु-
मद्विभानि क्रतुमञ्जनेषु । यदीदयच्छवमते प्रजात तद-
स्मासु द्रविणं देहिचित्रमो १०८ ॥ बृहस्पतिः प्रीतोऽ ।

अस्य श्रीशुकमन्त्रस्य, कौञ्चाङ्गिरसऋ, त्रिष्टुप्छ, शुक्रो-
देवता, जपे । स्वां । प्राणा । सन्तप्तकाञ्चननिभं द्विभु-
जं दयालुं पीताम्बरं धृतसरोरुहदण्डशूलम् । कौञ्चा-
मनमऽमुरसेवितपादपद्मं शुक्रं स्मरे दिनयनं हृदयाम्बु-

जेऽहम् ॥ काव्योऽक्षकलशी पीतस्यक्षोव्यात्पीतवर्ण-
कः । विधिपुस्तकहस्तो वा कचिद्दृष्टो महागमे ॥
भार्गवायवि-दैत्यगुरवेधी-तन्नःशुक्रःप्र ३ । ओंर्दीअसुरो-
त्तमायशुक्रायनमः १०८ (अन्नात्परि इति मन्त्रस्य, कौचा-
ऋ) ओंअन्नात्परिमुतो रसं ब्रह्मणा व्यपिवत्क्षत्रम् । ऋते-
न सत्यमिन्द्रियं विपानं शुक्रमन्धस इन्द्रस्येन्द्रियमिदं
पयोऽमृतं मधुओं १०८ ॥ अनेन-शुक्रः प्रीयतां प्रीतोऽस्तु
अस्यश्रीशनिमन्त्रस्य, कुत्सऋ, गायत्रंछ, शनैश्चरोदे,
जपे । ह्रां । प्राणा । नीलाञ्जनाभं मिहिरेष्टपुत्रं ग्रह-
श्चरं पाशभुजंगपाणिम् । सुरासुराणां भयदं द्विबाहुं
शनिं स्मरे मानसपङ्कजेऽहम् ॥ कलशाऽक्षस्रगऽन्वीतो
नरसंस्थस्त्रिलोचनः । दण्डाढ्यो नागसंयुक्तः कृष्णोव्यात्
कृष्णस्रग्युतः ॥ सूर्यपुत्राय विब्रहे-छायासुतायधीमहि ।
तन्नः सौरः प्रचोदयात् ३ । ओंर्दीकृष्णवर्णायशनै-

श्चरायनमः १०८ । (शन्नादेवीरिति म, सिन्धुद्वीपऋ,
गायत्रंछ) ओंशन्नादेवीरभीष्टाय आपो भवन्तु पीतये,
शंयोरभिस्रवन्तुनःओं १०८ ॥ शनैश्चरः प्रीतोऽस्तु ।

अस्यश्रीराहुमन्त्रस्य, गौतमऋ, गायत्रंछ, राहुर्दे, जपे ।
ह्रां । प्राणा । शीतांशुमित्रान्तकमीड्यरूपं घोरं च
वैदूर्यनिभमऽबाहुम् । त्रैलोक्यरक्षापरमिष्टदं च राहुं भजे
मानसपङ्कजेऽहम् ॥ शीर्षाकृतिस्तु वै राहुः स्रग्वी कुण्ड-
लभूषितः । सिंहासनरतः पायादऽमृताहरणप्रियः ॥ सैहि-
केयायवि-अमृतप्रियायधी-तन्नोराहुःप्र ३ । ओंर्दीअमृ-
तप्रियायनमः १०८ (कया नश्चित्र इति मन्त्रस्य गौऋषिः)
ओंकया नश्चित्र आभुवदूती सदा वृधः सखा । कया
शचिष्ठया वृताओं १०८ ॥ अनेन राहुः प्रीतोऽस्तु ॥

अस्यश्रीकेतुमन्त्रस्य, अङ्गिराऋ, गायत्रंछ, केतुर्देव,
जपे । ह्रां । प्राणा । लाङ्गूलयुक्तं भयदं जनानां

कृष्णाम्बुभृत्सन्निभमेकवीरम् । कृष्णाम्बरं शक्तित्रिशूल-
हस्तं केतुं भजे मानसपङ्कजेऽहम् ॥ मुजङ्गमैस्तु दश-
भिर्युतोऽक्षकलशान्वितः । केतुस्त्यक्तो महाकायोऽवता-
न्नोऽयं तमीच्छविः ॥ अग्निपुत्राय वि-पुच्छवते धी-तन्त्रः-
केतुः प्र ३ । ओं ह्रीं ज्योतिष्केतवे नमः १०८ (केतुङ्कणधन्वि-
तिमन्त्रस्य-) ओं केतुङ्कणवन्नकेतवे यशो मर्या अपेशसे ।
समुपद्भिरजायथा ओं १०८ ॥ अनन-केतुः प्रीतोऽस्तु ।
अस्य श्रीवास्तुष्पतिमन्त्रस्य, वसिष्ठः 'वा' भैरवः, त्रि-
ष्टुप्छ, वास्तुष्पतिर्दे, जपे । वां । प्राणा । श्वताम्बरः
सकलदेवसमाश्रिताङ्गः काकालिमेचकतनुर्द्विभुजो ग-
दाभृत् । सद्रत्नपात्रवरभूषितबाहुदण्डो दिश्यात्स वा-
स्तुपुरुषो हृदयेऽप्यसितनः ॥ सितं त्र्यक्षं सौम्यमुखं द्विभुजं
वास्तुपूरुषम् । अक्षसूत्रशूलधरं चिन्तयेद्विघ्ननाशनम् ॥
वास्तुपुरुषाय वि-वास्तुराजाय धी-तन्नो वास्तुः प्र ३ । ओं

वां वास्तुपुरुषाय नमः १०८ [वा] ओं हां वां वास्तुपुरुषा-
य नमः १०८ (अमीवहेतिमन्त्रस्य) ओं अमीवहा वास्तो-
ष्पदे विश्वा रूपाण्याविशन् । सखा स्वशेव एधि-
नः ओं १०८ ॥ अनेन शिष्यादयो वास्तुपुरुषाः प्रीताः सन्तु
अभयङ्करीमन्त्रस्य, शिवः, त्रिष्टुप्छ, अभयङ्करीदे,
जपे । हां । प्राणा । इन्द्रः प्रिस्वर्यनयनां पाशाङ्कुश-
धरां पराम् । द्विभुजां सिंहमध्यस्थां भजेऽहम् अभयङ्क-
रीम् ॥ शचीपतये वि-पाकशासनाय धी-तन्न इन्द्रः प्र ३
ओं ह्रीं श्रीं अभयङ्कर्यै नमः १०८ मालां शिरसि पूर्ववन्न्यासः ।
गुह्यातिगुह्यगुप्त्री त्वं गृहाणास्मत्कृतं जपम् । सिद्धिर्भवतु
मे देवि त्वत्प्रसादान्महेश्वरि ॥ अनन मन्त्रजपेन आत्मनो
वाङ्मनः कायापार्जितपापनिवारः अभयङ्करी प्रीताऽस्तु ॥
यत इन्द्र इतिमन्त्रस्य, भर्गोदेवः, बृहतीछन्दः,
अभयङ्करीदेवता, आत्मनो० जपे विनियोगः ॥ भर्गो-

कैयपुस्तकसूची

१ नित्यकर्मविधि: नं० १	१८ पार्थिवेश्वरपूजा
२ " नं० २	१९ उपदेशपंचक
३ " नं० ३	२० योगवासिष्ठमार
४ " नं० ४ भवानी	२१ भक्तिविवेकमार
५ शिवपूजनं. १ नं० १	२२ भवानीसहस्रना०
६ गणेशदुर्गा	२३ विष्णुस. स०
७ पंचस्तवी	२४ रा. ज्वा. शा. ग. स
८ देवीपूजा	२५ आदित्यहृदय
९ चमानुवाक्य	२६ कलशस्थापनाद्वार
१० रूपपञ्चक	२७ शिवसूर्यनामावली
११ कर्मकाण्डपुस्त. नं० १	२८ सहस्रनामावली
१२ " नं० २	२९ अन्नपूरिपूजा
१३ मन्त्रात्मक, नं० ३	३० बृहत्स्तोत्ररत्नाकर
१४ " नं० ४ सप्त	३१ काश्मीरिकज्योतिष
१५ वेदकल्पदुम् ॥	३२ वेदकल्पदुम् नं० २ व्रतोद्या-
१६ मेखला	कर्मकाण्डे जपः प नयुक्त स्थूलाक्षरों में ।
१७ वदु	कि. एम. प्रस